

AKADEMİK AÇI

ACADEMIC PERSPECTIVE

Cilt/Volume: 1 1 Sayı/Number: 1 1 Nisan/April 2021

Akademik Açık Academic Perspective

2021 Bahar / Spring 1(1)

Akademik Açık, hakemli, basılı ve elektronik bir dergidir.
Yılda 2 kez (Nisan-Aralık), Türkçe ve İngilizce dillerinde yayınlanır.
Dergide yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

İmtiyaz Sahibi / Publisher: Ankara Bilim Üniversitesi adına Prof. Dr. Yavuz Demir
Baş Editör / Editor-in-Chief: Prof. Dr. Cem Harun Meydan

Yardımcı Editör / Assistant Editor: Dr. Öğretim Üyesi Handan Akkaş

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Cem Harun Meydan
Dr. Öğr. Üyesi Ece Kumkale Açıkgöz
Dr. Öğr. Üyesi Handan Akkaş
Dr. Öğr. Üyesi Özlem Ersan
Dr. Öğr. Üyesi Serra Sezgin

Editörler / Editors

Dr. Öğr. Üyesi Ece Kumkale Açıkgöz
Dr. Öğr. Üyesi Handan Akkaş
Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Topçu Gülöksüz (Alan Editörü)
Dr. Öğr. Üyesi Yakut Akbay (Alan Editörü)
Dr. Öğr. Üyesi Serra Sezgin (Alan Editörü)
Dr. Öğr. Üyesi Ali Çağıl Ömerbaş (Alan Editörü)
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Görgülü (Alan Editörü)

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Yavuz Demir (Ankara Bilim Üniversitesi)
Prof. Dr. Prof. Dr. Gülsen Erden (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Şennur Tutarel-Kışlak (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Tarkan Tuncay (Hacettepe Üniversitesi)
Dr. Clare Morgan (University of Oxford, Kellogg College)
Robert D. Vivian (Alma College)

Sekreteryası / Editorial Secretariat

Arş. Gör. Cansu Yılmaz
Arş. Gör. Ayşe Gülce Tunçbilek Karakaya

Grafik Tasarım / Graphic Design:

Netvizyon MediaPark Ajans

Kapak Tasarımı / Cover Design:

Arş. Gör. Ayşe Gülce Tunçbilek

Yayın Türü / Publishing Type:

Basılı ve Elektronik Süreli Yayın / Printed and Electronic Periodical

ISSN: 1301-0697 / e-ISSN: 2718-0719

Adres / Address: Çamlıca Mah. Anadolu Bulvarı No: 16A/1 Yenimahalle/Ankara

Telefon / Phone Number: +90 (312) 397 01 50 / 444 22 28

E-Posta: akademikaci@ankarabilim.edu.tr

Web: <https://akademikaci.ankarabilim.edu.tr/>

İçindekiler / Contents

Editörden / From the Editor	
<i>Prof. Dr. Cem Harun Meydan'ın Sunuşu</i>	1-4
Makaleler / Features	
Soundwalking: A Methodological Suggestion For Studying The Urban Areas.....	5-30
Ses yürüyüşü: Kentsel Alanları Çalışmak için Metodolojik Bir Öneri <i>Mehtap ÇAĞLAR</i>	
A Woman Poet in Process: Elizabeth Barrett Browning's <i>Aurora Leigh</i>	31-41
Yetişmekte Olan Bir Kadın Şair: Elizabeth Barret Browning'in <i>Aurora Leigh</i> Adlı Eseri <i>Azime PEKŞEN YAKAR</i>	
Racism and Discourse: Joseph Conrad's <i>Heart of Darkness</i> and Maggie Gee's <i>The White Family</i>	43-58
İrkçilik ve Söylem: Joseph Conrad'ın <i>Karanlığın Yüreği</i> ve Maggie Gee'nin <i>White Ailesi</i> <i>Şebnem DÜZGÜN</i>	
Suç ve Suçlu Davranışına Kuramsal Bir Bakış: Psikolojik Bakış Açısıyla Adli Sistemde Psikolojik Değerlendirme ve Uygulamaları.....	59-70
A Theoretical Perspective on Crime and Criminal Behavior: Psychological Assessment and Intervention in Forensic Settings from a Psychological Perspective <i>Tuğba GÖRGÜLÜ</i>	
The Absurd Quest of Sammy Mountjoy in the Implied William Golding's <i>Free Fall</i>	71-102
İma Edilen Yazar William Golding'in <i>Serbest Düşüş</i> Adlı Eserinde Sammy Mountjoy'un Absürd Arayışı <i>Arzu Büşra KUMBAROĞLU</i>	
Neoliberal Nostalji: Yeni Birikim Aklı Olarak Kültür, Sanat.....	103-126
Neoliberal Nostalgia: Culture and Art as a New Rationality of Accumulation <i>Murat ÖZDEMİR</i>	
Uluslararası İlişkiler Açısından Siber Güvenlik ve NATO'nun Siber Güvenlik Stratejileri.....	127-154
Cyber Security From the Perspective of International Relations and Cyber Security Strategies of NATO <i>Özge GÜLEÇ & Zülfükar Aytaç KİŞMAN</i>	
Türkçe Ders Kitaplarının Grafik Okuryazarlığını Karşılama Düzeyleri.....	155-182
Level of the Graphic Literacy of Turkish Course Books <i>Yavuz Selim BAYBURTLU</i>	
<i>Ebussuud Efendi'nin Manzum Fetvâları II: Düzeltme ve Eklmeler</i>	183-196
Ebussuud Efendi's Fatwas in Poetry Form <i>Muhittin ELİAÇIK</i>	
Değini / Review	
Melodrama as a "Foster Child" of Art and Literature.....	197-204
Melodram: Sanat ve Edebiyatın "Üvey Evladı" <i>Yakut AKBAY</i>	
Hakem Listesi	205

Editörden

Akademik Açı, 1996 yılında yayın hayatına başlayan, 2020 yılından itibaren Ankara Bilim Üniversitesi bünyesine katılan ve sosyal bilimlerin tüm alanlarını kapsamayı hedefleyen bir dergidir. Bu sayı, *Akademik Açı*'nın üniversitemiz bünyesindeki ilk sayısı olması nedeniyle, bizim için büyük bir önem taşımaktadır.

Son bir yılda sadece bireysel yaşamlarımızı değil; tüm akademik dünyamızı etkisi altına alan ve “normal” olarak kabul ettiğimiz tüm süreçleri yeniden değerlendirmeyi gerekli kılan Covid-19 pandemisi, sosyal bilimlere yaklaşımımızı da büyük ölçüde değiştirdi. Bu değişimin *yankıları*, sosyal bilimlere yeni bir düşünme ortamı açmamızda bizim için teşvik edici oldu. *Akademik Açı*, tam da bu değişim sancılarının ortasında yeniden doğuyor. Nitekim içinde yaşadığımız kültür de bizi bu farklı sesleri duymaya çağırıyor. Bu nedenle ilk sayımızın temasını ‘SES’ olarak belirledik. Ancak sayımız, farklı alanlardan araştırmacıları da ağırladı.

Bu yeniden doğuşun, gelecekte de akademiye yeni bir ses getirmesini ve farklı sesleri duyulabilir kılmasını umuyoruz. Bu sayımızda yer alan makaleler de bu çoksesliliğin ürünü olarak değerlendirilebilir. Mehtap Çağlar, “Soundwalking: A Methodological Suggestion For Studying The Urban Areas” başlıklı makalesinde özdeşimsel bir perspektifle kent alanlarında yapılacak nitel araştırmalar için, metodolojik bir öneri olarak ses yürüyüşüne ve vadettiği potansiyele odaklanıyor. Azime Pekşen Yakar, “A Woman Poet in Process: Elizabeth Barrett Browning’s *Aurora Leigh*” başlıklı makalesi ile Elizabeth Barrett Browning’in *Aurora Leigh* başlıklı eserini Viktoryen şiir geleneği ve

kadın şairlere karşı tutumlar bağlamında kadın şairlerin erkek egemen edebi gelenekteki yerleriyle ilgili çağdaş tartışmaları çözümleyerek edebiyatta kadının *sesini* duyulur kılacak bir analiz sunuyor. Şebnem Düzgün, “Racism and Discourse: Joseph Conrad’s Heart of Darkness and Maggie Gee’s The White Family” başlıklı makalesinde Joseph Conrad’ın kolonyal dönemdeki beyaz ırk ve siyah ırk arasındaki ilişkiyi konu alan *Karanlığın Yüreği* romanı ile Maggie Gee’nin beyaz olmayanların eğitim, özel mülkiyet ve çalışmaya ilişkin bazı sosyo-ekonomik haklar elde etmelerine rağmen, yine de ırkçılığa maruz kaldıklarını gösteren post-kolonyal eseri *White Ailesi* üzerine karşılaştırmalı bir çalışma yaparak Batılı ırkçı söylemin siyahların hem sömürge hem de sömürge sonrası dönemlerde ırk ayrımcılığına maruz kalmasına neden olduğunu göstermeyi ve tarihte sessizliğe mahkûm edilen siyah ırkı seslendirmeyi amaçlıyor. Tuğba Görgülü, “Suç ve Suçlu Davranışına Kuramsal Bir Bakış: Psikolojik Bakış Açısıyla Adli Sistemde Psikolojik Değerlendirme ve Uygulamaları” başlıklı makalesi ile yüzyıllardır toplumdan topluma, zamana göre değişen ve tartışılabilen suç ve suçluluk kavramlarını sorunsallaştırarak suç işlemiş bireylere yönelik psikososyal çalışmaların önemine odaklanıyor ve böylece okuyucuyu stereotipik yaklaşımların dışından görünenin ardında bulunan gerçekliğe kulak vermeye davet ediyor. Arzu Büşra Kumbaroğlu, “The Absurd Quest of Sammy Mountjoy in the Implied William Golding’s *Free Fall*” başlıklı makalesinde William Golding’in *Free Fall* (1959) adlı romanındaki otodiegetik anlatıcı Sammy Mountjoy’un geriye dönük ve öz-düşünümsel yazısını absürt bir arayış olarak okuyor. Bu açıdan makale, anlatıcının seçimleri ile ima edilen yazarın tasarısı arasında bir köprü kurabilmek amacıyla retorik anlatıbilimsel analizini anlatıcının nedensel-zamansal düzeni ışığında iç içe

geçen farklı sesleri duymayı hedefliyor. Murat Özdemir, “Neoliberal Nostalji: Yeni Birikim Aklı Olarak Kültür, Sanat” başlıklı makalesinde neoliberal akılsallığın nostaljiyle olan bağına çağdaş kapitalizmin kültürel mantığı çerçevesinde analiz ederek postmodernizmin kültürel mantığının egemen neoliberal akılsallıktan bağımsız olmadığını tespit ediyor. Bu bağlamda makale, kapitalist yeni birikim aklı olan sanatın nostaljiyle ilişkisini neoliberal akılsallığın yeni birikim yaratma istenci bağlamıyla ele alarak bu düşüncesini, Fransız müzik grubu *Deep Forest*’ın şarkıları ve klipleri üzerinden, postmodern dönemde neoliberal aklın her alanı metaya çevirmesine iyi bir örnek olarak analiz ediyor. Özge Güleç ve Zülfükar Aytaç Kışman, “Uluslararası İlişkiler Açısından Siber Güvenlik ve NATO’nun Siber Güvenlik Stratejileri” başlıklı makalelerinde Soğuk Savaşın ardından siber güvenlik bağlamında meydana gelen yapısal değişiklikleri inceliyor ve yeni duruma uyum sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaşıldığının yanı sıra bu sorunlar karşısında ne gibi politikalar uygulandığı ve konunun uluslararası ilişkiler bağlamındaki önemine odaklanıyor. Yavuz Selim Bayburtlu, “Türkçe Ders Kitaplarının Grafik Okuryazarlığını Karşılama Düzeyleri” başlıklı makalesinde öğrencilerin ders kitaplarına olan ilgilerini arttırmak ve öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap ederek bilgi ve kavramları kalıcı öğrenmelerine yardımcı olmak amacıyla ortaya çıkan grafik okuryazarlığının artan önemine işaret ediyor. Bu doğrultuda çalışma, nicel verilerden hareketle Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin grafik okuryazarlık becerisini karşılama düzeyleri tespit ediyor. Muhittin Eliaçık, “Ebussuud Efendi’nin Manzum Fetvâları II: Düzeltme ve Eklmeler” başlıklı makalesinde bilim dalları için çok önemli bilgi ve belgeler içeren Osmanlı fetvâ kitaplarında yer verilen konular içinde manzum

fetvâların bu konuların en önemli kısmını oluşturduğuna dikkat çekiyor. Bu bağlamda Osmanlı manzum fetvâ geleneğinin ilk isimlerinden birisi olan Şeyhülislam Ebussuud Efendi'nin manzum fetvalarını çalışmasının merkezine alıyor. Bu sayımızda bir de değini yazısına yer veriyoruz. Yakut Akbay, "Melodrama as a "Foster Child" of Art and Literature" başlıklı yazısında sanat ve edebiyatın "üvey evladı" olarak görülen melodramı, trajedi ve realizm gibi edebi türler ve hareketler tarafından paylaşılan bir dizi dramatik ve sanatsal özelliği öne sürerek tanımlamaya çalışan edebiyat bilim adamlarının çeşitli görüşlerini inceliyor. Melodramın hiçbir zaman en yüksek sanatsal tür olarak görülmediği düşüncesinden yola çıkan yazar, aksine melodramın daima ötekileştirilmiş ve sanat ve edebiyatın "üvey evladı" olarak görülen bir tür olduğu meselesini masaya yatırıyor. Tüm yazarlarımıza emekleri ve dergimize yaptıkları değerli katkı için teşekkür ediyor ve okuyucularımız için yol gösterici olacağını umut ediyorum.

Sosyal bilimlerin her alanından meseleler üzerine düşünmeye çağıran ilk sayımız için en başta yazarlarımıza, onların çalışmalarını büyük bir özenle değerlendiren hakemlerimize, dergimizin kurulması ve etkili bir biçimde sizlere ulaşmasında emeği geçen, editörümüze, Yayın Kurulu üyelerimize, grafik tasarımı yapan dergi sekreterimize, editoryal ve redaksiyona ilişkin süreçleri gerçekleştiren dergi asistanımıza teşekkür ederim. İlk sayımızın tüm taraflara faydalı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Cem Harun Meydan

Soundwalking: A Methodological Suggestion For Studying The Urban Areas¹²

Mehtap ÇAĞLAR*

Abstract

This article focuses on soundwalks as a methodological technique and reviews its potential for the sound studies in urban areas. As Hildegrad Westerkamp describes “a soundwalk is any excursion whose main purpose is listening to the environment (1974).” I offer a methodological technique for qualitative urban research combining Westerkamp’s soundwalking and R. Murray Schafer’s ear cleaning exercises. Schafer introduces these exercises for music students aiming a focused and clean listening during his composition classes. Combining ear cleaning exercises with soundwalking create a deliberate listening for urban sounds. This type of an approach to urban sounds may broaden researchers’ perspectives on sonic knowledge that urban areas have to offer in the everyday basis. To be able to describe how can it be used a technique, firstly, I introduce the field of sound studies. Secondly, I review the literature that uses or excludes soundwalk as a method in the field. Finally, I suggest ways of using soundwalk including clairauidence exercises for qualitative urban research.

Keywords: Sound studies, methodology, soundwalk, qualitative research.

¹ This article is a revised version of the methodology and literature chapters of the master’s thesis for acquiring the MA degree in Communication Studies at Kadir Has University, 2013. (*I hear you: Soundwalking in Tarlaşaşı.*)

² Firstly, I thank Assoc. Prof. Levent Soysal for his support during my research at Kadir Has University. Secondly, I thank Res. Asst. Ezgi Kaya Hayatsever for her insightful feedbacks and refined criticisms for the revision process of this article.

* Res. Asst, Ankara University, Faculty of Communication, Department of Journalism, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1467-1564>, E-mail: caglarmehtap@gmail.com

Çağlar, M. (2021). Soundwalking: a methodological suggestion for studying the urban areas. *Akademik Açı*, 1(1), s. 5-30.

Ses Yürüyüşü: Kentsel Alanları Çalışmak için Metodolojik Bir Öneri

Öz

Bu makale, kent alanlarında yapılacak nitel araştırmalar için, metodolojik bir öneri olarak ses yürüyüşüne ve vaadettiği potansiyele odaklanmaktadır. Hildegard Westerkamp'ın tariflediği gibi, "ses yürüyüşü esas amacı dinlemek olan her tür gezintiye denir" (1974). Bu çalışmada, Westerkamp'ın ses yürüyüşü ve R. Murray Schafer'ın duyum temizliği egzersizlerini bir araya getirerek nitel bir araştırma tekniği öneriyorum. Schafer bu egzersizleri, kompozisyon sınıfındaki müzik öğrencilerini temiz bir duyuma ve amacı olan bir dinlemeye yöneltmek için kullanıyordu. Bu iki tekniği birleştirmek ve bir kent sesleri araştırması için kullanmak, araştırmacılara tasarlanmış ve düşünülmüş bir dinleme olanağı sağlar. Böyle bir yaklaşım da, kent seslerinin gündelik hayatta her gün sunduğu işitsel veriye dair araştırmacıların perspektifini genişletebilir. Ses yürüyüşünün bir teknik olarak nasıl kullanılacağını önermek için, öncelikle ses çalışmaları alanının tarihsel gelişimini anlatıyorum. İkinci olarak, ses çalışmaları alanında bu tekniği içeren ya da içermeyen çalışmalar için alan literatürünü tarif ediyorum. Son olarak da, bu tekniğin ayrıntılarını ve alanda nasıl kullanılabileceğine dair ayrıntıları bir öneri olarak tartışıyorum.

Anahtar Sözcükler: Ses çalışmaları, metodoloji, ses yürüyüşü, nitel araştırma.

Introduction

As a relatively novel area of research in social sciences, sound studies is an interdisciplinary field that consists of wide-ranging subjects related to sound from multiple disciplines. Urban planners, musicologists, anthropologists, media scholars, ecologists, and many more scholars study sound in diverse contexts, thus, the literature in sound studies involves a variety of approaches and a multiplicity of units of analysis. When a scholar studies the function of ears via focusing on “ways of listening and modes of being” (Vickers, 2012), she studies the sound of media, such in television sound (St. Clair, 2012), and while another puts sound at the center of a historical context, as in a study focusing on sonic expressions of post-9/11 (Vayo, 2011). In short, any kind of research related to sound is included in the field of sound studies, irrespective of whether it has a medical, technological, or musical approach. Nevertheless, even if the field has a comprehensive characteristic that includes the established disciplines, sound studies seem to be accepted merely as an emerging field even after at least four decades, since the first contribution made by R. Murray Schafer's *Tuning of the World* (1977). There are two main and interrelating reasons for this resistance to disciplinarization: The first is that the world we perceive is mostly vision-oriented, and the research disciplines follow this orientation as well. Academic journals, universities, call for contributions to academic and/or artistic works mostly focus on visual perspectives. If one scholar is not particularly interested in sound, then the field of sound studies is almost invisible to them.

The second reason, on the other hand, is associated with the methodological approaches and concerns in sound studies. Michele Hilmes, a sound scholar, whose main work medium is the radio, addresses these two crucial questions about the field in her article "Is There a Field Called Sound Culture Studies? And Does It Matter?" (2005). The title of the article is significant: not only due to the implication that there may not be such a field, but also as a direct evidence of the discussions about the field itself, even the denotation of it – Sound Culture Studies. She emphasizes the intricacy of the situation in her introduction:

I pose the two questions above [implying title of the article] in the face of mounting evidence that the study of sound, hailed as an "emerging field" ...always emerging, never emerged. ... This would echo the position that most writers on the topic attribute to sound itself - constantly subjugated to the primacy of the visual, associated with emotion and subjectivity as against the objectivity and rationality of vision, seen as somehow more "natural" and less constructed as a mode of communication - in essence, fundamentally secondary to our relationship to the world and to dominant ways of understanding it (Hilmes, 2005).

Hilmes draws attention to that hearing is seen as an unreliable and lower sense than seeing; thus, the knowledge gained by hearing is accepted insignificant, and sound-centered methods are insufficient due to the lack of visual input in comparison to the established disciplines. Richard M. Carp states in his study on the senses titled *Hearing, Smelling, Tasting, Feeling, Seeing: The Role of the Arts in Making Sense Out of the Academy*, that sight seems prior to the other senses in the most of the western world:

In the dominant culture of the cultures deriving from Europe, sight is the preferred and predominant sense. Our primary metaphors for truth and knowledge are visual metaphors – in fact 'vision' is itself a key metaphor for profound 'insight' - we are 'scopotrapic'-centered around the sense of sight (Carp, 1995).

Visual-oriented lives of scholars directly affect the academia and their world of research, linking sight with knowledge, as in the basic idea behind Enlightenment, that “seeing is believing”. Framing and choosing what we see requires a conscious process at the intellectual level in our brains. Thus, what we “see” becomes the main reliable source of information. On the other hand, hearing and listening is considered as accidental since we do not have organic ear plugs on our body, as in the case of having eyelids. However, we have ear plugs in our minds. As Kendall Wrightson puts it “[i]n order to listen we need to stop or at least slow down – physically and psychologically, becoming a human being instead of a ‘human doing’” (2000, p. 13). In this busy and visual-oriented world, people, generally, do not stop, or slow down to listen their acoustic environment unless there is a certain purpose. This is mostly why the methodologies which focus on sound and hearing as their central source of information are considered as experimental, or even nonexistent. R. Murray Schafer tells an anecdote on his sound related research experience in the academia:

I remember when I was trying to get grants to study the soundscape, to go across Canada and to come to Europe for Five Village Soundscapes, always there was a jury and always the jury would say ‘you don’t have a methodology’. Yet no one can say today that there isn’t a methodology (De Caro & Daro 2008, p. 27).

Even though the sound studies field and its novel methodologies are partly accepted in academia today; due to the same reasons from the past, it is still seen as an emerging field. However, considering the rising interest through new journals, books, associations, university programs, blogs, and conferences focusing on sound in various ways and forms, this emerging field may soon become fully visible and join to the established disciplines' club.

Laying the Field of Sound and Space Relations

Canadian researcher R. Murray Schafer and his colleagues were first to realize that hearing and sound –as opposed to music– can be utilized for the process of understanding the world we live in. It was late '60s, and people were realizing the outcome of the industrialization and urbanization processes such as noise pollution and ecological degradations. Jets, airports, factories, cars, constructions, and even rock music were considered as noise pollution by the Schafer and his group of colleagues.

Schafer himself was an ecological activist, and his main intention was to find quiet places and unique soundscapes that were becoming extinct due to industrialized noise pollution. Since the industrial revolution, however, an ever-increasing number of unique soundscapes have disappeared completely or submerged into the cloud of homogenised, anonymous noise that is the contemporary city soundscape, with its ubiquitous keynote –traffic. These technological developments affected our soundscape (Wrightson, 2000, p. 10).

Schafer and his group's approach to the sound and environment were dichotomous, and this was the foundation of their research: noise vs. quiet, city vs. countryside. Since there were not any authentic sounds of the nature

in the noise polluted cities, they could find the quietness in the nature, in the rural areas far from the cities. In addition, they thought that acoustically and environmentally aware people could be the solution for pollution. According to their plan, these enlightened and aware people could design noise-free cities for a better future or live more quietly without causing noise pollution. Their purpose was very didactic with respect to sound and hearing from the beginning; therefore, they went to countryside of Canada, and then Europe to collect sounds of nature and quietness and show people better sonic environments. Nevertheless, their attempts put sound, listening, and hearing concepts in a new context for the new studies. It was a benchmark in the literature; moreover, it was the beginning of the sound studies.

When R. Murray Schafer and his colleagues tried to rediscover sound in new contexts, they also brought up new approaches to the subject. They put sound and listening at the center of their studies and gathered their data from sounds of their natural environments. There were studies on sound which predated their attempts; however, these were traditional fields of academia such as history of music, ethnomusicology, or sociology of music. It was a given assumption for these disciplines that sound, and music form an inseparable whole and they should be treated as such, therefore, sound itself was not the subject of social sciences, particularly not the subject of studies with a qualitative design. Schafer and his research group liberated the sound from the burden of music and turned sound into an element of the epistemological universe of social sciences, albeit within quantitative designs.

John Cage's experiments on sound in the 1950s, even though they were in compositional contexts, have affected the early sound studies later in the

1960s. Cage's renowned piece of work entitled "4'33'' is performed by a mute orchestra whose musicians were just at the stage in the duration of the performance, in an absolute absence of deliberate sound from their instruments. The performance was based on Cage's idea that there is no silence in the world, and the whole world is a macrocomposition. His performances and thoughts on the world being a composition all by itself in silence shaped the soundscape concept and the sound studies (1961). Schafer states in his *The Tuning of The World* that the world is a huge composition where "we are simultaneously its audience, its performers and composers" (1977). Schafer and his colleagues believed that this composition was in the countryside, in nature, and the cities were polluted with unwanted noises. This dichotomous approach is still in the use of sound studies literature; thus, most of the studies either focus on natural soundscapes or on noise polluted cities to be reshaped for better acoustic environments.

Contributions of R. Murray Schafer and his group to the sound studies literature had quite an impact on the ways of understanding our environments acoustically. Scholars from a variety of disciplines began to consider sound from fresh perspectives. The method of mapping, which constitutes the most visual tool for description and the interpretation of the data, has been applied to the auditory universe in conjunction with the spatial universe. Thinking about various places through the medium of sound brought the concept of soundmarks into the literature, as a challenge to the concept of landmarks (Mott & Sosnin, 1997). Sound in film, television and/or radio has been evaluated in the light of the new perspectives. Instead of musical scores in these media, senses of places, perceptions of the audiences

through non-musical sounds, and technological use of the sound has become the focus of scholars (Hosokawa, 1984; Mowitt, 1987). In a musicological way, scholars have begun looking at the festivals, or musical identities of the cities (Tyler, 1997). Some scholars have focused on the historical aspect of the sound, such as the value and impact of gramophone, or the street calls in a certain period of time (Thompson, 2002; Picker, 2003).

The Gap in the Sound Studies Literature

As the knowledge and the debates on sound cumulated in almost every discipline of the sciences, a very basic method for many of these studies was systematized by Hildegard Westerkamp. This method, called soundwalking, was considered as fundamental for the sound and space related studies. The examples of studies carried on through the soundwalking method ranges from medicine to architecture, from physics to contemporary art and such. However, this method has been mostly neglected in the studies which focus on urban areas. Sound studies conducted in urban areas provide a ground for gaining insight into the repeating rhythm of everyday life in cities, with the purpose of evaluating the various kinds of relationships between cities and their residents. However, the auditory aspect of this everyday life rhythm is mostly restricted to the use of auditory products, such as music, radio, or television content. The actual sounds of everyday life become less visible within the analysis of intentionally produced auditory materials. Hence, a gap is formed in the analysis of the auditory construction of everyday life in cities, in which intentional use of sound is overemphasized and the unintentional, spontaneous auditory aspects of everyday life are

underemphasized. One way of bridging this gap in sound studies literature can be found through the qualitative studies on urban sounds which employ the soundwalking method.

Sound can be used as a tool to understand a city's dynamics, perceptions, and sociopolitical characteristics. Sound has the ability to make the invisible or inaccessible practices in everyday life in the city visible, and the intangible aspects more concrete when it is taken as the main source of the study and listened to accordingly. When one hears a place, she hears certain interactions between locations in that place, between people occupying that place, and even the action and impact of the machinery in that place. Among these sensory data, there is even information of what cannot be seen or cannot be accessed visually. In this sense, visual impairment becomes auditory ability: in the words of Ong, "...sound places me in the midst of a world" (Ong, 2012). Therefore, sounds of the cities may present a great amount of data for researchers to comprehend social structures, inhabitants' fashions, ways of placemaking, identities, institutions, and so on in qualitative studies. However, sound may be a precarious informant due to its inherent property of always being considered in opposition to silence. As John Cage stated after his performance of 4'33" on the absence of silence, "they missed the point. There is no such thing as silence. What they thought was silence, because they did not know how to listen, was full of accidental sounds" (Kostelanetz, 2003). Hence, while there is always an auditory side to any moment of everyday life, it is quite easy to overlook –and/or overhear, as a matter of fact– this aspect as these sounds do not become integrated into our

consciousness for most of the time. Learning how to hear and listen to these mundane, everyday sounds is a skill that needs to be developed consciously.

In a silence-proof world where sound overflows continuously, it is quite problematic for the researcher to extract what she needs from the sound jungle for a study on urban sounds. Moreover, urban areas have various stimuli to distract the researcher in addition to diversity and levels of sounds, such as crowd, traffic, or security preventions. Due to these problems and the traditional approach inherited from Schafer and his group that city sounds being noises, researchers tend to stay away sounds of the cities –with the exception of those studies that focus on ecological areas within the city. Thus, walking and listening at the streets full of sounds, which lies at the heart of the method of soundwalking, are mostly applied for the quantitative studies focusing only on the physical characteristics of sound.

Soundwalking is mostly preferred by the urban planners, designers, architects, acoustic engineers; in addition to them, scholars and artists studying sound perform their walks in mostly rural areas, or natural places in the city such as botanical parks and zoos. Scholars who conduct quantitative studies on sounds in urban areas tend to take sound as a source of noise to be prevented in city jungles. As in R. Murray Schafer and his group's approach, these studies try to find quietness in the cities through architectural point of views, interventions, or new designs. In addition, there are studies on urban sounds that are not quantitative; however, these studies either have a historical approach, or musical contexts without involvement of soundwalking. Considering the diversity in the wide-range realm of the sound studies, a review of the specific journals and handbooks with a focus

on sound studies can help us to detect the relationship between soundwalking method and the qualitative urban sound studies.

The reviewed publications are *Journal of Sonic Studies*, *SoundEffects*, *Soundscape*, *The Oxford Handbook of Sound Studies* (2012) and *Sound Studies Reader* (2012).³ Studies on sound in these journals and books can be classified as follows: Sound art, sound in media (film, video, games, radio), architecture, acoustics, urban planning, perceptions of sound, rural/ecological soundscapes, urban soundscapes, physics of sound (measurements, vibrations, reactions in relate to materials), health (hearing losses, effects of noise), history of sound, sound technologies, ethnomusicology, cultural geography. Having the studies classified is an efficient way to be able to detect frequency of the urban related articles among the plethora of various kinds of sound related studies. However, it should be noted that these categories are sometimes inclusive to each other, and one study may have characteristics of more than one category. Thus, in order to restrict the review of literature to urban studies that can be broadened through the method of soundwalking, my categorization first delineated articles focusing on sound in urban areas irrespective of their perspective. Then, the studies that focus on urban space and its interpretation through the sounds of the city itself has been selected. I have excluded the studies focusing on the produced and processed sound samples from city sounds –as in sound art projects– from the review as they included an intentional and focused process of listening and hearing, rather than the sounds embedded in everyday life. Through this

³ These journals and handbooks were the only resources available directly focusing on sound studies at the time of this research during 2012-2013. There is some new literature on the subject, however, they have same tendencies regarding the soundwalking use for the studies.

selection and elimination, I have aimed at clarifying the methodological merits of employing the soundwalking method in the auditory analysis of urban areas.

After reviewing the selected articles, it is possible to make the claim that sound studies focusing on urban areas neglect the method of soundwalking when analysing the sounds of city. The articles mostly focus on urban noise, historical soundmarks, perceptions of noise, or soundmapping in the city. For instance, Michael V. Butera, in his article “Music City Excesses” in the *Journal of Sonic Studies*, explores the regulations of noise around the cultural and musical background of Nashville. He approaches the subject by looking at the power and decision processes on the urban sound and the status of the listener as an individual in the city (Butera, 2011). Another example on urban sound is Jacob Kreutzfeldt’s study on street cries “Street Cries and the Urban Refrain.” Kreutzfeldt’s historical approach focuses on the Copenhagen street cries in the years from 1929 to 1935. He looks at urban sounds as source of information in the context of the everyday life (Kreutzfeldt, 2012). John Picker’s “The Soundproof Study” in the *Sound Studies Reader* is also an example of the historical approach on the urban sounds. He looks for the street sounds of London in the Victorian Era and tries to picture the London of that time through sounds of horse carriages, wild animals, and street musicians (Picker, 2012). Olivier Balay’s study on city sounds in *Soundscape, Journal of Acoustic Ecology*, presents the inadequacy of quantitative approach of the sound measurements, acoustic maps in urban areas. Even though Balay and his article, “Discrete Mapping of Urban Soundscapes” refers to the need for qualitative approaches to the urban

sounds, he sticks with the traditional methods and suggests that recording urban sounds and conducting field surveys may be the solution for more descriptive maps (Balay, 2004).

All these examples point out that scholars seem convinced that sound can be used as a source of information for urban studies. However, the transformation of sound into data still seems to be following the conventional ways to look for data in the realm of qualitative methods. Therefore, to be able to do justice to the data provided by the sound and its possibilities, employing soundwalking method seems to be a fertile and promising way of gathering auditory data in urban areas and laying the ground for analysing sounds of cities. Soundwalking exercises are flexible and easy to apply to any type of research condition in any field. In one hand, this causes creativity and freedom in the field for the sound scholars. On the other hand, questions, and concerns on the methodologies of the studies arise. Nonetheless, questions and debates on methods put valuable contributions to this emerging field and carry it onward. In this study, I prefer to focus on the functions and possibilities of soundwalking as a promising method for the qualitative studies on urban sound.

Soundwalking as a Methodology Technique

Soundwalking is a form of research focusing on sounds and listening carefully as a way of understanding and analyzing spaces through their sonic environments. The term was first used by World Soundscape Project (WSP) members in a study during which they listened, walked, and recorded the sounds in several fields around Canada, Sweden, Finland, Germany, and

Italy. Though the WSP group were the initial coiners of the term, it was first conceptualized by Hildegard Westerkamp through her studies on Queen Elizabeth Park, Vancouver. In Westerkamp's words:

"A soundwalk is any excursion whose main purpose is listening to the environment. It is exposing our ears to every sound around us no matter where we are. We may be at home, we may be walking across a downtown street, through a park, along the beach; we may be sitting in a doctor's office..." (Westerkamp, 1974).

As Westerkamp's colleague and friend R. Murray Schafer states through the practice of soundwalking "...little by little, the muscles and the mind relax and the whole body opens out to become an ear" (Schafer, 1977, p. 262). Even though types and reasons of soundwalks may vary, I think the essential purposes of the practice stay the same: listening auditory environments carefully, approaching sonic data critically, and being aware of the participants' contribution to that soundscape.

Cleaning the Ears for Soundwalking

Founding group of the soundscape studies, World Soundscape Project, and its followers were trying to capture natural sounds and quietness in rural areas (Truax, 1978). Thus, soundwalking was mostly used in villages in Europe, parks in Vancouver, zoos, and natural habitats. Borrowing the term from R. Murray Schafer, to be able to practice soundwalking successfully for any type of research, whether in rural areas or in urban areas, I claim that there is one prerequisite exercise: "ear cleaning."

R. Murray Schafer, for the first time, used this term in his book, *Ear Cleaning: Notes for An Experimental Music Course* (1967), on music education

including rather new sets of exercises in contrast to the traditional music teaching with the chords, notations, and so on. These exercises examine listening; not only regarding to the musical elements but also the aural environments and any kind of sound as the subject matter. He, then, elaborated the exercises in his book *A Sound Education: 100 Exercises in Listening and Sound-Making* (1992), and meditated on sound in related to the places. After he becomes an activist against the ecological degradations and noise pollution, he taught these exercises not only to the music students but to everyone who was interested in listening to the environment. His seminars raised awareness on sound and listening, but noise in particular. With pollution in mind, many researchers started to study soundscapes all over the world. When the subject is to study on sounds, listening is the challenging part of the research design that is hard to accomplish. Schafer remarks on this delicate activity in his article "Open Ear", "We have no earlids. We are condemned to listen. But this does not mean our ears are always open" (Schafer, 2003).

Hearing is an automatic skill for most of the people except hearing impaired people; yet listening is an active and facultative process. Kendall Wrightson states on this active process: "Sound becomes something that the individual tries to block, rather than to hear; the lo-fi, low information soundscape has nothing to offer. As a result, many individuals try to shut it out through the use of double glazing or with acoustic perfume – music" (2000, p. 12). Therefore, listening requires certain level of concentration and engagement with the environment to be able to perceive surrounding sounds with clear hearing; and ear cleaning exercises provide this clairaudience (to be

able to hear clearly) for the researchers and listeners. Ear cleaning exercises focus on getting in contact with the aural environments and raising awareness to the elements of soundscapes for a better listening experience. The exercises include noticing sounds of certain places, making descriptions of sounds using onomatopoeic words, paying close attention to sounds of the body, and concentrating on designated sounds, for example music from cars, or languages on the street. All the listening and ear cleaning exercises lead performers to meditate on the sounds regarding both physical and mental aspects.

The first of the basic ear cleaning exercises as a gateway to their soundwalks since R. Murray Schafer's invention is making lists. There are diverse exercises on making lists of possible sounds heard, such as indoor or outdoor sounds, moving sounds, loud sounds, or sounds can be defined as noise. Thus, categories may vary due to the purpose(s) of the research. However, these three exercises by Schafer are the first examples of its kind:

- “• Listing all the sounds one hears during the certain period of time, for example mornings on the way to school.
- Listing five favorite sounds with explanations on their reasons and impacts.
- Listing the least favorite five sounds with reasons and explanations on their unpleasantness and effects (1992).”

Schafer states on his book, *A Sound Education* (1992) that everyone gets different lists at the end of this exercise, because listening is a very personal activity; and though some lists may be longer or shorter than the others, all answers are correct eventually. Moreover, he suggests that these exercises can be performed several times in contrasting aural environments in order to gain listening as a habit.

Another ear cleaning exercise for gathering qualitative data from the sound milieu is the earplug exercise. This exercise requires earplugs to put on for performing the essential part of it. Wearing earplugs to perceive sounds clearer may seem controversial, however it is important to challenge ear by manipulating its hearing sensitivity level. While earplugs are on, at least for half an hour, it is mostly heard the bodily sounds of the performer, heartbeats, breathing, swallows. When the earplugs are out, aural awareness is shifted due to the adjustment of the hearing threshold. Thus, this experience brings clairaudience to reflect and detect taken-for-granted sounds easily. After this exercise, there are many options to develop the experience further; for instance, making lists about before and after sounds or concentrating on the aural limits of the immediate soundscape.

Another way of cleaning the ears is taking aural perspective into focus. Keynotes, soundmarks, sources of the sounds, actions of the sounds, and geographic identifiers are the main constituents of an aural perspective. Taking these items into consideration individually and/or in related to each other, deconstructing the aural space brings qualitative information to the researcher. As a consequence, researcher generates an ability to identify sounds and their relationship with the environment in its context. Aural perspective exercises can be applied as follows:

- “• Focusing on, alternately, keynotes and soundmarks which are predominant tonality and outstanding sounds of an aural space, at contrasting environments, such as public places versus private places.
- Observing sources of the sounds with their geographic identifiers, distant, above, below, or nearby.

- Searching for three-dimensional perception blindfolded in the aural space.
- Shifting attention between sound figures and grounds, from dominant to less dominant deliberately (Schafer, 1992).”

In the examples above are the primary categories that researchers and listeners can advance and diversify using them as starting points for their ear clearing and soundwalking practices. Due to the changes of focus and scope in studies on sounds, there may be needed different and/or specific sound objects to evaluate. For instance, one research may require lists and analyzes on moving sound objects as in cars or public transportation. Hence, ear cleaning exercises can be designed to concentrate on moving sound listening activities. The methodological motto at this point is “Take them; they’re yours” (Schafer, 1992, p. 12). The researcher adapts them as necessary to their own situation and may add others along the way. There is no end to these exercises, there is only more to them as long as people with intrigued ears can imagine.

Walking the Soundwalk

After cleaning the ears, soundwalk may start. A soundwalk can be designed in many ways by the researcher regarding their field of study and the aim of the project. It can be held by one soundwalker, or by a group of people. A soundwalk can be recorded, or not. It can take place in rural, urban, or hybrid areas. A soundwalk may require answering questionnaires before or after the walk. It can get involved with multiple media, such as smart phone applications, video recorders, or sound processors. A soundwalk can take place in the same locations for multiple times, or in different locations in

each time. It can be performed by researchers from wide range of fields, artists, tourists, city dwellers, political agencies, and so forth. Therefore, soundwalking is a versatile method for listening and understanding sonic environments.

Soundwalking has a dual role as a practice. It can be a tool both for artistic and for research purposes. It can be turned into many different shapes for various alterations. For instance, in the Fluxus movement, Adrian Piper performed recorded soundwalks in the streets of New York. Her work, *Streetwork Streettracks I-II* (1969), took place in the same streets in different times, while she was playing the earlier recordings of her at double speed. Technologies and the everyday life sounds of the city was the subject to her conceptualized sonic art (McCartney, 2010). As a research oriented soundwalking series, McCartney and Paquette's *Soundwalking Interactions* project were held by the scholars to be able to perceive communicational processes of participants and their environments during the walks. They designed their soundwalks using multiple techniques; they walk sometimes silently, sometimes using recorders, or sometimes they gave participants prepared questions to think about while they perform their walks (McCartney & Paquette, 2012). Ian Rawes of *The London Sound Survey* website⁴ performs soundwalks in and around London and tries to capture London's urban soundscape. This is his hobby to listen and record sounds of the city, thus, his records cumulate on the website as a sound archive of London. Even though he does not practice soundwalks for any kind of scientific research, he is very aware of his function in recording these city sounds. He shows his awareness

⁴ <https://www.soundsurvey.org.uk>.

in the website's about section like this: Amongst the daily urban hubbub there's information about who lives here, what they get up to, how they enjoy themselves and what they believe in. Sounds come in fashions from singing canaries and windchimes to car horns that play Old Dixie. They announce developments in technology, the city's growth, and social and demographic change. They tell us of shifts in the makeup and scattering of London's wildlife (Rawes, 2013). Soundwalking day and night, he creates sound maps in categories such as economic, political, and social, and even hunts for historical sounds of the city. He also enables downloading the sound files he records, and encourage people to create their own city sounds, or to do art with playing and mixing these sound files. These examples show that soundwalking has intrinsic value as a practice to be held in cities to collect data for qualitative research. Therefore, when soundwalking is applied in urban areas along with the ear cleaning exercises, scholars may comment on the urban issues with a fresh perspective, like John Cage's approach to the traffic sounds: "The sound experience which I prefer to all others, is the experience of silence. And this silence, almost everywhere in the world today, is traffic. If you listen Beethoven, it is always the same, but if you listen to traffic, it's always different" (John Cage about silence, 2007).

In terms of collecting useful data to study, it seems there is no particular and standardized strategy in soundwalking. This is the most frequent problem for scholars who work with the soundwalking method. However, when researcher/performer decides on their main issues, it is easy to create a research map in mind. In regarding to the use of tool, it is no different than neither participant observation nor interview with the

informants; just this time information lies in sounds. Edmund Carpenter writes in his *Eskimo Realities*: “I recall travelling in fog along a dangerous coastline. Visibility was zero, yet we neither delayed nor detoured. My companions listened to the surf and to the cries of birds nesting on promontaries... Loss of sight was not a serious handicap” (1973). As Carpenter puts it, the key point is to listen with clean ears for the information that sounds offering to the listeners. In their case, it was sounds of the sea and the birds; in a research case, it may be the sounds of languages, women, vehicles, street cries, music from shops, and so on. To put it short, listening certain places, ambiances, or sonic environments is the main practice to be able to do the research on urban sounds, because the information waits to be heard. When you hear a place, you hear a specific social organization of sound as well as the way in which people interact and relate to each other. Sound is both the expression and the medium of various modes of social existence; it is closely intertwined with the hurly-burly of social life, with the “multiple as such” (Serres, 1995). Listening process has its certain levels to be able to perceive and create the sonic environment at the same time since it is a conscious activity. Jean-Paul Thibaud summarizes the activity's course loosely in his article, *A Sonic Paradigm of Urban Ambiances*, in three steps: The first is “tuning into an ambiance”, sensing the acoustic environment and the harmony of the place rather than perceiving, and being in tune with them. At this first level, there is not any description, or interpretation of the sound and the place. It is all about feeling and relating to the world around us as a listening body. The second is “unfolding of an ambiance”, reaching the information of the urban places is at the core of its sounds, developing an

understanding and perception on the ambiance. Sounds of the ambiance unfold its intrinsic information to the listener. And the last is "situationing within an ambiance", and interpreting what listener hears in the ambiance. This is the part that listener spots the specific soundmarks in the sonic environment and pays attention to the relationships between sounds and the other components of the ambiance. Therefore, this configuration of the soundwalking practice turns the listener's body into a receiver for the research input (Thibaud, 2011). After and/or during this course of events, as Veit Erlmann states "the focus is not on the ear as an object, but in which the ear figures as a form of embodied knowledge, as something we think with" (Erlmann, 2010).

Soundwalking method frequently brings comments and arguments on subjectivity to the table of sound studies, because listening acoustic environments is a very personal activity. R. Murray Schafer comments on the matter as follows: "The soundscape is not a neutral thing that we all experience; the soundscape needs to be interpreted by the listener. It has to be described and one person's description will be very different form another person's description" (De Caro & Daro, 2008). However, at the end of the day, each study in the realm of social sciences can be defined as subjective. James Clifford suggests that the best way to deal with the multiple, incomplete, and partial truths that to accept this partiality, and build research on this fact. Ethnographic truths are thus inherently partial –committed and incomplete. This point is now widely asserted –and resisted at strategic points by those who fear the collapse of clear standards of verification. But once accepted and

built into ethnographic art, a rigorous sense of parity can be source of representational tact (Clifford, 1986).

Conclusion

This article has explored how sound can be used as a source of information for qualitative studies on urban places in regarding to the soundwalking method. It can be conveniently said that urban sounds are valuable resources for the qualitative research in sound studies field. Besides, soundwalking method is a sufficient tool to sense, feel, and interpret the sonic ambiances and urban acoustics in the field. Sound studies scholars should give enough credit to soundwalking methodology and start to pay attention to the city sounds without judging them as “noisy jungles”. According to the annual report of Demographia World Urban Areas, urbanized places cover 53% of the world; and more importantly, the urbanization rate is also high. Thus, it is expected to increase urbanized areas up to 85% of the world by the 2050 due to the United Nations reports (Demographia 2013). The effects of the rapid urbanization, in an ecological aspect, probably would be harmful for our world and future. However, this does not change the fact that for most of the population of the world, urban places are their natural habitats where they are born into. The dichotomous views and approaches of R. Murray Schaefer and his group to the urban and rural places are not valid in today's world. Thus, in order to understand and hear correctly our world we live in, we should revisit and reshape the concepts of noise, sonic ambiance, acoustic environments, soundscapes, listening, sensory approaches, and urban-rural comparisons in the realm of qualitative studies. In a world that is widely

accepted as seeing is believing, I claim that listening is thinking; therefore, we need more and more listeners nowadays.

References

- Balay, O. (2004). Mapping of urban soundscapes. *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology*, 5(1).
- Butera, M. V. (2011). Music City Excesses: Phenomenological Thresholds and Nashville Noise Regulations. *Journal of Sonic Studies*, 1(1).
- Cage, J. (1961). *Silence*. Middletown: Wesleyan University Press.
- Cage, J. (2007). John Cage about silence. Video: <http://www.futureacoustic.com/silence/>
- Carp, R. M. (1995). Hearing, Smelling, Tasting, Feeling, Seeing: The Role of the Arts in Making Sense Out of the Academy. *Issues in Integrative Studies* 13, 25-36.
- Carpenter, E. S. (1973). *Eskimo Realities*. Holt, Rinehart and Winston.
- Clifford, J. (1986). *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography*. University of California Press.
- De Caro, L. & Daro, C. (2008). Meetings with R. Murray Schafer: Composer, Educator and Founder of Soundscape Studies. *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology* 8(1), 24-31.
- Erlmann, V. (2010). *Reason and Resonance: A History of Modern Aurality*. New York: Zone Books.
- Helmreich, S. (2007). An Anthropologist Under Water: Immersive soundscapes, submarine cyborgs, and transductive ethnography. *American Ethnologist* 34(4), 621-641.
- Hilmes, M. (2005). Is There a Field Called Sound Culture Studies? And Does it Matter? *American Quarterly* 57(1), 249-259.
- Hosokawa, S. (1984). The walkman effect. *Popular Music* 4(1), 165-180.
- Kostelanetz, R. (2003). *Conversing with Cage*. Routledge Chapman & Hall.
- Kreutzfeldt, J. (2012). Street Cries and the urban ritornelle. *SoundEffects* 2(1).
- McCartney, A. (2010). Soundwalking: creating moving environmental sound narratives. Gopinath, S. and Stanyek, J. (Eds) in *The Oxford Handbook of Mobile Music Studies, Volume 2*. Oxford University Press.
- Mott, I. & Sosnin, J. (1997). Sound Mapping: An Assertion of Place. *Interface*'97.
- Mowitz, J. (1987). The sound of music in the era of its electronic reproducibility. Leppert, R. and McClary, S. (Eds) in *Music and Society: The politics of composition, performance and reception (173-197)*. Cambridge University Press.

- Ong, W. J. (2012). *Fighting for Life: Contest, Sexuality, and Consciousness*. Cornell University Press.
- Picker, J. M. (2003). *Victorian Soundscapes*. New York: Oxford University Press.
- Pinch, T. & Bijsterveld, K. (Eds.) (2012). *The Oxford Handbook of Sound Studies*. Oxford University Press.
- Rawes, I. (2013). <https://www.soundsurvey.org.uk/index.php/survey/about>
- Schafer, R. M. (1967). *Ear Cleaning: Notes for an Experimental Music Course*. BMI Canada.
- Schafer, R. M. (1977). *Tuning of the World*. Michigan University Press.
- Schafer, R. M. (1992). *A Sound Education: 100 Exercises in Listening and Sound-Making*. Arcana Editions.
- Schafer, R. M. (2003). Open Ears. *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology* 4(2).
- Serres, M. (1995). *Genesis* (trans. G. James and J. Nielson). Michigan: The University of Michigan Press.
- St. Clair, J. (2012). White Noise and Television Sound. *Journal of Sonic Studies* 3(1).
- Sterne, J. (Ed.) (2012). *The Sound Studies Reader*. New York: Routledge.
- Thibaud, J. P. (2011). A Sonic Paradigm of Urban Ambiances. *Journal of Sonic Studies* 1(1).
- Thompson, E. A. (2002). *The Soundscape of Modernity: Architectural Acoustics and The Culture of Listening in America, 1900-1933*. MIT Press.
- Tyler, D. (1996). *Music City Confidential*. Eggman Publishing, Incorporated.
- Truax, B. (1978). *The Handbook of Acoustic Ecology*. Simon Fraser University.
- Vayo, I. (2011). We Three, Kinged: Crowning the Aural on 9/11. *Journal of Sonic Studies* 1(1).
- Vickers, P. (2012). Ways of Listening and Modes of Being: Electroacoustic Auditory Display. *Journal of Sonic Studies* 2(1).
- Westerkamp, H. (1974). Soundwalking. *Voices from British Columbia* 3(4).
- Wrightson, K. (2000). An Introduction to Acoustic Ecology. *Soundscape: The Journal of Acoustic Ecology* 1(1), 13.

A Woman Poet in Process: Elizabeth Barrett Browning's *Aurora Leigh*

Azime PEKŞEN YAKAR*

Abstract

This paper analyses Elizabeth Barrett Browning's *Aurora Leigh* within the context of Victorian poetry and the attitudes towards women poets by examining contemporary debates regarding the position of women poets in the male-dominated literary tradition. In *Aurora Leigh*, Barrett Browning narrates the story of a young girl who aspires to be a poet and displays the obstacles Aurora faces and overcomes. In Aurora's journey of becoming a poet, Barrett Browning also reveals and comments on Victorian values, norms, ways of living, poetic discussions, and the woman question. In this regard, this paper analyses Elizabeth Barrett Browning's *Aurora Leigh* by scrutinising Victorian attitudes towards the concept of a woman poet and also various contemporary debates on poetry and social changes.

Keywords: Elizabeth Barrett Browning, *Aurora Leigh*, woman poet, the woman question, Victorian Poetry

*Asst. Prof. Dr., Ankara Science University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of English Translation and Interpretation, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5727-813X>. E-mail: azime.peksen.yakar@ankarabilim.edu.tr

Pekşen Yakar, A. (2021). A woman poet in process: Elizabeth Barrett Browning's *Aurora Leigh*. *Akademik Açı*, 1(1), s. 31-41.

Yetişmekte Olan Bir Kadın Şair: Elizabeth Barrett Browning'in *Aurora Leigh* Adlı Eseri

Öz

Bu makale Elizabeth Barrett Browning'in *Aurora Leigh* başlıklı eserini Viktoryen şiir geleneği ve kadın şairlere karşı tutumlar bağlamında kadın şairlerin erkek egemen edebi gelenekteki yerleriyle ilgili çağdaş tartışmaları çözümlenerek analiz etmektedir. Barrett Browning, *Aurora Leigh*'de şair olmak isteyen genç bir kızın hikayesini anlatır ve *Aurora*'nın karşılaştığı ve üstesinden geldiği engelleri gösterir. *Aurora*'nın şair olma yolculuğunda, Barrett Browning aynı zamanda Viktoryen değerleri, normları, yaşam tarzlarını, şiir üzerine tartışmaları, ve kadın sorununu açığa çıkarır ve bunlar üzerine yorum yapar. Bu bağlamda, bu makale Elizabeth Barrett Browning'in *Aurora Leigh* başlıklı eserini Viktoryen kadın şair kavramına karşı tutumlar ve şiir ve sosyal değişimler üzerine yapılan çeşitli çağdaş tartışmaları irdeleyerek inceler.

Anahtar Sözcükler: Elizabeth Barrett Browning, *Aurora Leigh*, kadın şair, kadın sorunu, Viktoryen şiir.

A Woman Poet in Process: Elizabeth Barrett Browning's *Aurora Leigh*

Victorian Age, generally defined as the age of conflicts, reflected its contradictory nature to its poetic tradition. In other words, there was an ongoing dispute among the poets, some of whom claimed poetry should reflect contemporary and thoroughly Victorian issues while others believed that poetry should turn to past traditions. Among these discussions, Victorian poetry grew up prominent women poets although the words "female" and "authorship" were still considered incompatible, and writing was regarded as a self-exposition of and a direct attack to woman's chastity.

One of the extraordinary women poets is Elizabeth Barrett Browning with her unusual education in the Classics and Neoclassical literature. Barrett Browning, despite not disguising herself with a pseudonym, "took the male poetic tradition as her starting point" (Sadun, 1998, p. iv). By employing themes and literary forms of this highly patriarchal tradition, Barrett Browning as a woman poet escapes from the pressures of Victorian society and forms an opportunity to manipulate the male-dominated tradition to her benefit. She speaks within and against Victorian societal norms and morals by making use of their own devices. Therefore, she steals from male poetic tradition, which condemns women as writers, and she transforms what she stole into a strong female voice. Thus, she can be defined as a "thie[f] of language" (Herrmann qtd. in Ostricker, 1982, p. 69), and *Aurora Leigh* (1856) has generally considered her most significant "theft" (emphasis mine).

Aurora Leigh, a novel in verse, is the story of a young girl born into an English father and a Tuscan mother, who aspires to be a poet. Although this plot outline seems familiar, it is actually original. Even before writing *Aurora Leigh*, Barrett Browning mentions her intention in a letter to her husband Robert Browning:

[M]y chief intention just now is the writing of a sort of novel-poem [. . .] running into the midst of our conventions, & rushing into drawing room & the like "where angels fear to tread"; & so, meeting face to face & without mask the Humanity of the age, & speaking the truth as I conceive of it, out plainly. That is my intention. It is not mature enough yet to be called a plan. I waiting for a story, & I won't take one, because I want to make one, & I like to make my own stories, because then I can take liberties with them in the treatment (qtd. Cooper, 1988, p. 146).

As Barrett Browning clearly states in her letter, she will not take a story, but will create one herself. However, it is undeniable that she is influenced by certain writers among which there are George Sand, de Stael, Mrs. Gaskell, and Charlotte Bronte (Cooper, 1988, p. 146). Its originality lies, as Helen Cooper suggests, in its uniting woman and poet in a story essentially of her own (p. 146). Moreover, "this early letter identifies the crucial qualities of what came to be *Aurora Leigh*: its insistence on modernity, its defiance of conventions —the female poet questions the sex/gender economy and writes of rape, prostitution, illegitimacy, and the working class; and its location of heroic action in 'drawing rooms'" (Cooper, 1988, p. 146).

Aurora Leigh, containing nine books, touches upon contemporary issues such as the woman question and elucidates Victorian concept of woman poet by recording and reflecting Victorian way of living. After the death of her mother and father, Aurora is sent to England to live with her aunt where “all things blurred/And dull and vague” (pp. 265-66), and “Shakespeare and his mates absorb the light” (*AL I*, pp. 266-67). Familiar with Shakespeare, Aurora depicts her aunt as a cold, serious, and over-controlled woman. She is characterised as an embodiment of Victorian propriety. Resembling her way of life to “a sort of cage-bird life” (*AL I*, p. 305), Aurora explains and criticises how women are imprisoned in domestic spheres. Her strict aunt’s Victorian manners attempt once to imprison Aurora to the same cage with the education of Victorian morals and womanly graces:

I read a score of books on womanhood
 To prove, if women do not think at all,
 They may teach thinking (to a maiden aunt
 Or else the author), - books that boldly assert
 Their right of comprehending husband’s talk
 When not too deep, and even of answering
 With pretty “may it please you,” or “so it is” (*AL I*, pp. 427-34).

Aurora is intended to be taught submission and obedience. Traditional gender roles are defined with representative woman figure, namely, angel in the house. Aurora’s aunt is characterised as the embodiment of this concept of woman. However, there is also an introduction of a new woman, “a wild bird” (*AL I*, p. 310), who goes far away from what her aunt wants her to be. She will achieve to be a woman and a poet in the end. She chooses to be a wild bird rather than an English lady who is submissive and obedient because

she has been shaped by her father's education since she was a little girl. She has been educated in isolation in the mountains, which provides freedom from societal norms. As a young girl, Aurora is aware of the fact that her mind and soul are different from her peers:

[. . .] Thus my father gave,
 And thus as did the women formerly
 By young Achilles, when they pinned a veil
 Across the boy's audacious front, and swept
 With tuneful laughs the silver-fretted rocks,
 He wrapped his little daughter in his large
 Man's doublet, careless did it fit or no (*AL I*, pp. 722-28).

Aurora resembles herself to Achilles, who was once disguised as a girl and lived among the daughters of Lycomedes and avoided joining the Greeks in their war against Troy (Sadun, 1998, p. 80). She believes that it is impossible to deny her true nature, which was formed in Italy by her father. Thus, she implies that it is her destiny to be a poet by accentuating the impossibility of rejecting her true self. However, Aurora assesses her true self as a masculine one because of her education given by her father and his books she read. Because she lacks a woman role model, she learned what woman is from these male-voiced works. Due to these representations of woman by male authors, Aurora comes to believe that "being a woman [. . .] becomes synonymous with frailty, weakness, and submission" (Sadun, 1998, p. 80). Thus, she associates femininity as a weak faculty that will prevent her from writing. Accordingly, she wants to denounce weakness brought about by her gender:

[. . .] Put away
 This weakness. If, as I have just now said,
 Ignoring the poor conscious trouble of blood
 That is called a woman merely (*AL VII*, pp. 228-32).

Recognising her gender as a troublesome obstacle, Aurora does not want to yield to such hindrances. Therefore, she tries to suppress the signs of femininity such as frailty as far as she learned from the books. Moreover, she also creates similar images of woman from what she read:

Ghost, fiend, and angel, fairy, witch, and sprite,
 A dauntless Muse who eyes a dreadful Fate,
 A loving Psyche who loses sight of Love,
 A still Medusa with mild milky brows
 All curdled and all clothed upon with snakes
 Whose slime fall fast as sweat will; or anon
 Our Lady of the Passion, stabbed with swords
 Where the Babe sucked; or Lamia in her first
 Moonlighted pallor, ere she shrunk and blinked
 And shuddering wriggled down to the unclean;
 Or my own mother (*AL I*, pp. 154-64).

Aurora designs images of woman similar to what she read before and realises that there is no representation of women as poets, but as Muse, Psyche, Medusa, Lamia, and Madonna. Acknowledging that woman's identity is culturally shaped, she comes to recognition of the fact that women are imprisoned by "such literary representations as object[s] of narratives formed from men's terror or adoration of her" (Cooper, 1988, p. 156). These women are depicted in art as "mere abstractions devoid of life" (Sadun, 1998, p. 84). Sandra Gilbert and Susan Gubar also define these stereotypical images as the "images of woman killed into art" (1979, p. 18). For instance, Aurora's mother

is described with colour imagery: white in face and red in dress (David, 1999, p. 172). This red/white imagery may be interpreted as the stereotypical woman imagery wicked/innocent or dangerous/safe. Combining these two colours in her mother's image, Aurora may want to put emphasis on the fact that "the apparently competing images of woman as heavenly and earthly cohere" (Zonana, 1989, p. 248).

To be able to be released from these rigid stereotypical images, Aurora is determined to be a poet, and her meditation upon the art of poetry is mostly dealt with in Book 5 in which Barrett Browning builds her own 'female *Ars Poetica*'. Aurora frequently makes use of the masculine in herself to find the strength to write in the masculine tradition:

[. . .] This vile woman's way
 Of trailing garments, shall not trip me up:
 I will have no traffic with personal thought
 In art's pure temple
 [. . .] Art for art,
 And good for God Himself, the essential Good!
 We'll keep our aims sublime, our eyes erect,
 Although our woman hands should shake and fail;
 And if we fail [. . .] But must we? (*AL V*, pp. 59-73).

Aurora is aware of the fact that women poets are systematically excluded from literary tradition, however, she does not resign from her dream and challenges the system. For her, this challenge requires self-sacrifice, which is denouncing her femininity. Nevertheless, she is courageous enough to make her voice heard. She takes a bold step by her wish to write an epic, which is considered the highest genre. However, the ongoing discussion in Victorian poetry tends to state that, "[. . .] epics have died out / With Agamemnon and

the goat-nursed gods" (*AL V*, pp. 139-40). Aurora rejects this idea and suggests that every age has its potential to be heroic. For Aurora, poetry should deal with the present age instead of following romantic and past legacies. She calls for realism and asserts that poets should write about their age:

Nay, if there's room for poets in this world
 A little overgrown (I think there is),
 Their sole work is to represent the age,
 Their age, not Charlemagne's, - this live, throbbing age,
 That brawls, cheats, maddens, calculates, aspires,
 And spends more passion, more heroic heat,
 Betwixt the mirrors of it drawing-rooms,
 Than Roland with his knights at Roncesvalles (*AL V*, pp. 200-207).

Aurora's insistence on reflecting the present age rather than writing about past ages may result from that the past is always with her and haunts her, and it confuses her about her needs as a woman (Sadun, 1998, p. 94). Insisting on "the heroic in the ordinary" (Cooper, 1988, p. 167), Aurora is not satisfied with her works, and she feels the lack of something, which is not named. Although she does not voice the lack, she describes it:

I am sad.
 I wonder if Pygmalion had these doubts
 And, feeling the hard marble firs relent,
 Grow supple to the straining of his arms,
 And tingle through its cold to his burning lip,
 Supposed his senses mocked, supposed the toil,
 Of stretching past the known and seen to reach
 The archetypal Beauty out of sight,
 Had made his heart beat fast enough for two,
 And with his own life dazed and blinded him!
 Not so; Pygmalion loved,-- and whoso loves
 Believes the impossible (*AL V*, pp. 399-410).

As a creator, Aurora identifies herself with Pygmalion, not with the object Galatea. It is quite ironic for Aurora to identify herself with Pygmalion, who creates woman according to his gaze. Yet, what Aurora seeks in this identification is not the female gaze, but the fact that “Pygmalion loved” which allowed him to “believe the impossible” (Cooper, 1988, p. 168). Although Galatea proves a sufficient muse, Aurora’s muse, Phoebus Apollo, “soul within my soul, / [. . .] Has struck down all [her] works before [her] face” (*AL V*, pp. 414-17). Her adoption of a male muse points out that she acknowledges herself as a female poet.

In conclusion, Elizabeth Barrett Browning as a prominent Victorian poet wrote *Aurora Leigh* in which she reflects and questions Victorian concept of woman and women poets and challenges these by making Aurora as the protagonist. The eponymous character Aurora Leigh, who is aware of the obstacles Victorian literary arena may offer, aspires to be a successful poet. Thus, she challenges the concept of woman as the object of male-voiced works and transforms it into a novel concept of woman as the poet and the subject in literary works. That is, she dares to demand “the Adamic privilege of naming the world” (Cooper, 1988, p. 146) in the patriarchal literary world.

Works Cited

Primary Source:

Barrett Browning, Elizabeth. "Aurora Leigh." *The Works of Elizabeth Barrett Browning*. Hertfordshire: Wordsworth Editions, 1994.

Secondary Sources:

Cooper, Helen. *Woman and Artist*. London: The U of North Carolina P, 1988.

David, Deirdre. "'Art's Service': Social Wound, Sexual Politics, and Aurora Leigh." *Critical Essays on Elizabeth Barrett Browning*. Ed. Donaldson, Sandra. New York: G.K. Hall & Co., 1999.

Gilbert, M. Sandra and Susan Gubar. *Madwoman in the Attic: The Woman Writer and the Nineteenth-Century Literary Imagination*. New Haven: Yale UP, 1979.

Ostricker, Alicia. "The Thieves of Language: Women Poets and Revisionist Myth Making." *Signs*. The U of Chicago P, Vol.8, No.1, (Autumn 1982). 68-90. <www.jstor.org/stable/3173482>. 08.02.2021.

Sadun, Hande. *Elizabeth Barrett Browning: The Woman Poet's Voice*. Diss. Ankara: Hacettepe University, 1998.

Zonana, Joyce. "The Embodied Muse: Elizabeth Barrett Browning's Aurora Leigh and Feminist Poetics." *Tulsa Studies in Women's Literature*. University of Tulsa, Vol. 8, No. 2, (Autumn 1989). 240-262. <www.jstor.org/stable/463737>. 18.02.2021.

Racism and Discourse: Joseph Conrad's *Heart of Darkness* and Maggie Gee's *The White Family*

Şebnem DÜZGÜN*

Abstract

Joseph Conrad's *Heart of Darkness* deals with the relationship between the white race and black race in the colonial period. The novel shows how the blacks are dominated by the whites who regard themselves as the superior race. Maggie Gee's *The White Family*, on the other hand, is a post-colonial novel showing that although non-whites have acquired some socio-economic rights pertaining to education, private ownership and working, they are still exposed to racism. The novel underlines the fact that the blacks in the post-colonial society, like their predecessors, are regarded as inferior to the white race in terms of intellect, morals and social manners. Moreover, *The White Family* reveals how black people are made to feel themselves as foreigners. Although non-whites have English names and speak English in Gee's novel, they, like their counterparts in *Heart of Darkness*, are stigmatised as 'the other' due to their darker skins. The aim of this study is to show that Western racist discourse causes black people to suffer from racial discrimination both in colonial and post-colonial periods by making a comparative study of Conrad's *Heart of Darkness* and Gee's *The White Family*.

Keywords: Joseph Conrad, Maggie Gee, *Heart of Darkness*, *The White Family*, racial discrimination.

*Assist. Prof. Dr., Ankara Science University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of English Translation and Interpretation, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0467-1018>. E-mail: sebnem.duzgun@ankarabilim.edu.tr

Düzgün, Ş. (2021). Racism and discourse: Joseph Conrad's *Heart of Darkness* and Maggie Gee's *The White Family*. *Akademik Açı*, 1(1), s. 43-58.

İrkçılık ve Söylem: Joseph Conrad'ın *Karanlığın Yüreği* ve Maggie Gee'nin *White Ailesi*

Öz

Joseph Conrad'ın *Karanlığın Yüreği*, kolonyal dönemdeki beyaz ırk ve siyah ırk arasındaki ilişkiyi konu alır. Roman, kendilerini üstün ırk olarak gören beyazların siyahlara hükmedişlerini gösterir. Maggie Gee'nin *White Ailesi* adlı eseri ise, beyaz olmayanların eğitim, özel mülkiyet ve çalışmaya ilişkin bazı sosyo-ekonomik haklar elde etmelerine rağmen, yine de ırkçılığa maruz kaldıklarını gösteren post-kolonyal bir romandır. Roman, sömürge sonrası toplumdaki siyahların, kendilerinden öncekiler gibi, akıl, ahlak ve sosyal davranış açısından beyaz ırktan aşağı görüldüklerinin altını çizer. Ayrıca, *White Ailesi*, siyahların kendilerini nasıl yabancı hissettirildiklerini ortaya koyar. Gee'nin romanında beyaz ırktan olmayanların isimleri İngilizce olmasına ve İngilizce konuşmalarına rağmen, *Karanlığın Yüreği*'ndeki soydaşları gibi, koyu tenleri nedeniyle 'öteki' olarak yaftalanırlar. Bu çalışmanın amacı, Joseph Conrad'ın *Karanlığın Yüreği* ve Maggie Gee'nin *White Ailesi* adlı eserleri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma yaparak Batılı ırkçı söylemin siyahların hem sömürge hem de sömürge sonrası dönemlerde ırk ayrımcılığına maruz kalmasına neden olduğunu göstermektir.

Anahtar Sözcükler: Joseph Conrad, Maggie Gee, *Karanlığın Yüreği*, *White Ailesi*, ırksal ayrımcılık.

Racism and Discourse: Joseph Conrad's *Heart of Darkness* and Maggie Gee's *The White Family*

Joseph Conrad's *Heart of Darkness* is a novel that shows the master-slave relation between the whites and blacks in the colonial period. In the novel, the whites dominate the blacks whom they consider as inferior creatures that are ignorant and uncultivated. The whites do not only despise the blacks, their language, or native rites but they also control their lands and natural and material sources through violence or a racist discourse underlying the superiority of the white race. Maggie Gee's *The White Family*, on the other hand, is a post-colonial novel that shows that although the minority groups coming from the ex-colonies to Britain have acquired some rights to receive education, to work, to hold personal property and to preserve their native culture, still they are exposed to racist attitudes. The novel also shows the problems of the minorities who try to adapt themselves to the host culture. The aim of the present study is to show that Western racist discourse causes black people to suffer from racial discrimination both in colonial and post-colonial periods by making a comparative study of Conrad's *Heart of Darkness* and Gee's *The White Family*.

Heart of Darkness is a novel which is mainly about the journey of Marlow, one of the narrators in the novel, to the Congo River. He describes the journey as a trip to heart of darkness as he witnesses just brutality, savagery and primitiveness in Africa. The novel also shows how Kurtz, a European man respected as an intelligent man, turns into a person who has lost his mental balance and his civil manners. The story of *The White Family*,

on the other hand, revolves largely around the members of the White family. Alfred White is the head of the family and he is a park keeper in a London park, and he is known for his hostility towards the immigrants. His wife May is a housewife who is interested in English language and literature and she, unlike her husband, is more tolerant towards the minorities. Their daughters Shirley is a rich widow of an African man called Kojo and she is despised by her father and her racist brother Dirk for having black boyfriends. Daren White, on the other hand, is the elder son of the Whites who works as a journalist in America. The main climax in the novel occurs towards the end of the novel when Dirk kills Shirley's black lover's brother Winston out of racial hatred. This tragic event shows the extent of prejudice and dislike towards the blacks. In the end, Alfred, whose sense of duty outweighs his fatherly feelings, informs against his son in spite of his wife's protests and Shirley gives birth to two sons, one of whom is named Winston.

Between the sixteenth and the nineteenth centuries, the term culture was associated with "the improvement of the individual human mind and personal manners through learning" (Smith, 2001, p. 1). In these centuries, culture not only meant personal cultivation, but also social cultivation and it was related to civilization (Smith, 2001). During this period, the "civilised" Europe was considered to be superior to other countries that lacked a cultivated technology, "morals and manners" (Smith, 2001, p. 1). This racist discourse, in turn, prevents the formation of a truly multicultural society/nation, where cultural differences are tolerated and regarded as an opportunity to have an "ethnocultural diversity" (Kymlicka, 2010, p. 33). The antagonism between the white and the darker races, on the other hand, is

mainly caused by the stereotypical images of the non-white races drawn by the early European explorers (Lott, 2010). The general image created by their descriptions led the white to despise the opposite race as creatures that are “phlegmatic, relaxed, indolent, negligent ... and governed by caprice” (The American Anthropological Association, as cited in Lott, 2010, p. 19). Black people were described as “loathsome, disturbing, filthy, uncouth, unkempt, grotesque, marauding or diabolical” (Wells, 2010, p. 27). In the late nineteenth and early twentieth centuries racist discourse paved the way to colonisation and the English rulers sought the ways to expand their imperial boundaries by manipulating the racial discourse that enforces white supremacy (Said, 1994, p. 10). The English used the notion of ‘nationalism’ in theological sense so as to defend the idea that some nations are superior to the others: the English justified their colonial politics by assuming that God gave the Anglo-Saxons the right to rule the other nations (Smith, 2001, p. 5). *Heart of Darkness* shows how the blacks are maltreated and exploited for the benefit of the white Europeans. Marlow, who is sent to work in a colonial company in Africa, sees black men who are chained and forced to work for the white masters. The whites try to justify the manipulation of the labour force of the natives by claiming that they are criminals who should be punished. Not only the so-called criminals, but also black labourers working in mines are also exploited as they cannot receive money or proper food in exchange for their labour power:

Black shapes crouched, lay, sat between the trees leaning
against the trunks, clinging to the earth, half coming out,
half effaced within the dim light, in all the attitudes of pain,
abandonment, and despair. Another mine ...

They were dying slowly—it was very clear. They were not enemies ... nothing but black shadows of disease and starvation ... Brought from all the recesses of the coast in all the legality of time contracts, lost in uncongenial surroundings, fed on unfamiliar food, they sickened, became inefficient ... (Conrad, 2010, p. 23).

Marlow also adds that “[these] dusty niggers with splay feet” are obliged to produce “manufactured goods, rubbishy cottons, beads ... [and] ivory” (Conrad, 2010, p. 25). As such, Western people adopting the racist discourse that enforces white supremacy force the blacks to work under harsh conditions.

Although the blacks, who do not have any access to education or social rights, are forced to work under inhumane conditions in *Heart of Darkness*, in Gee’s *The White Family* the minority groups immigrating to Britain work in better positions under better conditions and this is mainly due to the fact that they have a right to receive education. In London there is a school which welcomes both white students and black students (Gee, 2002, p. 379). The minorities also have a chance to receive a university education. Kojo, an African man, who is the late husband of Shirley, was “highly educated” since he had “his D Phil” (Gee, 2002, p. 131). Thanks to his education, he was able to become a lecturer in comparative literature (Gee, 2002, p. 131). Shirley’s Jamaican lover Elroy is also educated, and he works as an officer in a London hospital. However, the less educated blacks have a less chance to get a good job: they work as a “postmaster” (Gee, 2002, p. 139), as a bus driver (Gee, 2002, p. 29) or as a shoe repairer (Gee, 2002, p. 118).

Ownership is an issue discussed both in Conrad's and Gee's novels. In the former, the natives do not have any right to possess anything in their own country. It is the whites who have the whole wealth of Africa. When Marlow meets the members of the Company who are just interested in money-making through ivory trade, he contemplates that the whites are "conquerors" and their conquest "means the taking it away from those who have a different complexion or slightly flatter noses than ourselves" (Conrad, 2010, p. 10). He underlines the fact that as white men consider themselves superior to the blacks, they feel the right to own their natural and material sources. Marlow also explains that the blacks do not have even the right to have a candle and it is only the manager of Central Station who is "the only man supposed to have any right to candles" (Conrad, 2010, p. 32). Moreover, he accuses the colonists of "robbery" since they not only steal ivory but also such cultural products of natives as "[n]ative mats" to furnish their houses (Conrad, 2010, p. 32). On the other hand, Mr Kurtz, the manager of the inner station, is the best example showing the extent of colonial greed of the white men. He becomes so obsessed with the ivory trade that his greed for ivory extends and includes everything around him: "You should have heard him say, 'My ivory.' Oh, yes, I heard him. '[M]y ivory, my station, my river, my —' everything belonged to him" (Conrad, 2010, p. 66). As the Europeans own everything belonging to the natives by assuming a racial superiority, the blacks cannot not have any economic freedom.

In *The White Family*, the minorities have the socio-economic right to own properties. Shirley's late husband Kojo had his own money and nearly everything Shirley, his white, European wife, has was bought through his

money (Gee, 2002, pp. 136, 53). Shirley herself admits that as Kojo was “rich,” he “saved [her]” from being a poor daughter of a poor English family (Gee, 2002, pp. 132, 137). Viola, the elder sister of Elroy, has a boutique and earns her own life through the money she gets from the shop (Gee, 2002, p. 366). On the other hand, Mr Patel, a Paki, buys the shop of an English man called George, the person with whom Dirk works. As Dirk is a racist and cannot tolerate the non-white persons, he becomes quite angry when George introduces him to the new owner of the shop. Then he refers to *Spearhead*, “a monthly magazine which features articles and comment from a British Nationalist perspective” (Spearhead, 2014) and says that “we are losing our birthright” to live in England (Gee, 2002, p. 190). Dirk suggests that the minorities conquer the English land by making a claim for the properties of the English and regards minorities’ right of ownership as a threat to “[t]he future of England” (Gee, 2002, p. 192).

Preservation of cultural identity is another topic of discussion in both novels. In *Heart of Darkness* the natives do not know English except for a few simple English words. A black man of Marlow’s crew wants him to give them the natives attacking the ship as they desire to eat them by using basic English words: “‘Catch ‘im,’ he snapped, with a bloodshot widening of his eyes and a flash of sharp teeth—‘catch ‘im. Give ‘im to us.’” (Conrad, 2010, p. 55). The news of death of Kurtz is also delivered with simple English words by a native man: “Mistah Kurtz—he dead” (Conrad, 2010, p. 95). Instead of speaking a proper and elaborated English, the blacks speak in their own native tongue, thus Marlow, an English man, says that they do not speak “an understandable language” (Conrad, 2010, p. 63). According to him they just

speak “weird incantation” and shout “periodically together strings of amazing words that resembled no sounds of human language” (Conrad, 2010, pp. 87, 91-92). The Russian tradesman, who is an admirer of Mr Kurtz, also cannot understand the language of natives living near the Inner Station as “the dialect of this tribe” is foreign to him (Conrad, 2010, p. 84). The clothes of natives are also different from the European clothes. In the Inner Station, Marlow sees the natives who are “naked” and who are “with spears in their hands, with bows [and] with shields” (Conrad, 2010, p. 81). Among the natives, Marlow also sees Kurtz’s black mistress who wears “barbarous ornaments” and “bizarre things” (Conrad, 2010, p. 83). Marlow regards Kurtz’s African mistress inferior to his European intended, who wears a Western-style mourning dress. Marlow says that he saw Kurtz’ fiancée “all in black” and adds that her appearance gives the impression that she, unlike the savage mistress of Kurtz, has “a mature capacity for fidelity, for belief, for suffering” (Conrad, 2010, p. 101).

Marlow also regards the religious rituals of the natives as bizarre because they are different from Christian rituals which he is familiar with. He hears sounds of drums instead of church bells on the lands of natives: “[I can hear] on some quiet night the tremor of far-off drums, sinking, swelling, a tremor vast, faint; a sound weird, appealing, suggestive, and wild—and perhaps with as profound a meaning as the sound of bells in a Christian country” (Conrad, 2010, p. 27). He also comes across a black sorcerer conducting a religious ritual when he follows Mr Kurtz who escapes from Marlow’s ship to go into forest at night. This sorcerer is not like a Christian

man of religion as he has “horns—antelope horns ... on its head” and he “look[s] fiendlike” (Conrad, 2010, p. 89).

In Gee’s novel, unlike Conrad’s novel, the minorities try to adapt themselves to the host culture to be able to live with the English in harmony. The immigrants speak English to communicate with natives. Elroy, who has a Jamaican origin, speaks London English, thus he “sound[s] more of a Londoner” than Shirley, an English woman who “never did care enough about English” (Gee, 2002, pp. 167, 165). Although the non-English try to speak plain English, they are still despised by native speakers for not speaking English properly. Shirley’s mother May, an English woman who pays attention to the use of her native language, criticises the fact that the religious pamphlet about black people’s church is written in American English not in pure English (Gee, 2002, p. 165). Dirk also criticises a black bus driver, who claims that the notice saying “Tender exact money please” is written “[i]n plain English” (Gee, 2002, p. 29). He says, “Tender exact money ... that’s not proper English” since “a normal bloke [does not] use a word like ‘tender’” (Gee, 2002, p. 29). Moreover, he adds that the non-English do not have any right to talk about English as it is not their native language: “And he [the bus driver] has the fucking cheek to talk about English. As if they owned it. Our speech. Our language” (Gee, 2002, p. 29). In this way, the novel shows that although the minorities speak English, the natives consider them ‘the other’ as they do not share the common lingual background.

The immigrants in *The White Family* wear both their native clothes and the western style dresses. Therefore, their dressing style is not purely native

or purely English. On London streets it is possible to see a black woman wearing “her orange African head-dress,” “black- hooded Arab women” or “African girls in reds and oranges” (Gee, 2002, pp. 203, 363). However, it is also possible to see “a good-looking [African] family, smartly dressed” or an Asian family in which “the little girls in frilly western party frocks” (Gee, 2002, pp. 12, 72). Although the Asian family is dressed in western style, Alfred, who has a strict adherence to the sense of Englishness, cannot bear to see the non-English family and complains that England has too many immigrants (Gee, 2002, p. 72).

Unlike the Africans in Conrad’s novel whose religious rituals are conducted by a sorcerer in the open air, the members of minority groups in *The White Family* merge Christian rituals with their own cultural customs. Elroy is a strict biblical follower, but he does not prefer to go to English church, where “nearly all of [followers] are white,” but to the church of black people where “the majority is black” (Gee, 2002, pp. 358, 365). In terms of rules and religious services, black churches are more flexible. English churches are “much quieter” since the believers are supposed to deliver “silent prayer[s]” (Gee, 2002, pp. 354, 358). However, in black people’s church “at least half the congregation [are] dancing” and prayers are accompanied by “music” and “singing” (Gee, 2002, p. 367). The fact that the blacks go to their own churches and subvert the conventional Christian services can be read as an attempt to set an alternative for the churches of white Christians who are prejudiced against them and who try to impose their religious ideology on non-Christians.

Unlike the natives in *Heart of Darkness* who have preserved their own cultural and ethnic identities to a great extent, some non-English characters in Gee's novel have nearly lost their ethnic and cultural identities in the process of westernisation, a term which "refers to the influence of Western ideas, values and practices on the non-Western world" (Thong, 2012, p. 894). Kojo was a well-educated African man who lived in London and worked as an academic in a British university. He had adopted western values and led a western life. He was "a Marxist and a Christian" (Gee, 2002, p. 129). He did not "believe in spirits" since he thought that was "ridiculous" and said that "[he] left all that nonsense behind in Ghana" (Gee, 2002, p. 129). He also married Shirley, an English woman, and settled down in England instead of going back to his motherland (Gee, 2002, p. 132). He also used to prefer to go to St. John's, where the majority is white, because he could not bear to hear "the shouting and jerking" in the black churches (Gee, 2002, p. 354). He was also liked and well-known by white people in the church (Gee, 2002, p. 354). Even Dirk, a racist, liked Kojo as "[he] was different" and "[he] wasn't like the others" (Gee, 2002, p. 76). Since Kojo "was westernised" by adopting the values of white people, Dirk did not regard Kojo as a black man (Gee, 2002, pp. 129, 76).

African immigrants adopting western values are no longer pure African or pure English. Elroy has a hybrid¹ identity because he is a Jamaican, but he has an English name "Elroy" which means "[t]he king" (Truman & Bradley, 2005, p. 272). Shirley says that as a West-Indian, Elroy resents the fact

¹ In cultural studies, hybridity means "the mixing together of previously discrete cultural elements to create new meanings and identities" (Barker, 2004, p. 89).

that West Indians do not have their own names, thus their own identities, because “West Indian names are all slave names” which were imposed by slave owners (Gee, 2002, p. 130). Moreover, Elroy was born in Peckham, a district in South-East London, he speaks English, lives and works in England, but he is not considered as an English man by Alfred as he does not have pure English blood (Gee, 2002, p. 62). Shirley, on the other hand, calls Elroy as “British²” (Gee, 2002, p. 62) because he is a citizen of the United Kingdom though he is a second-generation immigrant³. However, her father does not even consider him as a British man and despises Elroy, saying that he is “as British as bananas” (Gee, 2002, p. 62). He thinks that Elroy does not have a right to live in England permanently or to be a British subject because he has the migrant ideology which claims that the African-Caribbeans are “transient workers who would return to their countries of origin once they had accumulated sufficient money” (Cashmore, 1994, p. 23). Elroy’s younger brother Winston⁴ also has a hybrid identity as he has an English name, and he goes to an English university but still he is not regarded as an English man as he is not a white Anglo-Saxon Protestant (WASP). Like his brother, he is considered “a foreigner” (Gee, 2002, p. 161) because he is “[a] black man” who “look[s] exotic, and faintly out of place” (Gee, 2002, pp. 142, 162). However, Winston rejects being regarded as a foreigner or ‘the other’ so he

² The term British refers to a multicultural and multi-national society comprised of people living in the United Kingdom and Northern Ireland (Hornby, 2004, p. 148).

³ Second-generation immigrants are minorities who are regarded as foreigners although they were “born in Britain and educated in British schools” (Braham, 2003, p. 300).

⁴ Winston is “[t]ransferred use of the surname originating from the Old English elements wine (friend) and tūn (town, settlement, village, enclosure): hence, ‘friendly town’” (Norman, 2003, p. 118).

protests May, who calls him a foreigner: “I am not a foreigner ... [My name is] Winston ... That’s not a foreigner’s name, is it?” (Gee, 2002, p. 161).

Although non-English people in *The White Family* have opportunities to receive education, to own their personal properties or to perform their own religious rituals freely, they are hardly different from the black people in *Heart of Darkness* because both groups are othered and humiliated by white people who regard the blacks as “phlegmatic, relaxed, indolent, negligent ... and governed by caprice” (The American Anthropological Association qtd. in Lott, 2010, p. 19). In Conrad’s novel, the natives are called “savages” (Conrad, 2010, p. 26), “brute[s]” (Conrad, 2010, p. 34), “prehistoric” (Conrad, 2010, p. 49), “simple” (Conrad, 2010, p. 72) and “fool” people “[having] no restraint” (Conrad, 2010, p. 69). Therefore, the white Europeans who regard themselves as representatives of “science and progress” (Conrad, 2010, p. 34) claim that they have “a heavenly mission to civilize [black people]” (Conrad, 2010, p. 11) and it is their duty to “[wean] those ignorant millions from their horrid ways” (Conrad, 2010, p. 17).

The White Family also shows that the blacks are exposed to racial discrimination. Alfred regards the blacks as “threatening” and ignorant people who cannot even read the signs in the park (Gee, 2002, pp. 10, 12). As he “hate[s] black people,” he warns Shirley to “watch out for [herself]” when she is with Kojo (Gee, 2002, pp. 130, 40). He does not like Elroy, either as he is also a black man. Dirk, on the other hand, is more racist than his father as he not only humiliates the blacks by calling them “darkies” (Gee, 2002, p. 306) or

“[f]ucking coloureds⁵” (Gee, 2002, p. 44) but he also dreams about “crush[ing] [the blacks] like flies” (Gee, 2002, p. 186) and killing the non-whites (Gee, 2002, p. 190) whom he regards as “animals” (Gee 304) because he thinks that the blacks are “violent people” (Gee, 2002, p. 186) and they invade England. Dirk fulfils his dream about the blacks by killing Winston out of racial hatred (Gee, 2002, p. 345). Considering the racist outlook of the whites about the blacks, it is understood that granting socio-economic rights to the racial minorities is not enough for equal citizenship, but it is also necessary to eliminate the racist discourse of white men who consider themselves as the members of the superior race.

To summarise, *The White Family* shows that the position of non-whites as the inferior has not changed since Conrad’s time. Although it is a post-colonial novel written after the dissolution of British Empire, it points to the fact that racial discrimination continues to be practised against the non-whites. In the novel, it is underlined that people coming from ex-colonies have some social rights that were not granted to the slaves in Conrad’s novel set in the colonial period, such as private ownership, receiving education and the right to work and earn money. However, it is also expressed that as the English adopt the racist discourse based on the superiority of the white race, the Africans and the other racial minorities are treated as inferior creatures that are considered to be savage, ignorant and violent. Moreover, *The White Family* shows that the minorities are generally made to feel themselves as a foreigner in the post-colonial period. Although they have English names and

⁵ Coloured is a term “used in the UK and the USA to distinguish those with dark skin from those who are defined ... as ‘white’” (Valeri, 2003, p. 41).

speak English, they are stigmatised as ‘the other’ due to their darker skins. Therefore, it is argued that racist discourse, rather than skin colour, is responsible for the discrimination between the whites and the blacks.

Works Cited

- Barker, C. (2004). *The SAGE dictionary of cultural studies*. London: SAGE.
- Braham, P. (2003). Second generation. In G. Bolaffi (Ed.), *Dictionary of race, ethnicity and culture* (pp. 299-303). London: SAGE.
- Cashmore, E. (1994). *Dictionary of race and ethnic relations*. London: Routledge.
- Conrad, J. (2010). *Heart of darkness*. İstanbul: White Face.
- Gee, M. (2002). *The white family*. London: Saqi.
- Hornby, A. S. (2004). *Oxford advanced learner’s dictionary*. Oxford: Oxford University Press.
- Kymlicka, W. (2010). The rise and fall of multiculturalism?: New debates on inclusion and accommodation in diverse societies. In S. Vertovec & S. Wessendorf (Eds.), *The multiculturalism backlash: European discourses, policies and practices* (pp. 32-50). Oxon: Routledge.
- Lott, B. (2010). *Multiculturalism and diversity: A social psychological perspective*. West Sussex: Wiley-Blackwell.
- Norman, T. (2003). *A world of baby names*. New York: Perigee.
- Said, Edward (1994). *Culture and imperialism*. London: Vintage.
- Smith, P. (2001). *Cultural theory: An introduction*. Malden: Blackwell Publishing.
- Spearhead. (2014). Spearhead. Retrieved December 29, 2014, from <http://www.spearhead.co.uk/>
- Thong, T. (2012). ‘To raise the savage to a higher level’: The westernization of Nagas and their culture. *Modern Asian Studies*, 46(4), 893-918.
- Truman, J., & Bradley, W. (2005). *Hello, my name is...: A guide to naming your baby*. Boston: Harvard Common Press.
- Valeri, M. (2003). Coloured. In G. Bolaffi (Ed.), *Dictionary of race, ethnicity and culture* (pp. 41- 42). London: SAGE.
- Wells, D. (2010). *The Dark Man*. Hants: O Books.

Suç ve Suçlu Davranışına Kuramsal Bir Bakış: Psikolojik Bakış Açısıyla Adli Sistemde Psikolojik Değerlendirme ve Uygulamaları

Tuğba GÖRGÜLÜ*

Öz

Suç ve suçluluk kavramları yüzyıllardır her toplumda tartışılmıştır. Suçun ve suçlu davranışına ilişkin tanımlar toplumdan topluma ve zamana göre değişmiştir. Bu nedenle, suça ilişkin kuramlar da suçun nedenlerine farklı perspektiften bakmakta ve açıklamaktadır. Bazı kuramlar, suçu çocukluk yaşantılarına atfederken, bazıları biyolojik ya da genetik aktarımlara dayandırmakta, diğer bazıları ise suça yönelik davranışların toplumsal normlardan kaynaklandığı üzerinde durmaktadır. Kuşkusuz bu kuramlar suçlu bireyin yaşadığı sorunları da başka perspektiften açıklama eğilimindedir. Suça ilişkin en önemli çalışmalar arasında adli psikolojik çalışmalar gelmektedir. Nitekim suç işleyen bireylerin yaşadığı birçok psikososyal sorun vardır. Yapılan çalışmalar, suç işlemiş bireylerde yalnızlık, düşük benlik algısı, depresyon, anksiyete, intihar girişimleri, antisosyal kişilik bozuklukları gibi birçok psikolojik sorun görüldüğünü ortaya koymuştur. Dolayısıyla suç işlemiş bireylere yönelik psikososyal müdahaleler önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada suç ve suçluluk kavramları üzerinde durulmuş ve suçlu popülasyona yönelik psikososyal çalışmalar tartışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Suç, suçlu, adli psikolog, adli psikolojisi, psikososyal çalışmalar.

* Dr. Öğr. Üyesi; Ankara Bilim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5440-7354>, E-mail: tugba.gorgulu@ankarabilim.edu.tr

Görgülü, T. (2021). Suç ve suçlu davranışına kuramsal bir bakış: psikolojik bakış açısıyla adli sistemde psikolojik değerlendirme ve uygulamaları. *Akademik Açı*, 1(1), s. 59-70.

A Theoretical Perspective on Crime and Criminal Behavior: Psychological Assessment and Intervention in Forensic Settings from a Psychological Perspective

Abstract

The terms of crime and criminality have been discussed for centuries. Definitions of crime and criminal behavior have varied from society to society and from time to time. Therefore, different theories of crime also explain criminal behavior from a different perspective. While some theories explain crime as a childhood experiences, the others base them on biological or genetic inheritance. Undoubtedly those theories prone to explain the problems experienced by the criminal individual from another perspective. Forensic psychological studies are one of the most important studied on crime among them. As a matter of the fact that, criminals experienced several psychological problems such as loneliness, low self-perceptions, depression anxiety, suicide attempts, antisocial personality disorders are explained most common disorders among criminals. Therefore, psychosocial intervention for criminals is essential. Therefore, in this study the terms of crime and criminality and psychosocial studies on criminal population are discussed.

Keywords: Crime, criminal, forensic psychologist, forensic psychology, psychological studies.

Giriş

Yüzyıllardır suç, suçluluk ve ceza kavramları birey ve toplumların üstünde durduğu önemli birer konu olmuştur. Geçen zamanla birlikte suç olarak kabul edilen bazı olaylar suç olmaktan çıkmış ya da suç sayılan olaylar ise cezai yaptırımlar ile sonuçlanmaya başlamıştır (Yücel, 1986). Bu nedenle günümüze kadar konuyla ilgili farklı disiplinlerde araştırmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar, suçun hem ceza hukukuyla hem de farklı disiplinlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Evrensel bir tanımı olmayan suç ve suçluluk kavramlarına yıllarca farklı tanımlamalar yapılmıştır. Genel olarak, suç genel geçer olarak nitelendirilmiş ve insanlığın var oluşundan beri sürdüğü belirtilmiştir (Dönmezer, 1984).

Suç ve ceza kavramlarına ilişkin birçok açıklama yapılmış, özellikle suçun nedenlerine ilişkin birçok görüş ortaya atılmıştır. Ancak hiçbir görüş bu kavramları ve nedenlerini tam olarak açıklayamamıştır. Suç davranışı çevresel faktörler, kişilik, aile sistemi, ekonomik düzey, eğitim düzeyi, biyolojik faktörler ya da bireysel faktörler gibi hemen hemen her faktörle ilişkili olabileceği kabul görmüştür. Genel olarak suçun açıklanmasına ilişkin kuramlar klasik ekolle başlamakta ve modern psikolojik, sosyolojik ya da biyolojik kuramlarla devam etmektedir.

Suçun açıklanmasına ilişkin neredeyse ilk kuram olan Klasik Kuram, Fransız İhtilali öncesi hukuk ve ceza adaletine bir tepki niteliğinde ortaya çıkmıştır. O zamana kadar, herhangi bir ceza kanunu yoktur ve suç yalnızca kral, devlet ve kiliseye karşı gelinen her türlü olumsuz davranış olarak kabul edilmektedir. Klasik Ekol, insanların davranışlarının sonucunu düşünüp sonra

suça davranışını ortaya koydukları üzerine temellenir. Ceza ise, suçlu serbest bırakıldıktan sonra caydırıcı etki yapacak şiddette olmalıdır. Bu yaklaşım, suça ve cezaya hukuki açıdan bakar ve suça sebep olan bireylerarası farkı dikkate almaksızın suçun değerlendirilmesini önerir. Bu kurama göre, suç ve ceza arasında bir uygunluk olmalıdır. En önemli savunucuları Cesare Beccaria ve Jeremy Bentham'dır (İçli, 2004; Schmalleger, 2002).

Psikolojik kuramlar, suça farklı noktalardan bakmışlar ancak suçu açıklamayı bir bütün olarak ele almışlardır. Freud, davranışlarımızın temelini dürtülerin ve biyolojinin oluşturduğunu ifade etmektedir. Ona göre süperegosu yeteri kadar gelişmemiş olan birey, toplumsal değerleri hiçe sayar ve dürtüsel davranarak suç işler. Suça ilişkin diğer bir psikolojik açıklama Adler tarafından yapılmıştır. Adler, suçu çevrenin, özellikle ebeveynlerin çocuğun davranışları üzerindeki olumsuz etkisi nedeniyle ortaya çıktığını belirtmiştir (Geçtan, 2008). Çağdaş psikoloji, suç davranışını açıklamaya bütüncül olarak yaklaşırken, aynı zamanda farklı psikopatolojilerin de suç davranışına neden olabileceğini belirtir. Özellikle Antisosyal Kişilik Bozukluğu gibi bozuklukların suça en ilişkili bozukluk olduğu belirtilmektedir. Bu bireylerin diğer insanlara göre empatiden yoksun davranışları vardır, davranışlarının sonuçlarından dolayı pişman olmazlar ve kolaylıkla suç işleyebilirler (Peker, 2008; Amerikan Psikiyatri Birliği, 2000).

Suçla ilişkin açıklamalardan bir diğeri ise Sosyal Öğrenme Kuramından gelmektedir. Kuram, taklit davranışına dikkat çekerek suçun olumsuz davranışların taklit edilmesiyle ortaya çıktığı üzerinde durur. Eşine karşı şiddet davranışları olan bir babanın çocuğu da benzer davranışları

gösterecektir. Bu çocuğun şiddete başvurması öğrenilmiş bir davranıştır ve suç davranışı için bir risk faktörü olabilmektedir. Kuramın eksik yanı ise suçun hangi mekanizmalar dâhilinde öğrenildiğini açıklayamamasıdır. Ancak Sosyal Öğrenme Kuramı, suçun nedenlerini en iyi açıklayan kuramlardan biri olarak belirtilmektedir (Cullen & Agnew, 2003).

Suçun nedenlerine ilişkin bir diğer açıklama sosyolojik perspektiften gelmektedir. Durkheim'a göre suç davranışının nedeni bireyde değil grup ve organizasyonlardadır. O'na göre suç toplumsal faktörlerden kaynaklanmaktadır. Toplumsal yapı kişi üzerinde etkilidir ve yapı bozulduğunda suç davranışı ortaya çıkar. Durkheim, suça makro boyutta bir açıklama getirmiştir. Buna göre suç davranışı üç nedenle açıklanmalıdır. a) Suç bireyin toplum içindeki yerinden kaynaklanır. Güç, yabancılaşma, sosyal dezorganizasyon, ekonomik sorunlar, sosyal kontrol eksikliği gibi sosyal ve ekonomik nedenler suçun en önemli nedenleridir. b) Suç, uygunsuz sosyalizasyon sonucunda veya olumsuz sosyal öğrenme sonucu ortaya çıkar. Bireyler arası olumsuz ilişkiler, benlik kontrolünde zayıflık gibi faktörler de suç davranışı üzerinde etkilidir. c) Suç sınıfsal ayrımın bir sonucudur, bu ayrımlar kişiyi olumsuz etkiler, toplumsal ve maddi kaynakların dengesiz dağılımı gibi faktörler suç davranışına neden olur (İçli, 2004; Schmallegger, 2002). Sosyolojik bakış açısı, tek başına suç davranışını açıklamaya yetmese de günümüzde birçok sosyal göstergenin bireyi suça ittiği bilinmektedir.

Kuşkusuz tüm bu açıklamaların temelini suçu önleme çalışmaları oluşturmaktadır. Buna göre bireye özgü biyopsikososyal risk faktörlerinin belirlenmesi suçu önleme çalışmaları için oldukça kritiktir. Bu faktörlerden en

önemlileri psikolojik faktörlerdir. Suçun psikolojik nedenlerine ilişkin çalışmalar, suçlu davranışına birçok psikopatolojilerin eşlik ettiği üzerinde durmaktadır. Aşağıda suçlu bireylerin yaşadığı psikolojik sorunlar tartışılmıştır.

Suç İşlemiş Bireylerde Görülen Psikolojik Problemler

Cezaevinde olmak stresli bir yaşam deneyimidir. Kişinin kapalı ortamda kalması, kısıtlanmış iletişimi ve cinsel aktivitesi, sosyal desteğinin zayıf olması gibi etkenler strese neden olmaktadır. Cezaevindeki bireyler yalnızlık hissi, psikoz, anksiyete, depresyon ve intihar davranışı gibi sorunlar yaşamaktadır. Çalışmalar ceza infaz kurumlarında kalan bireylerin psikolojik semptomlar gösterme oranının genel popülasyona göre daha yüksek olduğuna işaret etmektedir (Görgülü, 2009; Linqvist & Linqvist, 1997; Marcus & Alcabes, 1993).

Konuyla ilgili diğer çalışmalar yalnızlık duygusunun neden olduğu psikopatolojilerdir. Rokach (2001), bireyin cezaevinde olması ile yalnızlık duygusu arasında güçlü bir ilişki olduğunu belirtmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalar da bu kişilerin sosyal destek mekanizmalarının zayıf olduğuna bu nedenle kendilerini yalnız hissettikleri ve bu durumun depresyon gibi psikolojik sorunlar için önemli bir risk oluşturduğuna işaret etmektedir (Özkürkçügil, 1997).

Depresyon, anksiyete ve bu bozukluklara eşlik eden bozukluklara suç işlemiş bireylerde sık rastlanmaktadır. Cezaevinde kalan 178 çocuk üzerinde yapılan bir çalışma, %70'inden fazlasının klinik açıdan depresif belirtiler gösterdiklerini ortaya koymuştur. Yine Kanada'da yapılan benzer bir

çalışmada, cezaevlerinde yaşam boyu depresyon görülme sıklığının %21,5 ile %29,8 arasında değiştiğini ortaya koymuştur (Boothy & Durham, 1999).

Suç işlemiş bireylerin en önemli sorunları arasında madde kullanımı gelmektedir. New York cezaevinde yapılan bir çalışma mahkumların %95'inin madde kullanım geçmişi olduğu, %70'inde ajitasyon ve anksiyete belirtileri, %48'inde ise davranım bozuklukları olduğu bulunmuştur (Way ve ark., 2003). Ülkemizde yapılan bir çalışmada ise, cezaevine girmeden önce mahkûmların %24,4'ünün alkol, %25,3'ünün uyuşturucu madde kullandığı ve toplam %49,7'sinde bir madde kullanım davranışı olduğu bulunmuştur. Ayrıca bu kişilerin düşmanlık duygularının ve impulsif davranışlarının da oldukça yüksek olduğu, %48,1'inin şiddet suçu işledikleri bulunmuştur (Peker, 2008). Kuşkusuz madde kullanım ve suç davranışı arasında önemli bir ilişki vardır. Madde kullanımı olan bireylerin büyük çoğunluğunun bir suç davranışı gösterdiği üzerinde durulmaktadır. Ülkemizde Özdemir (2001)'in yaptığı çalışmanın sonucuna göre, madde kullanan bireylerin %88'inin küçük çapta hırsızlık davranışlarının olduğu, %66'sının hırsızlık ve %32'sinin diğer suçları işlediği ortaya çıkmıştır.

Adli Sistemde Psiko-Sosyal Çalışmalar

Kuşkusuz suça iten risk faktörlerinin ortaya konması ve suç kuramları adli sistem içindeki bireylere yönelik tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları için de önemli referans kaynaklarıdır. Ceza infaz kurumlarından çıkmış ya da madde kullanım nedeniyle denetimli serbestlik hizmeti alan her bireyin benzer ihtiyaçları olsa da her bireyin kendine özgü ihtiyaçları vardır. Bu noktada bireyin tekrar suç işlemesine neden olacak risk faktörlerinin bireysel

değerlendirilmesi ve kişinin salt sosyal ihtiyaçlarından ziyade suç işlemesi riskini minimize edecek psikolojik müdahale ihtiyacının belirlenmesi hem suçlu birey hem de toplum güvenliği açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle ilk olarak suça ilişkin risk değerlendirmesi yapmak gereklidir.

Risk Değerlendirmesi

Risk değerlendirmesi, son yıllarda sıklıkla yapılmaya başlanan, temelde bireyi suça iten faktörlerin ortaya çıkarılması çalışmasıdır. Riskin değerlendirmesinin temel sebebi, bireyi suça iten risk faktörlerinin ortadan kaldırılarak yeniden suç işleme davranışını (residivizm) önlemektir. Ayrıca gelecekte meydana gelebilecek olası suç davranışlarına ilişkin değerlendirme yapılarak, bireyin yeniden suç işleme riskinin hesaplanmasıdır. Risk değerlendirmesinin üç referans noktası vardır. Bunlar düşük risk, orta risk ve yüksek risktir. Düşük risk bireyin tekrar suç işleme davranışı riskinin düşük olduğuna işaret ederken, yüksek risk bireyin yeniden suç işleme riskinin yüksek olduğu anlamındadır (Chui ve Nellis, 2003).

Risk değerlendirmesinde iki ayrı yöntem vardır. İlk yöntem ölçme araçlarının kullanımudur. Ölçme aracı sorası ortaya çıkan sonuca göre, bireyin yeniden suç işleme riski istatistiki olarak ortaya konur. Ülkemizde çok sık olmasa da yeni yeni risk değerlendirmesine ilişkin ölçme araçları geliştirilmeye başlanmış ve kullanılmaktadır. En sık kullanılanlar arasında, Yasalarla İtilafa Düşen Çocuk ve Ergenler için Araştırma ve Değerlendirme Formu ve Yetişkinler için Risk ve İhtiyaç Belirleme Formu 'dur (Ögel, 2011; 2014). Ancak test ve ölçekler tek başına yeniden suç işleme riski ortaya koymada yetersizdir. Bu noktada risk değerlendirmesinde ikinci önemli yöntem derin bireysel

görüşmelerle ortaya konan değerlendirme sonuçlarıdır. Kuşkusuz derin bireysel görüşme ile risk değerlendirmesinde uygulayıcının bilgi ve becerisi önem arz etmektedir. Nitekim suç işlemiş ya da suça eğilimli bireyler genel olarak danışmanı manipüle etme ya da suç davranışlarına ilişkin yalan söyleme eğiliminde olabilirler. Her ne kadar danışanın danışmanı manipüle etme riski yüksek olsa da en etkili risk değerlendirmesi kesinlikle adli klinik değerlendirmedir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en sık kullanılan risk değerlendirme yöntemidir.

Derin Bireysel Görüşme

Bireysel görüşme adli değerlendirmenin en kritik ayağını oluşturmaktadır. Suçlu bireyler, bireysel görüşmelere dirençli olabilir. Bu nedenle uzmanın suçlu bireyle destekleyici bir ilişki kurması ve uygun bir terapötik ortam oluşturması önemlidir. İyi bir risk değerlendirmesi kuşkusuz uygun soruların sorulmasıyla başlar. Bu nedenle bireyin tekrar suç işlemesine neden olabilecek olası risk faktörlerine yönelik sorular, uygun ve etkili bir risk değerlendirmesinin en önemli sürecidir. Bireye özgü sorular genel olarak demografik bilgileri, daha önce suç işleyip işlemediği, ailede bir suç davranışının olup olmaması, sosyal çevrede suç davranışı, kendisinin, ailesinin ya da sosyal çevresinde bir madde kullanımı... vb. soruları kapsamaktadır (Whitehead ve Thompson, 2004).

Kuşkusuz spesifik bazı risk faktörleri suç işleme riskini arttırmaktadır. Örneğin, bireyin yaşadığı sosyal çevrede suç davranışı yüksekse, birey işsizse, gelir düzeyi düşükse, sosyal ilişkileri zayıfsa, olumsuz bir yaşam tarzına

sahipse, alkol-madde kullanımı varsa, duygusal iyi olma hali düşükse, kendine zarar verme davranışı ve geçmiş suç davranışları varsa suç işleme riski o kadar yüksektir. Tüm bu bilgileri değerlendirdikten sonra, bu bilgilere dayanarak bireyin tekrar suç işleme riski konusunda karar vermek ve doğru yargıda bulunmak oldukça önemlidir. Uzmanın vereceği karar, suçlu bireyin ihtiyaçlarının karşılanması için de oldukça kritiktir.

Sonuç

Yüz yıllardır suç ve suçlu davranışına ilişkin tartışmalar ve açıklamalar süregelmektedir. Klasik ekolle başlayan açıklamalar, günümüzde yerini modern psikolojik, sosyolojik ve biyolojik açıklamalara bırakmıştır. Tek bir kuramın suçun nedenlerini açıklamaya yetmediği, suç davranışının multifaktöriyel bir sonuç olduğu kabul görmektedir. Yapılan çalışmalar, genel olarak suça neden olan birçok faktör olduğuna işaret etmektedir. Bunlar arasında bireysel faktörler olabileceği gibi ekonomi gibi makro faktörler de suçun nedenleri arasındadır. Kuşkusuz suçlu birey söz konusu olduğunda, kişinin psikolojik birçok sorunu olduğu açıktır. Depresyon, anksiyete, yalnızlık duygusu ve kişilik bozuklukları bunlardan bazılarıdır. Bu nedenle suçun ve suçlunun değerlendirilmesi ve uygun psikososyal değerlendirmenin yapılması önemlidir. Bu noktada risk değerlendirilmesi günümüz modern adli psikolojik çalışmaların temelini oluşturmaktadır. Bireyin gelecekte yeniden suç işleme riskini belirlenmesi olarak tanımlanan risk değerlendirmesinde iki önemli yöntem göze çarpmaktadır. Biri ölçme araçlarının kullanılması, bir diğeri ise derin bireysel görüşmelerdir. Ülkemizde test ve ölçekler yakın zamanda

geliştirilmeye başlansa da derin bireysel görüşmeler bu eksikliği kapatmış ve kapatmaya da devam etmektedir.

Kaynaklar

- Amerikan Psikiyatri Birliği: Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması El Kitabı (DSM-IV-TR), Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC. Çev: Köroğlu, E. *Hekimler Yayımlı Birliği*, Ankara, 2001.
- Andersen, H.S. (2004). Mental health in prison population. A review-with special emphasis on a study of Danish prisoner on remand. *Acta Psychiatr Scand.* 110: 5-59
- Boothby, J. L., & Durham, T. W. (1999). Screening for depression in prisoners using the Beck Depression Inventory. *Criminal Justice and Behaviour*, 26: 107-124.
- Chui, W. H., ve Nellis, M. (2003). *Moving probation forward: Evidence, aahuments, practice.* London, England: Pearson Education Limited.
- Cullen, F.T., Agnew, R. (2003). *Criminological Theory Past to Present.* Roxbury Publishing Company, Los Angeles, California. s. 142-143.
- Geçtan, E. (2008). Psikanaliz ve Sonrası. Metis Yayınları, İstanbul. S: 35, 126-128.
- Dönmezer, S. (1984). *Kriminoloji, Filiz Kitabevi, İstanbul: s. 20.*
- Görgülü, T. (2009). Tutuklu ve hükümlü bireylerin depresyon düzeyleri, boyun eğici davranışları ve intihar olasılıklarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- İçli, T. (2004). *Kriminoloji. Martı Kitabevi, Ankara. s: 43-44, 80-81.*
- İçli, T. (1992). *Türkiye’ de Suçlular: Sosyal Ekonomik ve Kültürel Özellikleri. Bizim Büro Basımevi, Ankara. s: 63-77.*
- Kulak, H. (1996). Kasten adam öldürme suçlu faillerinin kişilik yapıları ve sosyodemografik özelliklileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul. s. 7-8.
- Linguist, C.H., Linguist, C.A. (1997). Gender differences in distress: Mental health consequences of environmental stres among jail inmates. *Behavioral Sciences and the Law.* 15: 503-523
- Marcus, P., Alcabes, P. (1993). Characteristic of suicide by inmates in an urban jails. *Hops Community Psychiatry.* 44: 256-261
- Ögel, K., Başabak, A., Kamer, V. K., ve Görücü, S. (2014). Yetişkin hükümlüler için risk ve ihtiyaç belirleme formunun (YARDEF) geliştirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 15, 132-140.
- Ögel, K., Karadayı, G., Şenyuva, G., ve Topsakal, E. Ö. (2011a). Yasayla ihtilafa düşen ergenlerin risk ve gereksinmelerinin değerlendirilmesi: Araştırma ve değerlendirme formunun geliştirilmesi ve standardizasyonu. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2).

- Özdemir, H.D. (1999). Tutuklu ve hükümlülerin anksiyete ve depresyon puanlarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özdemir, S. (2001). Uçucu madde kullanımı ve şiddet. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Özkürkçügil, A.Ç. (1997). Cezaevlerinde yalnızlık ve yalnızlığın depresyonla ilişkisi. *Kriz Dergisi*. 6(1), 21-31
- Peker, N. (2008). Hükümlü ve tutuklularda madde kullanımı ile suç türü ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, 2.
- Rokach, A. Criminal offense type and the causes of loneliness. *Journal of Psychology*. 135(3), 277-291
- Schmallegger, F. (2002). *Criminology Today*. Pearson Education, Inc, New Jersey. s.109, 203-204.
- Semiz, B.U., Basoglu, C., Ebrinc, S., Cetin, M. (2007). Childhood trauma history and dissociative experiences among Turkish men diagnosed with antisocial personality disorders. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*. 42: 865-873
- Van de Rack, M., Nieuwbeerta, P., Apel, R. (2009). Association of crimil convictions between family members: Effects of siblings, fathers and mothers. *Criminal Behavior and Mental Health*.19: 94-108
- Whitehead, P., ve Thompson, J. (2004). *Knowledge and the probation service: Rasing standarts for trainees, assessors and practitioners*. Chichester, UK: John Wiley & Sons.
- Yavuzer, H. (1990). Çocuk ve Suç. Remzi Kitabevi, Evrim Matbaacılık, İstanbul. S: 27
- Yılmaz, B. (1997) (Çev.). Cezaevinde intiharı önleme çalışmaları ve buna ilişkin düşünceler. *Türk Psikoloj Bülteni*: 3 (6) 90-92
- Yücel, M.T. (1986). Kriminoloji, Suç ve Ceza. Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Yayını, Ankara. S: 15
- Yücel, M.T. (2004). Adalet Psikolojisi. Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara. s. 24.

http://www.cte.adalet.gov.tr/kaynaklar/istatistikler/yillar/yillar_4.htm

The Absurd Quest of Sammy Mountjoy in the Implied William Golding's *Free Fall*

Arzu Büşra KUMBAROĞLU*

Abstract

This paper reads the autodiegetic narrator Sammy Mountjoy's retrospective and self-reflexive writing in William Golding's *Free Fall* (1959) as an absurd quest. Therefore, it centres itself on the concepts of free will and darkness, associating Sammy Mountjoy's darkness with the absurdity and darkness of the 20th century, in which the implied author wrote his work. What make this deduction possible are three components of the narrative: its binaristic nature, self-reflexivity and the repeating narratives. When construed through the concept the absurd, these elements allow demonstrating the implied author William Golding's design to represent the absurd world through Sammy Mountjoy's quest. Therefore, this paper firstly focuses on examining the narrative's binaristic nature, narrative self-reflexivity, and repeating narratives in order to study the narrator's desire for a pattern and his self-questioning as a reflection of the implied author's design to convey the absurd man's situation in the twentieth century world. After this discussion, it pays attention to the clash between two specific binaries of spiritualism-rationalism and innocence-experience, in terms of the concept of darkness, and attempts to observe how they lead to a bonding unreliability, which paves way to a bonding communication between the implied author and his authorial audience. Considering the fact that Sammy Mountjoy follows a subjective pattern of events and accounts in his absurdist quest, this paper aims to conduct its rhetorical narratological analysis in the light of the narrator's casual-temporal order in order to build a bridge between the narrator's choices and the implied author William Golding's design.

Keywords: Free Will, Darkness, Absurd, Implied Author, Bonding Unreliability.

* Res. Asst., Ankara Science University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of English Translation and Interpretation, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0028-1389>. E-mail: arzu.busra.kumbaraoglu@ankarabilim.edu.tr

Kumbaroğlu, A. B. (2021). The absurd quest of Sammy Mountjoy in the implied William Golding's *Free Fall*. *Akademik Açı*, 1(1), s. 71-102.

İma Edilen Yazar William Golding'in *Serbest Düşüş* Adlı Eserinde Sammy Mountjoy'un Absürd Arayışı

Öz

Bu makale, William Golding'in *Free Fall* (1959) adlı romanındaki otodiegetik anlatıcı Sammy Mountjoy'un geriye dönük ve öz-düşünümsel yazısını absürt bir arayış olarak okur. Bu nedenle, Sammy Mountjoy'un karanlığını, ima edilen yazarın eserini yazdığı yirminci yüzyılın absürtlüğü ve karanlığıyla ilişkilendirerek, özgür irade ve karanlık kavramlarına odaklanır. Bu çıkarımı mümkün kılan şey anlatının üç bileşeni, yani, ikili doğası, öz-düşünümselliği ve tekrar eden anlatıdır. Absürd kavramı ışığında yorumlandığında bu unsurlar, ima edilen yazar William Golding'in, Sammy Mountjoy'un arayışı aracılığıyla absürt dünyayı temsil etme tasarısını göstermeye olanak tanır. Bu nedenle makale, anlatıcının örüntü arzusunu ve kendi kendini sorgulamasını kavramak için öncelikle anlatının ikili doğasını, öz-düşünümselliğini ve tekrar eden anlatılarını ima edilen yazarın absürd yirminci yüzyıl insanının durumunu aktarma hedefinin bir yansıması olarak incelemeye odaklanır. Ardından, karanlık kavramı bağlamında spiritüalizm-rasyonalizm ve masumiyet-deneyim olarak adlandırılacak iki ayrı zıtlık arasındaki çatışmaya yoğunlaşır ve bunların nasıl bağlayıcı güvenilmezliğe yol açarak ima edilen yazar ve yazar-okuyucularının arasında bir iletişim bağı kurduğunu gözlemler. Sammy Mountjoy'un absürd arayışında öznel bir olay ve anlatım örüntüsünü izlediği gerçeğini göz önünde bulunduran bu makale, anlatıcının seçimleri ile ima edilen yazarın tasarısı arasında bir köprü kurabilmek amacıyla retorik anlatıbilimsel analizini anlatıcının nedensel-zamansal düzeni ışığında yürütmeyi hedefler.

Anahtar Sözcükler: Özgür İrade, Karanlık, Absürd, İma Edilen Yazar, Bağlayıcı Güvenilmezlik.

The Absurd Quest of Sammy Mountjoy in the Implied William Golding's

Free Fall

"Narrative always says less than it knows, but it often makes known more than it says." (Genette, 1980, p. 198)

William Golding's *Free Fall* (1959) emerged in the absurd twentieth century, which was an era that witnessed two world wars, made by rational men of rational causes. The author himself participated in the Second World War as a lieutenant. Usha George in *William Golding: A Critical Study* (2008, p. 6) explains that, "Golding experienced two things that he counts the greatest influences on his writing—first, the war and his service in the navy and second, his learning ancient Greek". The first influence mentioned here appears to have a significant impact on his creation of *Free Fall* (1959), as well. These wars, on the other hand, have not only destroyed the humanity, but also its faith in humanity since the mentioned period was also a time when man was engaged with a constant search of meaning of the world and events, breaking down all the settled institutions and conventions. Michael Gallagher (as cited in Gallagher, 1965) recounts Golding's own remarks on *Free Fall* (1959) as, "he said that *Free Fall* would 'show the patternlessness of life before we impose our patterns on it'" (p. 207). According to Golding, the man is in a continuous quest for a pattern to make sense of his life, despite the patternlessness of life itself. Another critic goes as far as to suggest that *Free Fall* (1959) can be read as a representation of Golding's own trauma, stating that:

Golding and Sammy, after all, share the history of having subscribed to a rational worldview, which they later come to

discover as distortive, selective and insufficient in capturing, explaining and dealing with the atrocities of the war... And most importantly, both are post-war artists who, though highly aware of the limitations of language as well as the patterning and distorting effects of art, are still compelled by the intensity of their trauma to create art and to seek a semblance of a pattern that could put their whole experience in perspective (Aljabri, 2016, p. 181).

Even though this paper does not take the narrator as a reference point for the real author's life and psychology, it suggests that the narrator Sammy Mountoy's retrospective, self-reflexive writing, which features his absurd quest, can be rendered as a reflection of this background. The actual author William Golding offers a method for analysing such a reflection, stating that, "We, the storytellers, must produce a more bumbling truth and it has to be sought for in that extended cooperation that must go on between the novelist and his reader" (as cited in Vomáčková, 2010, p. 9). Apparently, he emphasizes the cooperation between the real author and actual reader¹ to decipher the bumbling truth. Even though this paper will refer to the actual author's remarks on *Free Fall* (1959) at intervals, it ultimately aims to eliminate the unpredictable essence of a real (actual) author. Therefore, it adopts a rhetorical narratological approach and employs the concept of implied author² to shed

¹ According to James Phelan, the actual or flesh and blood reader is "each of us with our glorious (or nor glorious) individuality and common endowments" (Phelan, 2007b, p. 210).

² Although the concept of implied author firstly emerged in Booth's 1952 article "The Self-Conscious Narrator in Comic Fiction Before Tristram Shandy", its solid appearance was in Booth's *The Rhetoric of Fiction*, being referred as the author's "second self" (1961, p. 151). James Phelan continued the tradition with a larger perspective and he explained that real author's choices have made the implied author known from the text as "continuity without identity", which enabled creating several implied authors from a single flesh-and-blood/ historical author (Mihăeş, 2012, p. 1). Seymour Chatman's remarks seem to follow up these arguments: "... the implied author is the reader's source of instruction about how to read and how to account for the selection and ordering

light on the connection between the narrator Mountjoy's absurd quest and the absurd twentieth century world by centring itself upon the notions of free will and darkness.

Sammy Mountjoy is the autodiegetic narrator of Golding's *Free Fall* (1959), who attempts to rewrite his past in order to find the point where he has lost his freedom, and he admits re-arranging the events in accordance with his search for a pattern. Even though he is a great painter of his time, and a previous war-artist, he prefers to negotiate with his past not through drawing but writing. He expresses that he has grown up in the slums of Rotten Row with a single mother and gone to a middle-class school that becomes his second world in which he meets his future partner, Beatrice Ifor. However, his first approach to Beatrice occurs after he graduates from the middle school to continue an Art School. Beatrice is a milestone in his understanding of free will. As a result of Mountjoy's will to win her love, Beatrice firstly becomes a target to be seized, and later on, she becomes the cause of his guilty conscience. What triggers his awareness of that guilty conscience, on the other hand, is a cell in a Nazi Camp, where he has been imprisoned as a war artist. The Nazi Camp is the place he meets the rationalist psychologist Dr. Halde, who claims to know him as much as possible, and who reminds him of two significant people, his former teachers Nick Shales and Miss Pringle, who have played important parts in his opting for rational mode of thinking. Besides, the cell is a breaking point for his questioning of the notion of darkness by forcing him to meet with the absurdity of darkness closer than his eyes. It should be noted that Sammy

of components. It is these principles that readers reconstitute, not the real author's original activity" (Chatman, 1990a, p. 83-84).

Mountjoy always presents the concept of darkness as an epistemological matter. However, his writing does not offer a definite explanation on the ontology of darkness. Therefore, this paper examines the concept of darkness not with the same objective to find where he has lost his freedom. On the contrary, this paper sets off with an ontological perspective and regards the indefinite concept of darkness as the absurd which would consequently allow considering Mountjoy's quest as an absurd attempt.

The notion of absurd is inevitable to understand Mountjoy's struggle to find a pattern in the patternlessness of the world. The twentieth century's tendency to seek absolute solutions by choosing only one side of the binary in order to create certain patterns seems to have led to unforeseen disasters. For example, the desire for liberation ended up in Nazi Camps, or in general, search for freedom has caused loss of freedom. Mountjoy's absurd quest also contains binaries, such as innocence-experience or spiritualism-rationalism, and he tends to discriminate between them as a twentieth century man while interrogating his free will in order to find an absolute answer as to the inception of darkness. Nevertheless, darkness, namely, the absurd does not necessitate discrimination but acceptance of the simultaneous existence of both sides. French writer and philosopher Albert Camus (1965) explains its logic as in the following:

... the feeling of absurdity does not spring from the mere scrutiny of a fact or an impression, ...it bursts from the comparison between a bare fact and a certain reality, between an action and the world that transcends it. The absurd is essentially a divorce. It lies in neither of the elements compared; it is born of their confrontation (p. 23).

As Camus (1965, p. 23) points out, the absurd does not belong to a single binary; yet “it is born of their confrontation”. In a similar vein, at the end of his investigation, what Sammy Mountjoy will face is the inevitability of recognizing this confrontation. Nevertheless, binaries are not the only means by which the implied author creates an absurd search, which would reflect that of the absurd man in the darkness of the twentieth century world. The narrative self-reflexivity in Mountjoy’s writing and the implementation of repeating narratives also enable the authorial audience³ to figure out the narrator’s desire for a pattern in his self-questioning. To clarify, a self-reflexive text “unveils the mechanism of its own making” and this process helps to convey the design of the implied author (Jeevanlal, 2004, p. 45). Thus, narrative self-reflexivity helps to indicate “the author’s consciousness of the rhetoric of the text” (Kırca, 2009, p. 14). In this sense, implementation of self-reflexivity contributes to the objective of the implied author since the employment of “rhetorical devices used to create the illusion of external references” allow associating Mountjoy’s absurd quest with the absurd world (Kırca, 2009, p. 14). Likewise, repeating narratives facilitate the demonstration of the narrator’s self-enquiry and pattern formation process. These elements of text linguistics can be defined as the “type of narrative, where recurrences of the same statement do not correspond to any recurrences of events” (Genette, 1980, p. 116). Just like

³ As Phelan explains, the authorial audience is “the author’s ideal reader. The rhetorical model assumes that the flesh and blood readers seek to enter the authorial audience in order to understand the invitations to engagement that narrative offers. ...The rhetorical model also assumes that individual readers will then assess those invitations and accept or reject them in whole or in part” (Phelan, 2007b, p. 210). On the other hand, according to Wayne Booth, “the most successful reading is the one in which the created selves, author and reader, can find complete agreement” (1961, p. 138).

Gerard Genette's "children" who "love to be told the same story several times", the narrator Sammy Mountjoy repeats certain utterances in the narrative in order to find his way in darkness (1980, p. 115).

Although each of the devices mentioned above has their own contribution to the implied author's design, this paper pays a special attention to the conflict between two binaries, innocence-experience, and spiritualism-rationalism. As literary scholar James Phelan (2007b) explains,

The rhetorical approach conceives of narrative as a purposive communicative act. In this view, narrative is not just a representation of events but it is also itself an event—one in which someone is doing something with a representation of events (p. 203).

Similarly, combined with self-reflexivity and repeating narratives, the mentioned conflict leads to unreliable narration that generates a bonding unreliability, which would facilitate the implied author's efforts to communicate his design with the authorial audience. Literary critic Wayne Clayton Booth (1961, p. 158-59), who coined the term "unreliable narrator", explains that "I have called a narrator reliable when he speaks or acts in accordance with the norms of the work (which is to say the implied author's norms), unreliable when he does not". As a contribution to this discussion, Ansgar Nünning (Schellinger, 2014, p. 1398) suggests that after the WWII, the implementation of unreliable narration in fiction has gained popularity. However, this trend in contemporary fiction has challenged the common definitions of unreliable narration and produced new distinctions between the

reliable and unreliable narrator.⁴ He concludes that William Golding's *Free Fall* (1959) is among post-war works that would reinforce the said-challenge (Schellinger, 2014, p. 1398). When analysed within James Phelan's *bonding unreliability*, *Free Fall* (1959) can be considered to take the notion of unreliable narration to a step further. Phelan (2007a) clarifies his understanding of unreliable narration as follows:

Unreliable narration... is a mode of indirect communication. The implied author... communicates with his or her audience by means of the voice of another speaker addressing another audience... This model predicts nothing about the relation between implied author and narrator... but instead imagines a very wide spectrum of possible relations (p. 9).

Phelan states that implied author uses unreliable narration as a device to communicate with his authorial audience. He offers "three main axes of communication"⁵ that would help detecting the unreliable narration (Phelan, 2007a, p. 10). It should be noted that Phelan's taxonomy indicates "degrees of unreliability", which could occur in different combinations of these axes (Mihăeş, 2012, p. 6). Besides, his three axes appear in two types of unreliability, *estranging* and *bonding*, which are, as Phelan explains "adjectives [that] refer to the consequences of the unreliability for the relations between the narrator and the

⁴ Here, Ansgar Nünning refers to Kathleen Wall's article "The Remains of the Day" (1989).

⁵ Mihăeş puts forward that, "Phelan takes over the two Boothian axes of unreliability (events and values) and broadens the frame by adding a new axis: (knowledge and perception) (2012, p. 5). These axes are "the axis of facts and events (where we find misreporting or underreporting), the axis of understanding/ perception (where we find misreading or misinterpreting/under reading or underinterpreting) and the axis of values (where we find misregarding or misevaluating/underregarding or underevaluating)" (Phelan, 2007a, p. 10).

authorial audience” (Phelan, 2007a, p. 11). He further defines bonding unreliability as follows:

In bonding unreliability, the discrepancies between the narrator’s reports, interpretations, or evaluations have the paradoxical result of reducing the interpretive, affective, or ethical distance between the narrator and the authorial audience. In other words, although the authorial audience recognizes the narrator’s unreliability, that unreliability includes some communication that the implied author – and thus the authorial audience – endorses (Phelan, 2007a, p. 11).

In this sense, bonding unreliability approaches the narrator and the authorial audience, creating a bonding communication between the implied author and the authorial audience in that it enables the implied author to convey his design in a more efficient and impactful way. Phelan proposes six subtypes of bonding unreliability, one of which, “literally unreliable but metaphorically reliable” will be useful for this analysis⁶ (Mihăeş, 2012, p. 6). Phelan concludes that the rhetorical effect of bonding or estranging unreliability depends both on the axis of communication and “whether the particular communication indicates that the authorial audience needs to reject the narrator’s perspective or supplement it” (Mihăeş, 2012, p. 12). In the light of these explanations, the conflict between the binaries of innocence-experience and spiritualism-rationalism can be examined in terms of its bonding effect. These binaries can be regarded as one of the reasons why the concept of darkness can be considered as the absurd because they eliminate its centre of meaning. The first binary innocence-

⁶ Mihăeş explains that, in “literally unreliable but metaphorically reliable” type, “the narrator’s reports and evaluations may be unreliable but there are metaphorical perceptual truths behind this” (2012, p. 6).

experience allows the narrator Sammy to divide his writing into two periods, indicating the pre- and the post-inception of darkness. The narrator approaches to the concept of darkness from an epistemological perspective and asserts that after the darkness began in experience, free will led to loss of freedom. On the other hand, the second binary of spiritualism-rationalism introduces the authorial audience not only different understandings of darkness, but also an alternative to the narrator's problematization of free will. Ultimately, all these enable the implied author to create a connection between the narrator's absurd quest and the absurd world; thus, the unreliability brings the implied author closer to the authorial audience.

The autodiegetic narrator Sammy Mountjoy begins his writing by introducing certain tenets of his absurd quest. This introduction serves to comprehend the implied author's devices, as well. Since the narrator Sammy is "the only teller" of his story, both the authorial audience and his narratee witness the events through his gaze (Golding, 1959a, p. 9). Even though the narrator seems to privilege his younger self's perspective from time to time, the internal focalization prevents him from conveying the events without attaching them his "adult testimony" (Golding, 1959a, p. 60). Therefore, the narrator's search of a pattern in the patternless world is mainly narrated through the older Mountjoy's interpretation, evaluation and regarding.

As a "burning amateur, torn by the irrational and incoherent", the narrator begins his narrative asking, "when did I lose my freedom" (Golding, 1959a, p. 9). He positions this question as the departure point of his absurd quest. As an amateur, who is dedicated to find a pattern, the narrator

introduces the first sights of free will in his life to the narratee and authorial audience through a childhood experience. Stating that, "Free will cannot be debated but only experienced," he depicts a park where the younger Sammy Mountjoy felt "free" (Golding, 1959a, p. 9). Upon that he narrates, "I could take whichever I would of these paths... I danced down one for joy in the taste of potatoes. I was free. I had chosen" (Golding, 1959a, p. 9). At this point, the narrator uses gustatory imagery of potatoes as a line to be drawn between the binary opposition of innocence and experience. As his story continues, the image of potatoes becomes a repeating narrative that would indicate his subjective distinction between the said-binary. His interpretation and evaluation lead him to associate the times when he could still taste the potatoes with innocence, where, he believes, free will is a granter of freedom. Therefore, he moves to seek for the point of loss of freedom in the realm of experience.

In his interrogation of the point where he has lost his freedom, the second tenet of his absurd quest, narrative self-reflexivity, is introduced through his discussion of the nature of time. Arguing that "the time is two modes", he suggests that the chronological order is an "effortless perception native to us", whereas a memory is "a sense of shuffle fold and coil, of that day nearer than that because more important" (Golding, 1959a, p. 9). Therefore, he prefers to follow the non-linear order of memory in his narrative since he believes that it would show the point where free will has begun to bring loss of freedom. Making a second reference to "the taste of potatoes", the narrator Sammy Mountjoy explains that, "I put the day in the park first in my story, not because I was young, a baby almost; but because freedom has become more and more precious to me as I taste the potato less and less often" (Golding,

1959a, p. 10). This explanation on the subjective time order of his writing demonstrates the narrator's indefinite perception, as a reflection of his absurd quest.

Albert Camus (1965, p. 15) contemplates on man's aspiration to find a pattern, stating that "the mind's deepest desire ... is an insistence upon familiarity, an appetite for clarity. Understanding the world for a man is reducing it to the human, stamping it with his seal". In a similar sense, Sammy Mountjoy seeks for a pattern to find where he has lost his freedom. However, the absurdity of the narrator's quest becomes apparent in his contradictory remarks on certain patterns, which he sees "like a row of useless hats" (Golding, 1959a, p. 10). Those hats, hung on the wall to illustrate where he has lost his freedom prove "useless" to create a design when he considers "the thing happened—the decision made freely that cost my freedom" (Golding, 1959a, p. 10). Nevertheless, the completing analepsis where he tries to justify his aspiration for a pattern undermines these previous remarks, as he claims,

Not that I aspire to complete coherence. Our mistake is to confuse our limitations with the bounds of possibility and clap the universe into a rationalist hat or some other. But I may find the indications of a pattern that will include me, even if the outer edges tail off into ignorance (Golding, 1959a, p. 11).

This contradiction demonstrates that "Sammy is strongly aware of the danger of patterning and is conscious of his misguided but irrepressible desire to see structures in life" (Clements, 2012, p. 82). Another completing analepsis about their old lodger's breath-taking, which he resembles to a clock's tick-tocks,

shows the “uninformed” nature of his aspiration for a pattern as in the following:

As I remember him and his breathing it occurs to me that what he had was lung cancer; and I notice with a certain wry amusement my instant effort to fit that uninformed guess into a pattern. But then I remember that all patterns have broken one after another, that life is random and evil unpunished (Golding, 1959a, p. 22).

Awakening from his childhood fallacy, the older Sammy Mountjoy questions the feasibility of forming a pattern. The narrator Mountjoy’s interpretation that “all patterns have broken one after another” shows that the randomness of life goes hand in hand with irrationality and absurdity. In fact, the completing analepsis about his preference for writing instead of drawing hints beforehand that his only possibility of forming a pattern is to “find the indications of a pattern that will include me [him]” (Golding, 1959a, p. 11). Yet, he soon doubts the achievability of a pattern all together, asking to himself, “Then why do I write? Do I still expect a pattern?” (Golding, 1959a, p. 22). This question remains unanswered for a while demonstrating the narrator’s dilemma to the authorial audience.

The narrator aims to find a connection between “the little boy, clear as spring water, and the man like a stagnant pool” by writing his past (Golding, 1959a, p. 12). Yet, with the completing analepsis of a dangerous adventure with his friend Johnny in the darkness of the general’s garden, the older Sammy Mountjoy puts a sharp distinction between his innocent and experienced selves. The narrator states that, “I am not a man who was a boy looking at a tree. I am a man who remembers being a boy looking at a tree” (Golding, 1959a,

p. 38). This rupture prevents the narrator from feeling any responsibility for the deeds of his younger self. Since the narrator believes that in the phase of innocence, free will would not bring along darkness, he states, “I am looking for the beginning of responsibility, the beginning of darkness, the point where I began” (Golding, 1959a, p. 38). While the young boy belongs to innocence, the I represents experience, which consequently enables the narrator to divide his narrative into two periods.

In addition to finding a pattern, the narrator sees his retrospective writing as a means to communicate,

...the unnamable, unfathomable, and invisible darkness that sits at the centre of him, always awake, always different from what you believe it to be, always thinking and feeling what you can never know it thinks and feels, that hopes hopelessly to understand and to be understood” (Golding, 1959a, p. 11).

The narrator initially presents a central darkness that dwells inside him, which he tries associate with the universe. L. L. Dickson (1990, p. 72) makes a generalization suggesting that “images of blackness and darkness, recurrent in all Golding's novels symbolize the dark, irrational, self-destructive forces within oneself”. However, some other presentations of darkness within the narrative of *Free Fall* (1959) demonstrate this concept as an external phenomenon. This shows that the narrator starts looking for the point where his darkness has begun without giving a clear definition of the concept, which leads this paper to define the concept of darkness as the absurd itself.

Upon this discussion of certain tenets that lays the foundations of the narrator’s absurd quest, the paper will continue to focus on three repeating

narratives that are essential to comprehend the implied author's design to represent the twentieth century world and the absurd man through Mountjoy's search. The narrator at several points questions himself, asking, "There?" in order to determine the beginning point of the darkness (Golding, 1959a, p. 55). However, this question is continuously answered with "No. Not here" (Golding, 1959a, p. 99). The first incident where this repeating narrative appears is when the young Sammy Mountjoy bullies small kids to capture their fag cards. Following this incident, the narrator states that, "I can still sense my feelings of defiance and isolation; a man against society" (Golding, 1959a, p. 43). This confession not only foreshadows his later involvement in the war as an artist, but it also denotes his hidden evil at the phase of innocence. His situation mirrors the actual William Golding's remark in *Hot Gates* (1965b, 87) about the evilness of the twentieth century man, who has caused two world wars, as the writer remarks, "I must say that anyone who moved through those years without understanding that man produces evil as a bee produces honey, must have been blind or wrong in the head". The same repeating narrative appears for a second time after his friend Phillip persuades him to spit on the altar, and this action prepares the narrator's first affinity with the external darkness. When verger secretly catches him and hit hard on the head, the narrator remembers, "infinity, darkness and space had invaded my island" (Golding, 1959a, p. 49-50). After staying in a ward to get better due to the verger's harsh manner, the narrator Sammy Mountjoy says good-bye not only to the ward but also to the young Mountjoy, confessing that, "I have search like all men for a coherent picture of my life and the world, but I cannot write the last word on that ward without giving it my adult testimony" (Golding, 1959a,

p. 60). This confession not only shows the subjectivity of the narrator's recounting, but also poses a contradiction to his former claim that he did not look for a coherent pattern. The unreliability raising from this misreport presents the absurdity of his quest. Considering the contradictory nature of the narrator's accounts, it is not surprising that the answer of his question remains **not here**.

The narrator's phase of experience begins with his decision to make his former classmate Beatrice Ifor fall in love with himself. Even though the younger Sammy Mountjoy is immersed in a fantasy back then, the completing analepsis helps the narrator Mountjoy to see the irony of his commitment, as he thinks, "There was much to be achieved in those minutes, things noted down and decided, steps to be taken; she was to be brought—oh, irony! a little nearer to a complete loss of freedom" (Golding, 1959a, p. 64). At those days, Sammy Mountjoy has another commitment, the Communist Party, which reflects his ambitions about Beatrice from a larger perspective. Mountjoy's association of Beatrice with the Party evokes a general feeling about the twentieth century world's situation, where he thinks "The world around us was sliding on and down through an arch into a stormy welter where morals and families and private obligations had no place" (Golding, 1959a, p. 72). Twentieth century, not only in the narrator's world, but also in the implied author Golding's world is a century of turbulence and wars. In this sense, it can be assumed that "*Free Fall* becomes a platform in which [the implied] Golding reveals his views related to the war and its creators; it is the novel of epic fail of the twentieth century's pure rational modern man who is damning himself with his free actions in helpless and absurd universe" (Görgün, 2015, p. 83).

Another repeating narrative, **maybe**, also helps to observe the absurdity and darkness of the twentieth century world from the narrator Sammy Mountjoy's gaze. Remembering to hear maybe upon maybe from Beatrice as an answer to his demanding questions, the narrator makes a generalization, thinking that "...maybe was sign of all our time. We were certain of nothing" (Golding, 1959a, p. 82). The use of we as an indicator of all humanity shows the implied author's design to connect Mountjoy's absurd quest with the absurd twentieth century. As Mountjoy later on comments on the predicament of humanity, he states, "We are forced here and now to torture each other" (Golding, 1959a, p. 87). In fact, the narrator's confession about the humanity's brutality foreshadows his upcoming war accounts in the Nazi Camp. It is essential to emphasize, at this point, that neither in his participation to the war nor in his torture to Beatrice, he accepts that he has made a free choice out of his free will. He constantly accuses his free will as the bringer of darkness. After he achieves to win Beatrice's heart and her chastity, he begins to see her as a source of bore, which he cannot stand anymore. Remembering that he has left her without any excuses or explanations, he justifies himself stating that, "I had lost my power to choose. I had given away my freedom" (Golding, 1959a, p. 98). In fact, the narrator openly associates his action with the general spirit of the time, in order to use the evilness of the twentieth century as an agitator of his own evilness. He states that, "There was anarchy in the mind where I lived and anarchy in the world at large, two states so similar that the one might have produced the other... accept them as a pattern of the world and one's own behaviour is little enough disease" (Golding, 1959a, p. 98-99). In a way, "as a man who observes the awful conditions of the war,

Mountjoy reflects the influence of war into his world” (Görgün, 2015, p. 74). Once again, this chapter ends with the repeating narrative **no, not here**, which indicates that Sammy Mountjoy is still lost in his search for a pattern due to the patternlessness of world.

The repeating narrative “I know nothing”, which Sammy Mountjoy utters during his interrogation in a Nazi Camp as a war artist, is also a prominent sign of the absurd (Golding, 1959a, p. 105). In that camp, the narrator meets Dr. Halde, who is a significant figure in the binary of spiritualism-rationalism that directs Mountjoy to question the beginning of darkness not only in the phase of experience, but also innocence. During the interrogation, the repeating narrative **maybe** is used by the narrator this time, which is followed by his interpretation of the brutal war as in the following:

I could see this war as the ghastly and ferocious play of children who having made a wrong choice or a whole series of them were now helplessly tormenting each other because a wrong use of freedom had lost them their freedom. Everything was relative, nothing absolute (Golding, 1959a, p. 112).

At this point, Mountjoy’s under-evaluation becomes clear since the above statement shows that what has caused both him and the humanity to create wars has not been the use of free will at certain phases as in the binary of innocence-experience. Therefore, it is “a wrong use of freedom [that] had lost them their freedom” (Golding, 1959a, p. 112). As Görgün (2015, p. 74) suggests, “[The implied] Golding reflects how modern man has realized this tragedy with his own choices by means of Sammy Mountjoy’s own created hell in *Free Fall*”. Despite the fact that Sammy continuously accuses his free will as the

agitator of his deeds, as a prisoner of war who is suffering now, he seems to comprehend the actual underlying reasons of the whole torture of humanity. Following this comprehension, Sammy Mountjoy's quest for an absurd becomes one with the absurdity of war as he gives his one and only truth as an answer to Dr. Halde when he states, "But look. You want the truth. All right I'll tell you the truth. I don't know whether I know anything or not" (Golding, 1959a, p. 113).

The narrator's recall of the Nazi Camp drags him back to the phase of innocence, which his under-reading leads him to think that he would not be referring back to those days to figure out the inception of his darkness. After the narrator meets with the external darkness of "some soft, opaque material" covering his eyes and a hand pushes him into the darkness of a cell, he remembers "the generalized terror" of darkness in the verger's house (Golding, 1959a, p. 114). Asking himself, "How did I come to be so frightened of the dark," he questions the fear that darkness evokes in him (Golding, 1959a, p. 115). The self-reflexive narrative allows the narrator to ponder upon the external darkness in the verger's house since

"...bed meant darkness and darkness the generalized and irrational terror. Now I have been back in these pages to find out why I am frightened of the dark and I cannot tell. Once upon a time I was not frightened of the dark and later on I was" (Golding, 1959a, p. 122-23).

This demonstrates that despite the narrator's epistemological perspective towards darkness, he never gives a true description of what makes something the darkness. In this sense, how can darkness, as the absurd itself, be the starting point of the I, the narrator himself? This shows that the narrator's initial

equation between the I and the darkness makes him the absurd man as a reflection of the absurd, that is, the darkness.

The ambiguity of darkness leads to a repeating narrative, calling the narrator back into the cell in the Nazi Camp. The implied author uses the image of cell as the melting pot for several inner and external darkness of the absurd man and the twentieth century world. No matter what the narrator does, the cell's darkness does not leave the narrator Sammy Mountjoy. Upon tearing the bandage of his eyes, the narrator remembers, "Nothing happened at all. The darkness stayed with me. It was not only trapped under the fold of cloth, it wrapped me round... My voice was close to my mouth as the darkness was to the balls of my eyes" (Golding, 1959a, p. 124-25). His first instinct against darkness is to care "only to protect my [his] privates, our privates, the whole race" (Golding, 1959a, p. 124). The phallic symbol associated with the protection of the whole humanity in the face of "generalized" fear gives reference his **rational** torture to Beatrice, which he has demonstrated as a continuity of the twentieth century atmosphere (Golding, 1959a, p. 122). Yet soon enough, the terror of the cell seizes all his consciousness, making him notice the "woodenness" of the door, which he renders as a "prison inside prison" since the narrator realizes it is not the door itself that keeps him back, but his own prejudices (Golding, 1959a, p. 127). As J. Delbaere-Garant (1976) suggests,

As a modern hero he [Sammy Mountjoy] knows there is no use trying to open the wooden door because there will be another beyond. Faithful and Christian 'lived in a plain time when an open door was synonym for exit' but this is no longer true of twentieth-century man unsupported by

tradition, custom or belief and forced to make his own decisions by looking inward and exploring his inner self (p. 360).

In a similar vein, the realization of the woodenness of the door becomes the point where Sammy Mountjoy faces the absurdity of war. Reflecting the younger Sammy's gaze, the narrator comprehends that he would feel compelled to torture himself for the rationalist Dr. Halde. At the core of this torture, he knows that the "generalized dark" dwells (Golding, 1959a, p. 130). According to the younger Sammy Mountjoy, the torture is composed of four steps, which will trigger you to move to the centre of the absurd. Even though, Mountjoy continuously warns himself, "be reasonable", his rationality is replaced by blinding emotion of terror (Golding, 1959a, p. 130). Therefore, the narrator cannot resist taking the forth step and believe that even though "reason and common sense told me [him] there was no body hanging", there must be a phallic symbol at the centre, which according to his assumption, Dr. Halde has wanted him to find (Golding, 1959a, p. 136).

The following example of self-reflexivity opens a new page for his self-inquiry. The narrator slips himself off the darkness of the war in order to re-evaluate his previous thoughts on the point where he has lost his freedom as follows:

Let me be accurate now if ever. These pages I have written have taught me much; not least that no man can tell the whole truth, language is clumsier in my hands than paint. And yet my life has remained centred round the fact of the next few minutes I spent alone and panic-stricken in the dark... When a man cries out instinctively he begins to

search for a place where help may be found (Golding, 1959a, p. 136).

In a way, "Sammy-the-narrator not only searches for the point where he has lost his freedom of choice, he also attempts to gain a new perspective and freedom through the act of narrating" (Çıraklı, 2010, p. 125). Therefore, his need to refer to another point in his life in order to understand the beginning of darkness reminds Mountjoy his call for help from spiritualism in the cell, "where death is close as darkness against eyeballs" (Golding, 1959a, p. 137). Observed from a Camusian perspective, Mountjoy indeed calls for recovery to rebel against death. As the absurd man of the twentieth century, "he prefers his courage and his reasoning. The first teaches him to live without appeal and to get along with what he has; the second informs him of his limits" (Camus, 1965, p. 45). In other words, after his hearing of the "music" or call of recovery, the narrator's discriminative attitude between the extremes of binaries becomes the idea that, "everything is related to everything else and all relationship is either discord or accord" (Golding, 1959a, p. 138). Sammy Mountjoy ultimately comprehends that "...what is absurd is the confrontation of this irrational and the wild longing for clarity whose call echoes in the human heart. The absurd depends as much as man as on the world. For the moment it is all that links them together" (Camus, 1965, p. 18). The Camusian absurd man attempts to ease the brutality of the twentieth century world; therefore, focuses on improvement. Similarly, the narrator explains, "There was so much to learn, so many adjustments to make that prison life became extremely busy and happy. For now, the world was re-orientated. What had been important dropped away. What had been ludicrous became common sense (Golding, 1959a, p.

139). At this point, his problematization of free will takes a new turn. He begins to look for the inception of darkness in the ignored phases of his life, considering that “Somewhere, sometime, I made a choice in freedom and lost my freedom. I lost nothing before the verger knocked me down; or perhaps that blow was like death and paid all debts. Between there, then and the boy on the bike, the young man—that was the whole time of the other school. There, somewhere there?” (Golding, 1959a, p. 142)

At this point, it would be best to move onto the conflict between the binaries of innocence-experience and spiritualism-rationalism and discuss how they lead to a bonding communication between the implied author and the authorial audience. As mentioned, the narrator’s absurd quest to find a pattern that would clarify the point where he has lost his freedom takes a different direction after his experience in the cell. Even though, this analysis has already shown several contradictions in the totality of the narrator’s accounts, the mentioned conflict offers a strong example of a bonding unreliability in the text. The following completing analepsis, which the narrator employs to reach an answer, demonstrate deviations in the axes of communication due to a subtype of bonding unreliability, which is **literally unreliable but metaphorically reliable**. The narrator remembers two teachers in the middle-class school, Nick Shales and Miss Pringle, as the two extremes of a spectrum, calling them “the virgin and the water-carrier” (Golding, 1959a, p. 143). Even though the young Sammy Mountjoy is more willing to choose the spirituality of Miss Pringles, her harsh attitude approaches him to the rationalist and good Nick Shales. A critic argues that “in equating Nick and his philosophy, Mountjoy mistakes love for his teacher as love for rationalism, a mistake

derived from a confusion between emotion and intellect” (Johnson, 1988, p. 63-64). However, the young Sammy, unlike the narrator Sammy, is not able to understand that his choice is based on the personality of Nick Shales. His under-reading leads him to choose rationality in an irrational mode:

The burning bush resisted and I understood instantly how we lived a contradiction. This was a moment of such importance to me that I must examine it completely. For an instant out of time, the two worlds existed side by side... I do not believe that rational choice stood any chance of exercise... Nick persuaded me to his natural scientific universe by what he was, not by what he said... In that moment a door closed behind me... I was not to knock on that door again, until in a Nazi prison camp I lay huddled against it half crazed with terror and despair (Golding, 1959a, p. 160).

Absurdity is born out of the contradictions of “two worlds”. Therefore, discriminating between them would not bring any salvation. On the other hand, the narrator Sammy Mountjoy understands that “rational choice stood any chance of exercise” since young Sammy must have under-interpreted the connection between Nick Shales’s goodness and his rational mode of thinking (Golding, 1959a, p. 160). This completing prolepsis also hints that the narrator Sammy Mountjoy has been hasty to leave the young Mountjoy behind while searching for the beginning of darkness. The use of repeating narrative, **here**, and, **not here**, by the implied author supports the implication of Mountjoy’s under-interpreting in his quest. For this repeating narrative demonstrates the absurdity of Sammy Mountjoy’s quest by creating a conflict between the said-binaries. In fact, it is questionable for the narrator that his quest for the

beginning of darkness can be solved without making a solid explanation on the darkness itself, which as he has already explained as the unfathomable.

Upon remembering the moment, he has chosen rational thinking, the narrator Sammy Mountjoy recalls the time when he first tried to draw Beatrice. In the middle school, in a drawing class, he scribbles the portrait of the young girl on behalf of his friend Phillip. Since his friend gets the praise and Beatrice does not show any interest to him, young Sammy develops an evil ambition to sacrifice everything for her. The word sacrifice symbolizes his misinterpreting and under-regarding of his objective while making Beatrice fall in love with himself. Even though, he adopts a rational perspective and approaches to her; first, he cannot immediately see the fact that Nick Shales' rational mode of thinking is not complemented by any evilness, but a generosity; second, he seems to ignore that the real sacrifice has been on the side on Beatrice, not on his. He reveals the comprehension of his under-regarding, stating that:

I transformed Nick's innocent, paper world. Mine was an amoral, a savage place in which man was trapped without hope, to enjoy what he could while it was going. But since I record all this not so much to excuse myself as to understand myself I must add the complications which makes nonsense again. At the moment I was deciding that right and wrong were nominal and relative, I felt, I saw the beauty of holiness and tasted evil in my mouth like the taste of vomit (Golding, 1959a, p. 167).

The self-reflexivity of narrative helps the narrator to understand his fundamental reason to write down his past. Even though he still accepts that he uses the writing as a tool to ease his guilty conscience at some point, he begins to focus more on understanding his previous inadequate evaluations.

Ultimately, the narrator comprehends that the obsession with one side of the binaries has caused his transformation of Nick's good-hearted rationalism. On the other hand, since young Mountjoy chooses rationalism due to the man who applies it, he cannot act like a pure rationalist Dr. Halde, either. Johnson argues that,

Dr. Halde is an incisive portrait of twentieth-century man whose villainy derives not from some innate absence of spiritual compassion [...] nor from a misunderstanding of his own inner nature (as Nick Shales), but rather from his deliberate choice to sacrifice his spiritual capacity and to serve only his reasoning faculty (1988, p. 64).

Therefore, the narrator's evil deeds gradually become the embodiment of his guilty conscience. That is why after the first scribbled portraiture, Beatrice becomes the symbol of the indescribable darkness, whose face Sammy Mountjoy can never draw again. The pure, good girl becomes the victim of a misguided rationalism. Since Mountjoy is neither a pure spiritualist nor rationalist, he ultimately regrets his mistakes. Even though he remembers that while making the decision to sacrifice everything for Beatrice, he could still taste the potatoes, the chapter ends with the same question in the form of repeating narrative, **here**. However, this time, the narrator is even doubtful that it is not the point where he has lost his freedom. Therefore, he cannot answer with a **not here**. Ultimately, the conflict between two binaries creates a literally unreliable but metaphorically **reliable** bonding unreliability that serves to embody the absurd itself, by which the implied author reflects the absurdity of the twentieth century to his authorial audience.

Eventually, the narrator's writing ends with three visits to three people, Beatrice Ifor, Nick Shales and Miss Pringles, which allow him to reconcile with the mentioned binary. All of these visits in general help him to understand that binaries do not bring forth discrimination but reconciliation, as he perceives that "cause and effect. The law of succession. Statistical probability. The moral order. Sin and remorse. They are all true. Both worlds exist side by side. They meet in me" (Golding, 1959a, p. 170). This reconciliation leads him to take a new perspective towards his understanding of a pattern. Indeed, his under-evaluation on the feasibility of a pattern turns into a multiplistic understanding as he reveals that, "Useless to say that a man is a whole continent, pointless to say that each consciousness is a whole world because each consciousness is a dozen worlds" (Golding, 1959a, p. 184). Seeing the simultaneous existence of multiple worlds, the narrator manages to turn his face to spiritualism in a rational way. This time, he does not depend on someone else but his free will since as the narrator has stated in the beginning "free will cannot be debated but only experienced" (Golding, 1959a, p. 9). Therefore, he accepts, "The innocent and the wicked live in one world... But we are neither the innocent nor the wicked. We are the guilty. We fall down" (Golding, 1959a, p. 187). Finally, he not only accepts his guiltiness, but also the simultaneous existence of two worlds. L. L. Dickson (1990, p. 73-74) suggests a reconciling interpretation of the novel's title "Free Fall", attributing both a theological and scientific meaning to it. As Dickson quotes Golding's own remarks on the title, it

is in fact a scientific term. It is where your gravity has *gone*;
it is a man in a spaceship who has no gravity; things don't

fall or lift, they flout about... Where for hundreds of thousands of years men have known where they were, now they don't know where they are any longer. This is the point of *Free Fall* (1990, p. 73-74).

In fact, it is deducible from this point that Mountjoy's amalgamation of innocent and wicked under the name of guilty and seeing the guilty man as falling can be a sign of not a real fall, but as the title suggests a free fall, where the man only flouts about. The same reconciliation can be seen in the narrator's following statements:

All day long action is weighed in the balance and found not opportune nor fortunate or ill-advised, but good or evil. For this mode which we must call the spirit breathes through the universe and does not touch it; touches only the dark things, held prisoner, incommunicado, touches, judges, sentences and passes on. Her world was real, both worlds are real. There is no bridge (Golding, 1959a, p. 188).

From these remarks, it can be suggested that his experience in the Nazi cell leads the narrator to comprehend his misguided rationalism and directs him to check the other side of the binary, spiritualism. Ultimately, the narrator understands that it is not until one loses the grip of one side of the binary that he turns his face to the other side of the binary. Just like free will that can only be experienced, the spirit must be experienced by "the dark things, held prisoner, incommunicado" (Golding, 1959a, p. 188). The fact that it "touches" and then "passes on" shows that clinging to the one side of the binary leads the individual to miss the meaning born out of their confrontation (Golding, 1959a, p. 188). As another matter of fact, even though it is possible to state that the conflict between the two specific binaries has clearly created a bonding

unreliability, the ending also makes the actual reader question the total reliability of the text. As Seymour Chatman (1978b, p. 233) explains, "The story undermines the discourse. We conclude, by 'reading out,' between the lines, that the events and existents could not have been 'like that,' and so we hold the narrator suspect". Similarly, this study shows that not only in the given conflict but also in various parts of the narrative, the narrator makes under-interpretations or evaluations of events.

As the narrative comes to an end, what Sammy Mountjoy illustrates as a phallic object at the centre of the Nazi cell turns out to be a wet tablecloth that has been forgotten by the soldiers. The fact that narrator continues to cast doubt on an evil intention behind the mistaken phallic image or the tablecloth might be taken as an implication of his unreliable narration from the beginning. The last sentence used in the narrative reinforces such a deduction as it shows in the most mimetic form, "the Herr Doctor does not know about peoples" (Golding, 1959a, p. 188). This ironic statement of the implied William Golding raises certain questions about the narrator's reliability as well as that of the twentieth century society since the narrator is a member of it. In an interview with James R. Baker (Golding & Baker, 1988, p. 141), William Golding repeatedly says, "To contradict is to be human". Underlining a similar notion of contradiction, this paper asserts that in *Free Fall* (1959) not only the unreliability of the mentioned conflict between two binaries but also the contradictions within the absurd man Sammy Mountjoy allow the implied author to create a bonding communication with his authorial audience. Concluding the study, it can be said that both the narrator Mountjoy's absurd quest for a pattern to find where he has lost his freedom and the plural

existence of unreliability serve to highlight the implied author's design to convey the absurdity of the twentieth century which saw both the destruction and deconstruction of the meaning of the "unfathomable darkness" that "sits at the centre" of the humanity (Golding, 1959a, p. 11).

References

- Aljabri, K., & Ati, A. (2016). *Elemental Narcissism and the Decline of Empathy: A Biocultural Reading of the Fall in William Golding's Fiction* (Doctoral dissertation). Durham University.
- Booth, W. C. (1961). *The rhetoric of fiction*. The University of Chicago Press.
- Camus, A. (1965). *The Myth of Sisyphus and Other Essays*. London: H. Hamilton.
- Chatman, S. B. (1990). *Coming to terms: The rhetoric of narrative in fiction and film*. Cornell University Press.
- Chatman, S. B. (1978). *Story and discourse: Narrative structure in fiction and film*. Cornell University Press.
- Clements, J. (2012). *Mysticism and the Mid-Century Novel*. UK: Palgrave Macmillan.
- Delbaere-Garant, J. (1976). Time as a structural device in Golding's *Free Fall*. *English Studies*, 57(4), 353-365.
- Dickson, L. L. (1990). *The Modern Allegories of William Golding*. University Press of Florida.
- Gallagher, M. P. (1965). The Human Image in William Golding. *Studies: An Irish Quarterly Review*, 54(214/215), 197-216.
- Genette, G. (1980). *Narrative Discourse: An Essay in Method*, tr. Jane E. Lewin, Ithaca, NY.
- George, U. (2008). *William Golding: a critical study*. Atlantic Publishers & Dist.
- Golding, William. (1959). *Free Fall*. London: Faber and Faber.
- Golding, William. (1965). *The Hot Gates*. London: Faber and Faber.
- Golding, W., & Baker, J. (1982). An Interview with William Golding. *Twentieth Century Literature*, 28(2), 130-170. doi:10.2307/441151
- Görgün, B. (2015). *William Golding's Free Fall as an Existentialist Novel* (Master's thesis). Çankaya University, Turkey, Ankara.
- Çıraklı, M. Z. (2010). *The Relationship between Narrative Strategies and Meaning in William Golding's The Inheritors, Pincher Martin and Free Fall* (Doctoral Dissertation). Middle East Technical University, Turkey, Ankara.

- Jeevanlal, M. (2004). *From Exhaustion to Replenishment John Barth's Oeuvre* (Doctoral Dissertation). University of Kerala.
- Johnson, B. R. (1988). Golding's First Argument: Theme and Structure in *Free Fall*. *Critical Essays on William Golding*. Ed. James R. Baker. Boston, MA: GK Hall & Co, 61-72.
- Kırca, Mustafa. (2009). *Postmodernist Historical Novels: Jeanette Winterson's and Salman Rushdie's Novels as Historiographic Metafictions* (Doctoral Dissertation). Middle East Technical University, Turkey, Ankara.
- Mihăeş, Lorena. (2012). A Theoretical Outline of Narrative Unreliability. The Rhetorical Stance. Conference Paper in Modern Trends in Communication, Education and Interdisciplinary Challenges in Translation and Interpretation. *The Centre of Research, Resources and European Studies*.
- Phelan, J. (2007). Estranging Unreliability, Bonding Unreliability, and the Ethics of "Lolita". *Narrative*, 15(2), 222-238.
- Phelan, J. (2007). Rhetoric/ethics. *The Cambridge companion to narrative*, 14, 203-216.
- Schellinger, P. (Ed.). (2014). *Encyclopedia of the Novel*. Routledge.
- Vomáčková, Lenka. (2010) *The World of Lost Innocence in William Golding's Novels* (BA Thesis). Univerzita Karlova.

Neoliberal Nostalji: Yeni Birikim Aklı Olarak Kültür, Sanat

Murat ÖZDEMİR*

Öz

Bu çalışma neoliberal akılsallığın nostaljiyle olan bağıny çağdaş kapitalizmin kültürel mantığı çerçevesinde analiz etmektedir. Postmodernizmle başlayan yerelliğın ve otantikliğin önem kazanması bir yönüyle kapitalist üretim ilişkilerinin varlığıyla da ilişkilidir. Bu bakımdan postmodernizmin kültürel mantığı egemen neoliberal akılsallıktan bağımsız değildir. Postmodernizm ile geçmiş zamanın ve yerelliğın önem kazanması, nostaljik ruhun yeniden canlandırılması yeni birikim sahaları yaratmış ve yerelliği kapitalist üretimin hizmetine sokmuştur. Bu bağlamda çalışma kapitalist yeni birikim aklı olan kültür sanatın nostaljiyle arkaik olanla ilişkisini neoliberal akılsallığın yeni birikim yaratma istenci bağlamıyla ele almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Neoliberalizm, Kültür, Sanat, Deep Forest, Nostalji.

*Arş. Gör, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0371-9128>, E-mail: murat.ozdemir@ankarabilim.edu.tr

Özdemir, M. (2021). Neoliberal nostalji: yeni birikim aklı olarak kültür, sanat. *Akademik Açı*, 1(1), s. 103-126.

Neoliberal Nostalgia: Culture and Art as a New Rationality of Accumulation

Abstract

This study analyzes the connection of neoliberal rationality with nostalgia within the framework of the cultural logic of contemporary capitalism. The importance of locality and authenticity that started with postmodernism is also related to the existence of capitalist production relations. In this respect, the cultural logic of post modernism is not independent from the dominant neoliberal rationality. With postmodernism, the importance of the past and the locality, the revival of the nostalgic spirit created new fields of accumulation and put the locality into the service of capitalist production. In this context, the study examines the relationship between nostalgia and the archaic of culture and art, which is the capitalist new accumulation mind, in the context of the neoliberal rationality's will to create new accumulation.

Keywords: Neoliberalism, Culture, Art, Deep Forest, Nostalgia.

Giriş

Umberto Eco “Güzelliğin Tarihi” (2004) kitabında estetik bakışın tarihselliğini analiz ederken, postmodern dönemin fotoğraf makinesine yansıyan karelerine değin tarihsel izleği takip eder. Antik Yunan, Mısır, Afrika gibi medeniyetlerin “estetik yargısını” ele alan Eco, postmodern dönemde yeniden üretilen imgenin şirket kapitalizmi ile olan bağıny göstermeye çalışır. İster Antik Yunan’ın dinamik altın oranlı heykelleri olsun, isterse barok dönemin ışık gölge ustası Caravaggio olsun kendi dönemlerine ait bu eserlerin postmodern dönemde yeniden üretimini şirket akılsallığı içinden Eco bize göstermeye çalışır. Örneğın 1500’lü yıllarda birçok sanatçı tarafından tasvir edilen Venüs resimleri, 1997 yılında Pirelli firmasının reklam yüzü olarak yeniden işlenir. Pirelli’nin reklam kampanyası için dönemin ünlü kadın sanatçıları çıplak poz verir ve bu fotoğraflar Pirelli’nin kurumsal takvim çalışmalarında kullanılır. Şöyle ki, Monica Belluci dönemin ünlü İtalyan kadın oyuncusudur ve Pirelli için bedensel bir imgeye dönüştürülerek Pirelli’nin 1997 yılı takvimlerinde Venüs olarak gösterilir. Pirelli’nin Venüs’ü postmodern dönemin reklam uzmanları tarafından geçmişe yapılan ticari nostalji bir bakışla yeniden üretilir. Venüs’e yeniden hayat verme, şekilsel bir uğraktır. Çünkü Fredric Jameson’un da belirttiğı gibi postmodern dönemin kapitalist kültürü¹ geçmişı yeniden üretirken tarihsel zamansallığı ortadan kaldırarak

¹ Raymond Williams Edebiyat ve Marksizm kitabında premodern dönem için kültürü metafiziksel olarak ele alır ve bu dönemde kültür dinsel inancın etrafında örgütlenmiştir. Modernleşmeyle beraber sekülerleşme kültürün metafiziksel biçimlerinin laikleşmesi ve özgürleşmesi demektir. Kültürü belirleyen göksel buyrukların yerini “insan kendi yaşam araçlarını üreterek “kendi kendini yaratır” (Williams, 1990, s. 21) düşüncesi alır. Böylece kültürün maddi boyutu ortaya çıkar ve Williams açısından kültür modern dönemde alt yapı ve üst yapı ilişkisiyle ele almamız gereken fenomene dönüşür. Sanayi sonrası meta dünyasının çoğalması ile kültüre egemen olan nesnelere,

şekilsel bir üretimi yaratır. Bu üretim şirket kapitalizminin çıkarlarını güder ve “hale”² niteliğinden uzaktır. Geçmiş estetiğin, imgenin ve göstergenin yeniden canlandırılması postmodern ruhun mottosu olarak kendini gösterir. Bu yeniden canlandırma aslının niteliksel varlığının ötesinde, görsel taklitten ibarettir. Bu taklit yüzeysel bir pastiş olarak kendini sunar. Bir anlamda Jameson’un gösterdiği gibi postmodern dönemin iki ayırıcı özelliği bulunmaktadır. Birincisi pastij/kolajlama, ikincisi ise yeniden canlandırmadır. Bu bakımdan postmodern dönemin ruhunu yansıtan şirket kapitalizmin birikim yaratma stratejisi geçmiş olanla sürekli bir bağ kurma ve onu yeniden canlandırma istenci içindedir. Lakin geçmişin yeniden canlandırılması ya da taklidi köksüz ve fragmanvaridir. Çünkü postmodern dönem imgenin teolojik bir mertebeye ulaştığı, uzamsal zamansallığın ortadan kalktığı, gösterilenin değil gösterenin egemen olduğu düşünsel bir gramer dönemini işaret eder. Bu ayırıcı düşünsel gramerde yüksek kültür ve kitle kültürü arasındaki ayrım ortadan kalkmış, sanatsal estetik üretim metalaşma kısılcısından bağımsız düşünülemez olmuştur. “Bugün estetik üretim genelde meta üretimi ile bütünleşmiş durumdadır” (Jameson, 2011, s. 33). Benjamin’in faşizme karşı politize olmuş sanatı, Lukacs ve Brecht’in pedagojik politik sanatı modern

kültürü metafiziksel alandan maddi alana kaydırır. Sekülerleşen dünyada kültür ticari mantıktan bağımsız değildir. Ticari akıl kültürün her boyutunu satılabilir hale sokmak için kapsamını genişletir. Böylece zaman içinde edebi ve sanat eserleri de ticari mantığın üretim aygıtına dönüşür. ² Sanat eseri adına biricikliği temsil eden “hale” benzersiz özelliği ile kutsal bir imgeyi temsil eder. Walter Benjamin’e göre “halenin” yitirilişi mekanik yeniden üretim çağı ile ortadan kalkar. Sanat eserinin biriciklik özelliği teknolojik üretim ile yeniden üretilebilir hale gelir. Asıl ve biricik olan ile kopyası arasındaki farkın ortadan kalkması, sanat eserinin sahip olduğu “haleyi” (aurayı) yerinden eder. Lakin teknolojik olanakların imkânı ile sanat eserinin kopyalanabilir hale gelmesi eserin daha geniş kitlelere ulaşmasını da mümkün hale getirir. Bu yönüyle teknolojik olanaklar sanat eserine ulaşma noktasında daha demokratik bir ortam da yaratır. Böylece sanat yapıtları daha ulaşılabilir hale gelir (Benjamin, 2015).

dönemde direniş ve mücadelenin kalesi iken, postmodern dönemde kültürel alana daha çok sızan kapitalist akılsallık adına sanatsal şeyleşme baş gösterir. Çünkü sanayi sonrası ekonominin kapsamı kültürel alan olarak ön plana çıkar. Kültürel mal ve hizmetlerin postmodern dönemde metalaşması kültür sanayilerini doğurur ve bu yeni kültür sanayileri yüksek muhalif kültürün aksine uyumlaşmayı ve konformizmi dayatır. Dolayısıyla kültürün yeni birikim rejimi olarak yükselişi, kültür sorunsalını kapitalist üretim ilişkilerinden bağımsız düşünülemez hale getirir. Kültürün her alanına dokunup onu piyasasının birikimine dönüştürme istenci o kadar artar ki arkaik olan bile meta değeri olarak kucaklanır ve yeniden üretilir. Bu bakımdan modern dönemin ayrıcı özellikleri postmodern dönemde iç içe geçer. “Bu bir bakıma, “sanat” ile ticari reklamcılık, endüstriyel teknoloji, moda ve tasarım, politika gibi diğer insan etkinlikleri arasındaki engellerin kaldırılması” (Berman, 2013, s. 52) söz konusudur.

Postmodern dönemin kültürel mantığı dönemin yükselen neoliberal politikalarından bağımsız değildir. Siyasal yeni bir yönetim olarak neoliberal aklın da toplumsal alanda gittikçe egemen olması, postmodern kültürel alanın ticari boyutunu arttırır. Neticede bu dönüşüm yüksek kültürün ve sanatın aşınmasını beraberinde getirir ve sadece toplumsal yaşamın gündelik pratiği değil sanatsal olanın da değeri gösteriye, salt görsel kültüre indirgenir hale gelir. Örneğin Jameson’un bu durumu gösteren Van Gogh ile Andy Warol karşılaştırması dönemsel kırılmaya iyi bir örnektir. Van Gogh’nun “köylü

ayakkabıları”³ bir gösterge olarak gösterileni ön plana çıkartırken, Andy Warol’un “elmas tozu ayakkabıları” ise bir gösterge olarak gösterileni ortadan kaldırarak göstereni ön plana çıkarmıştır. Böylece sanat eserlerinin eleştirel yönü de zayıflar ve kitsch⁴ sanat eserini kuşatır. Bu sadece epistemolojik bir kırılma değil ontolojik bir dönüşüme de sebep olmuştur. Guy Debort’un da çağdaş topluma getirdiği eleştirinin merkezinde de “gösterenin” egemenliği yatar (Debord, 2019). Bu bakımdan postmodern dönemde görüntünün imgesi gösterileni önemsizleştirir ve “şeyleşmeyi” (Lukacs, 1967, s. 157) yeniden pekiştirir. Debord, “İmge, meta şeyleşirmesinin nihai formudur” der (Jameson, 2011, s. 188). Dolayısıyla ister Pirelli’nin Venüs’ü⁵ isterse

³ Postmodern dönemde sanat eseri olarak kendini sunan çalışmalar, tarihsel hikâye yerine görsel imgenin ve kompozisyonun ön plana çıktığı özellikler ile modern sanattan kendini ayırır. Modern sanat izleğinde hakikat arayışı ve toplumsal kaygı sorunsalı postmodern dönemde aşınır böylece sanat eserinin eleştirel yönünü de zayıflar ve onu daha tüketilebilir hale getirir. Ayrıca postmodern dönemde teknolojik olanaklar ile sanat eserinin çoğaltılabilir hale gelmesi yüksek kültür ile popüler kültür arasındaki sınırları da aşındırır.

⁴ Yüksek kültürün düşünsel alanı, yerleşik toplumsal değerlere ve yaşama eleştirel bakarak mevcut düzen için daha iyi ve alternatif şartlar ve bakışlar arama gayreti taşır. Yüksek düşünce, toplumsal alanın çelişki doğasını, tahakküm ilişkilerini açığa çıkarmayı hedefler, insanın estetik beğenisini yükseltmeye çalışır. Diğer taraftan Kitsch anlayışında böyle bir amaç görmek mümkün değildir. Eleştiri niteliği taşıyan özellikleri bile toplumun verili yapısını yadsımaz, onun işleyişi içindeki arzuları gidermeye çalışır. Ayrıca Kitsch anlayışında Jameson’un da dile getirdiği gibi göstergelerin bağlamı ve hikayesi yoktur. Gösterge kendi kendisinin hikayesi ve göstergesidir.

⁵ Pirelli’nin Venüs’ü ne Tiziano Urbino’nun Venüs’üne ne de Diego Velasquez’in Venüs’e benzer. Pirelli’nin Venüs’ü pornografik temaya daha yakın olarak kendini sunar. Estetik kendini şeffaflıktan uzak tutar. Oysa Pirelli’nin Venüs’ü tamamen şeffaftır. “Benjamin’e göre güzellik, örtü ile örtülenin çözülmez bağı gerektirir.” Çünkü güzel olan ne örtü ne de örtülmüş olan nesne değil örtülü nesnedir. Örtüsü açıldığında sonsuz derecede göze çarpmaz olduğu ortaya çıkacaktır... Örtüsüz çıplaklıkta asıl güzel olan ortadan kaybolmuştur, çıplak insan bedeninde bütün güzelliklerin ötesinde bir varlığa –yüce olana ve bütün yapıların üzerinde bir esere- Yaradanın eserine ulaşılır” Benjamin, W. (2015). *Teknik Olarak Yeniden Üretilebilirlik Çağında Sanat Yapıtı*. İstanbul: Zeplin Düşünce.

Hollywood'un Adonis'i Arnold Schwarzenegger olsun, geçmiş imgeye yeniden hayat veren nostaljik bakış, geçmişin estetik kaygısını, kötü bir mimesis (taklit) tarzıyla işler ve tüketim piyasasına sunar.

Aynalı Venüs, Diego Velasquez

Pirelli firmasının 1997 yılında reklam amaçlı fotoğrafçı Richard Avedon yaptırdığı takvimin görsel fotoğrafları Venüs resimlerinden ilham alınarak tasarlanmıştır.

Postmodern Sanatın Kültürel Mantiği

David Harvey "Postmodern Durum" (1997) kitabında zaman ve mekân sıkışmasını postmodern dönemin en belirleyici özelliği olarak tarif etmektedir. Modern aklın ilerlemeci tasavvuru zamanı geçmiş, bugün ve gelecek arasında ardışık bir tanımlamayı gösterirken, postmodern dönemde zamanın bu ardışıklığı ortadan kalkar. Kısaca geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki ayırım silikleşir. Aynı şekilde uzamsal olanın perspektifsel varlığı da yeni iletişim teknolojileriyle bulanıklaşır. Bu köklü değişimler, mekân ve zaman algılayışında yeni hâkim biçimlerin ortaya çıkmasına yol açar. Aynı şekilde Fredric Jameson da "Postmodernizm ya da Geç Kapitalizmin Kültürel Mantiği" kitabında postmodernizmi birçok yönüyle tartıştığı konu

başlıklarında postmodernizmin zamansal olanla sorununu dile getirir ve bunu edebiyat üzerindeki bilim kurgu kitaplarda göstermeye çalışır. Bilimkurgusal yeni edebiyat kitapları, gerçek zamanın varlığını başka bir boyut ve gezegene taşıyarak mevcut olana karşı alternatif düşünüşü yaratmaya çalışır. Hem zamansallığın hem de mekansallığın bu dönüşümü tarihselliğin zayıflamasına ve zaman algısının sekteye uğramasına neden olur. Jameson her ne kadar edebiyat kitaplarındaki bu yeni özgürleştirici dönüşümü dile getirirse de postmodern aklın kültürel alana yönelik egemen duruşunu eleştirir. Çünkü postmodern dönemde ekonominin alt yapıdan üst yapıda doğru genişlemesi söz konusudur.⁶

Postmodern aklı birçok yönüyle ele alan Jameson, -güzel sanatlar, edebiyat, mimari, film, ekonomi vs.- açısından postmodern kültürel üretim alanlarının temel aklı pastiş özelliği ile kendini yeniden kurar. Pastiche, kolajlama mantığına dayanır ve kültürel üretim alanları bilinçdışının kırılğan göstergeleri olarak ortaya çıkar. Artık birey için yabancılaşmanın yerini fragmanlar alır. Fragmanlaşan kültür, tarihselliği ve belleği aşındırır. Neticede modernist pozitivist dönemde rasyonel ve evrensellik eğilimli doğrusal ilerleme ve gelişme, bilginin/sanatın üretiminde ilkesel kuralları ve bakışları

⁶ Jameson gibi aynı çözümleme mantığına dayanan Lash, "bu bağlamda eklemleme nosyonunun içerimlediği temel-üstyapı çerçevesinde konuşmak pek faydalı olmayıp bunun yerine kültürü ekonominin esas kısmı olarak görmek gerekir... Yeni birikim rejimi (yani ekonomik üretim tarzı) ya da paradigma) haline gelmektedir... Üretim araçları ve üretim ilişkileri gittikçe artan ölçüde kültürel hale gelmektedir. Bu demek oluyor ki, üretim ilişkileri... genellikle maddi üretim araçları tarafından güdümlenmeyip daha ziyade söylem meselesidirler, yönetim katı ve çalışanlar arasındaki iletişim meselesidirler..." diye belirtir.

standartlaştırmışken, postmodern kültürel üretimde kaos, karmaşa, anarşi, tutarsızlık, dağınıklık, akış kültürel formlara egemen olur. Evrensel olana karşı yerelliği, heterojenliği, farklılığı merkeze alır. Modernliğin kaybettiği haleyi yeniden canlandırma arzusunu da içinde barındıran postmodernizm mutlak hakikat anlayışının da terk edilmesi gerekliliğini savlar. Postmodernizm Lyotard'ın da (2013) dile getirdiği gibi "üst anlatılara" olan inancın yıkılması anlamına gelir ve bu duruş tarihsel epistemolojik kırılmaları yaratırken kültürel üretim alanlarının da dönüşüme uğramasına neden olur. Tarihsellik içinde modernizmin yarattığı meta bolluğu, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile mesafelerin ortadan kalkması hâkim sınıflar arasındaki kültürel mesafeleri bulanıklaştırır ve "...avangardlar giderek önemsizleşir ve Jean-Francois Lyotard'ın doğru olarak altını çizdiği gibi, giderek artan bir dil ve im tüketimiyle kültürel üretimin tamamı avangarda dönüşür. Modernlik kendi kendisini yıkar" (Touraine, 2002, s. 209). Böylece yüksek kültür ve popüler kültür arasındaki sınırlar silikleşir. Yüksek kültürün eleştirel, kurucu ve politik gücü yerine postmodernizmin yıkıcı ve tahrif edici anlayışı kültürel üretimde belirgin hale gelir. Modern kurumlara ve kurallara karşı kaos, uyumsuzluk, çoğulculuk, çeşitlilik postmodern anlayışın genel manifestosunu oluşturur. Postmodern savda "çoğulculuk herhangi bir belirgin ilke uyarınca düzenlenip bütünleştirilemez. Bu çoğulculuk ve çeşitliliğe şekil ve anlam kazandıracak herhangi bir denetleyici ve yönlendirici güç yoktur ya da hiç değilse bundan böyle yoktur -ne Marksistlerin savunduğu gibi ekonomide ne liberallerin düşündükleri gibi politik birimde, hatta ne de muhafazakarların ısrarla üzerinde durdukları gibi tarihte ve gelenekte" (Kumar, 2013, s. 127-128). Alanlar ve manifestolar arasında sınırlar çözülmüştür. Yönsüz, tesadüfi,

dağınık ve parçalanmışlık postmodern ruhun kimliğini tanımlar. Parçalanma hâkim zaman ve mekân biçimlerini de yerinden eder. Aydınlanma ile başlayan ilerlemeci, dinamik teleolojik modern arzuya daha mesafeli yaklaşılır. Modernizmin “şeyleşme” (Bewes, 2008) paradigması, bilginin epistemolojisi ve öznelliğin ontolojisi sorunsallaştırılır. Post yapısalcı metinlerin öznenin tarihsel arkeolojisine eğilmesi ile (Foucault, 2015) bilgi, özne ve hakikat ilişkisinin modern tarzının terk edilmesine neden olur. Modernizmin bütünlüklü rasyonel, tamlık öznesi yerine akışkan, duygusal, psikolojik özne olgusu ortaya çıkar. Bu bakımdan postmodernizm evrensel bir akıl yerine içe dönük öz düşünümsel, duygusal bir akli savunur. Arzu, tinsellik ve teolojik olana doğru güçlü bir yöneliş söz konusudur.

Modern düşünce özne ve nesneyi birbirinden ayırmış bu da aklın araçsal olarak hem doğa hem de insan üzerinde egemen stratejiyle hareket etmesine neden olmuştur. Aklın rasyonel alandan tahakküm kurucu araçsal alana kayması kültür eleştirmenlerinin merkezi ilgisi haline gelmiş, başta Frankfurt Okulu ekolü olmak üzere pek çok eleştirmen aklın bu yönüne dikkat çekmişlerdir (W. Adorno, & Horkheimer, 2014). “Modern dönemde akıl, toplumun öznedeki ajanıdır. Akıl, özneye takılmış bir “protezdır”. Her protez içinde yer aldığı bedenin içindedir, ama aynı zamanda ona dışsaldır. Protez hem o bedene aittir hem de o bedende dışarının temsilidir. Protez akıl, modern iktidarın aracıdır. Modern özne bir cyborg’tur. Cyborg yarı insan, yarı robottur. Hem insandır hem robottur. Ne insandır ne robottur. Aydınlanmanın ileri sürdüğü gibi akıl sadece ilerleme, özgürleşme değildir. Akıl aynı zamanda iktidar, egemenliktir. Aklın diyalektiği, onun bu iki akli görünümü arasındaki

bir gerilimdir, herkese eşit uzaklıkta evrensel olarak akıl ve tikelin egemenliği olarak akıl. Bu gerilim aydınlanmanın akıl, mit ve egemenliğin toplamı olduğu sonucuna varmak için yeterli bir nedendir. Bu anlamda “mit” zaten bir aydınlanmaydı ve aydınlanma mite dönüşmüştür” (Dellaloğlu, 2003, s. 21). Sonuç olarak aklın bu iktidar özelliği doğa üzerinde egemenlik, insan üzerinde yıkıcı savaşlara neden olmuştur. İşte bu aydınlanma diyalektiğine karşı postmodern pratik aklın bu tahakkümcü istencini reddeder ve ona karşı duyguyu ön plana çıkarır. Duygu öznelliği ve tarihselliği önceler. Sokrates’ten itibaren batıda egemen olan siyasal aklın yönetim gücünün (Foucault, 2015) karşısına insanın duygu ve arzu gibi diğer özelliklerini çıkarır. Neticede modernizmin çözemediği ve meydana getirdiği doğanın yıkımı, savaşlar, soykırımlara karşı bir isyan niteliğini olarak postmodern düşünce batıda filizlenip dünyanın diğer coğrafyalarına yayılmıştır.

Postmodern üretimleri kısaca felsefe, bilim, görsel sanatlar, edebiyat, tiyatro, müzik, resim, plastik sanatlar, mimaride görmek mümkündür. Postmodern sanatsal formlarda öznellik ve psikoloji belirginlik taşır. Modernizmin kolektivite anlayışı yerine tekillik ve farklılık hâkimdir. Özellikle 1960 sonrası toplumsal muhalefetin tarih sahnesine çıkması da postmodern anlayışın yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Postkolonyal çalışmalar, feminist çalışmalar, kültürel çalışmalar, etnik siyasal örgütlenmeler de egemen batı rasyonalitesine karşı ötekiliği değerli kılmış ve sanatsal üretim alanlarında alt kültürün ve üçüncü dünya değerlerinin güç kazanmasına olanak tanıyarak heterojen değerlerin yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır. Bu bağlamda Andy Bennett modern ideolojinin krizini şöyle değerlendirmektedir:

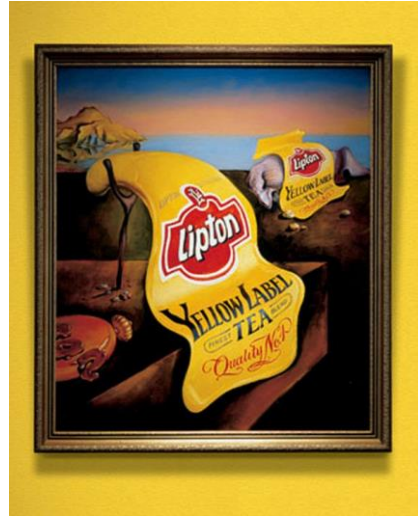
Modernist ideolojinin zayıflamasında bir diğer etken ise dünyanın pek çok yerinde batı egemenliği ve sömürgeci yönetimlere karşı yükselen rahatsızlık ve memnuniyetsizliktir. Bu, kamusal düzeyde Batı'nın bilimsel ve teknolojik gelişime yaptığı vurgunun nasıl üçüncü dünya ülkelerine dayattığı gelişim ve ilerleme şablonları olarak kuvvetli bir kültürel emperyalizme dönüştüğü konusunda çoktandır devam eden felsefi ve ahlaki tartışmaları da öne çıkardı (Bennett, 2013, s. 60).

Sanatsal üretimde postmodernizm temel bir ilke ve manifesto taşımaz. Geleneksel izlenimci ve aşkın estetik anlayışı reddeder. Görüneni tahrip eder, popüler kültürün pastiş ve kolaj mantığı ile yüksek kültürün sanatsal formlarını beraber harmanlar. Herhangi bir kurucu ideoloji ve siyasal proje pratiği gütmeyi, onun yerine farklı düşünmeyi, farklı bir alan açmayı hedefler. Kültürün sıradan halleri de sanatsal bir yaratı alanı olarak kucaklanır. Bu bakımdan gündelik hayat pratiği değersiz ve aşağı görünmez. Bedenin kendisi de bir sanatsal form olarak düşünülür. Postmodern dönemde beden iktidarın kurulduğu bir alan olarak ele alınır. Bu bakımdan beden hem tahakkümün kurulduğu hem de ona karşı mücadelenin sergilendiği yapı olarak belirir. Böylece performans sanatları da postmodern sanatsal üretimde önemli bir yer edinir.

Öznelliğin yükselişi, düşselliği ve içe dönük estetik öz bilinci ve öz düşünümelliği yüceltir. Sanatsal üretimde geleneksel formlar yerine öznenin yaratıcı ve serbest düşüncesi öncelik kazanır. Böylece postmodern sanat geleneksel bir birikimin mirası ve temalarından ziyade öznenin anlık, rastgele, dağınık ilhamından neşet alır. Postmodern dönemin siyasal ayırıcı mekanizması olan öznenin otonom varlığı postmodern sanatsal üretim

pratiklerinde de özerk bağlamda değer görür. Postmodern sanat anlayışının geleneksel bir miras ya da manifesto ile kendini sınırlandırmaması sanatsal üretimin *kitchleşmesine* de neden olabilmektedir. Özellikle yüksek sanatın yoğun, çok anlamlı ve eleştirel anlayışının yerine yüzeysel bağlamda pastiş ve eklektizmin ön planda olduğu sanatsal postmodern üretimde banellik ve sıradanlık da estetik beğenin düşük olduğu zevksizlik kültürünü pekiştirmektedir.

Mark Fisher de “Kapitalist Gerçekçilik” (2009) kitabında kapitalist dünyanın güncel durumunu eleştirirken, kapitalist olguyu tek yapısal bir alan yerine akışkan şeylerin ilişkisi olarak görmektedir. Bu akışkanlık gerektiğinde sanatı kendi hizmetine sokar. Örneğin Dalí'nin sürrealist çalışmaları reklam uzmanları için ilham kaynağı olabilmekte, reklamlar sürrealist motifler ile hazırlanmaktadır. Dolayısıyla postmodernizm, modernizmin yaratılarını işlevsel, metasal hale getirebilmektedir.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/204562008055773171/>

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/496381190164400134/>

Postmodern dönemin modern olana yönelik bu hâkimiyeti Fisher açısından neoliberal yönetimselliğin tezahürü olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla Fisher'e göre neoliberal akıl moderniteyi kontrol etmektedir. Fisher açısından neoliberal dönemde sadece kültürel üretim alanları değil, her bireysel pratik metalaşmayla karşı karşıyadır. Bu bakımdan isterse sanatsal üretim alanları olsun, isterse bireysel düşünce, arzu, duygu olsun yaratı kapitalist gerçekliğin akılsallığından bağımsız değildir. Fisher "kapitalist gerçekçilik" kavramsallaştırmasını Jameson'un "dünyanın sonunu hayal etmek kapitalizmin sonunu hayat etmekten daha kolaydır" sözü üzerinden kavramsallaştırır. Fisher'e göre çağdaş kapitalist akıl, bütün kültürel formlara öyle sızmıştır ki ne onun alternatifini düşünmek ne de gelecek için iyi bir dünya tahayyülü kurmak imkânsız hale gelmiştir. Çağdaş kapitalizm yörüngesinde

kültürel üretim alanları birbirini taklit eden tekrara boğulmuştur.⁷ Bu taklit ve tekrar alternatif bir geleceğin düşünüyü de ortadan kalmıştır ve geleceğimizi şimdiden çalmıştır. Bir bakıma Fisher'in bu kötümser teşhisi, Fukuyama'nın "tarihin sonu" savını destekler niteliktedir.

Hem Harvey hem de Jameson postmodern dönemi modern nostaljik bir ruhla ele alırken eleştirilerini postmodern kültürel olanın kapitalist üretim biçimleriyle olan ilişkisi içinden analiz eder. Modern dönem, gücünü ve meşruluğunu Aydınlanmanın evrensel ve ilerici aklı çerçevesinde kendini kabul ettirmişti. "...Aydınlanma düşünürlerinin "nesnel bilimi, evrensel ahlak ile hukuku ve kendi ayakları üzerinde duran sanatı, kendi iç mantıkları temelinde geliştirme" konusunda gösterdikleri olağanüstü bir düşünsel çabadan ibarettir. Amaç, özgür ve yaratıcı biçimde çalışan çok sayıda bireyin katkıda bulunduğu bir bilgi birikimini, insanlığın özgürleşmesi ve günlük yaşamın zenginleşmesi yolunda kullanmaktır. Doğa üzerinde bilimsel hâkimiyet, kaynakların kıtlığından, yoksulluktan ve doğal afetin rasgele darbelerinden kurtuluşu vaat ediyordu" (Harvey, 1997, s. 25). Aydınlanma ve onu takip eden modern düşüncenin hakikati arama ve doğaya karşı mücadele istenci yerleşik tarihsel mistik ve kutsal olanın yerine dünyevi bir yaşamı yerleştirmeyi arzulamıştı. Kant'ın da tahayyül ettiği kendini tarihini yazan ve kendi tarihi üzerinde egemen olan insanın doğuşu, Aydınlanmanın ve

⁷ *Eros'un İstirabı* kitabında Byung-Chul Han (2020) her alanda niceliksel bolluğun muazzam seviyeye ulaştığı günümüzde nitelikli bir yaşam krizinden bahseder. Niceliğin hâkimiyeti niteliği aşındırıştır. Niceliksellik negatifliği ortadan kaldırmış, her şeyi düzleştirerek tüketim piyasasına sokmuştur. Dolayısıyla günümüzde ekonomik krizlerin yanında sanatsal ve edebi üretim krizi de yaşanmaktadır. Bunun temel sebebi her türlü üretim alanının kapitalist üretim aklının isteklerine göre kendini konumlandırması ve şekillendirmesidir. Aynanın cehennemi olan bir dünyada yaşıyoruz (Han, 2020).

modernitenin motoruydu (Kant, 2005). Postmodern dönemle beraber, Lyotard'ın da (2013) dile getirdiği gibi "üst anlatılara" olan inancın yıkılması, tarihsel epistemolojik kırılmaları yaratırken, kültürel üretim alanını da dönüşüme uğratmıştır. Özellikle post fordist üretim, insan sermayesinin yükselişi, yeni birikim yaratma stratejisi olarak heterojen toplumsallaşmanın kapitalist ekonomistler tarafından savunulması, postmodern dönemin kültürel aklını neoliberal ekonomi politiğin çerçevesinden düşünmeyi zorunlu kılmaktadır.

Neoliberal Nostaljinin Ekonomi Politikası

Güçlü merkezi devlet otoritesinin yarattığı faşizm olgusuna çare arayanların ekonomi politik yeni sistemsel önerisi olarak neoliberalizm, devletin küçülmesi ve piyasanın her şeyin merkezi olarak yeniden düzenlenmesi demektir. Lakin neoliberalizm yapısal düzenlemenin ötesinde toplumsal inşayı da içinde barındıran yeni yönetim teknolojisini tarif eder. "Neoliberalizmin bir dizi ekonomi politikasından, bir ideolojiden ya da devletle ekonomi arasındaki ilişkiye yeni bir düzen getirilmesinden farklı bir şey olduğu anlayışına dayanır" (Brown, 2018, s. 9). Bu bakımdan neoliberalizm, dokunduğu her şeye kendi akılsallığı içinden şekil vermeye çalışan yönetsel bir akılsallıktır. Brown'un da dediği gibi:

"...neoliberalleşmiş devletlerin, büyük şirketlerin, küçük işletmelerin, kar amacı gütmeyen kurumların, okulların, danışmanlık kurumlarının, müzelerin, ülkelerin, akademisyenlerin, sahte sanatçıların, kamu dairelerinin, öğrencilerin, internet sitelerinin, sporcuların, spor kulüplerinin, lisansüstü programların, sağlık hizmeti sunan

kişi ve kurumların, bankaların, küresel hukuk ve finans kurumlarının projelerine şekil verirler” (2018, s. 10).

Dolayısıyla ister yapısal olsun isterse toplumsal ilişkiler bağlamında olsun neoliberal akıl, kendimizle ve gerçeklikle olan ilişkinin niteliği üzerinde de belirleyicidir. Bu belirleyiciliğin aurası her şeyin ekonomikleştirilmesi demektir. Her şey parasal olmasa bile ekonomikleştirilebilir hale sokulmaya çalışılır. Bu nedenle “neoliberalizm kendine özgür bir akıl tarzı, özne üretme tarzı, bir “davranış yönetimi” (*conduct of conduct*) ve değerlendirme sistemidir” (Brown, 2018, s. 22). Bu bağlamda devlet, toplum, kurumlar hatta sivil toplum kuruluşları çağdaş firma tipine göre düşünülmekte ve çalışma faaliyetleri planlanmaktadır. Neoliberal dönemde ön plana çıkan girişimcilik ve insan sermayesi olgusudur. Kişiliğin bir yatırım aracı olarak ekonomikleştirilmesi söz konusudur. Neoliberalizm “herkesin kendini geliştirmesini teşvik eder, hatta bunu zorlar. Ama insanlar ancak sınırlı ve çarpıtılmış şekilde gelişebilirler. Piyasanın kullanabileceği özellik, güdü ve yetenekler (çoğu zaman yeterince olgunlaşmaya fırsat bulamadan) gelişmeye itelenir ve geride hiçbir şey kalmayana değin sıkılır, suyu çıkarılır. Bunun dışında, içimizde pazarlanması mümkün olmayan ne varsa ya zorbaca bastırılır, ya kullanılmamaktan körelir ya da hayata geçecek fırsatı bile bulamaz” (Berman, 2013, s. 137). Neoliberalizmi “ruhun ekonomisi” olarak, yani klasik ekonomide olduğu gibi, sadece “insan ile doğa arasındaki metabolizmaya”-yani, insanlık ile çevresi arasındaki biyolojik ilişkiye- aracılık edecek ilişki olarak değil, aynı zamanda ve özellikle de *benliğin kendi kedisıyla* kurduğu “psikolojik” ilişki olarak (Akt. Rossi, 2018, s. 130) düşünülmeli. İnsanların şimdiye kadar -ilk bakışta ekonomiyle bütünüyle ilişkisiz görünen hisler, duygusal ilişkiler,

yaratıcılık, estetik duyarlılık vb. varoluş alanları açısından bile- yaptığı ve düşündüğü her şey, sanki bunlar insan hayatının en nihai etmeleri ve aslında en gizli yasalarıymış gibi, yararlılık maliyet ve kazanç, yatırım ve kar açısından (Rossi, 2018, s. 134) değer yaratma olarak düşünülür. Bu nedenle en sıradan bir sosyal pratik bile insan sermayesine dönüştürülme istenci taşır. Bu yeni insan tipi “Kantçı birey konumundan değildir, kendi başına amaç değildir; dünyevi bir değer taşıyor değildir. İnsan sermayesine bağlanan belirgin siyasi hakları da yoktur” (Brown, 2018, s. 46). Girişimcilik ruhuyla kendi aralarında rekabet içinde olan güçlünün egemen olduğu, güçsüzün ise sömürüldüğü toplumsal sözleşmenin askıya alındığı demokrasinin ise aşındığı yeni bir siyasal düzenin atomistik bireyleridir.

“Neoliberal rasyonaliteye ait norm ve ilkeler net bir ekonomi politikası dayatmak yerine, devlet, toplum, ekonomi ve özneyi tasavvur etmenin ve bunlar arasında bağlantılar kurmanın yepyeni yollarını açıyor” (Brown, 2018, s. 58). Bu bağlantılar arasında temel merkez ekonominin yeni çehresidir. Post fordist yeni düzende özne *homo politicus*⁸ olmaktan uzaklaştırılır, katılımcı ve siyasal bir yurttaş özelliği zayıflatılır. Atomistik bireyin yükselişi söz konusudur. Bu atomistik birey, piyasa bireyciliğinin hedefleri için kısıktır. Piyasa bireyciliği, toplumsal yaşamda karar alma stratejilerini iktisat politikası gibi düşünür ve planlar. Bu tip piyasa bireyciliği evliliğinden arkadaş seçimine

⁸ Politik özneyi tanımlayan *homo politicus*, modernitenin ve liberal ideolojinin vaadi olarak ortaya çıkar. Kamusal ve siyasal alanda aktif olan ve toplumsal sözleşmede kendi haklarını koruyan ve savunan politik bilinç edinmiş siyasal özne olarak hareket eden bireyler topluluğunu tanımlar. Neoliberal ideoloji ile siyasal öznenin çöküşü söz konusudur. Siyasal öznenin çöküşü ile demokratik alan da aşınır. Sonuç olarak neoliberal ideoloji ile siyasal bilincin aşınması demokratik toplum idealinin zedelenmesine sebep olur.

kadar her ilişkiyi ekonomik kaygıyla düşünür ve planlar. Piyasa bireyciliğinin ideolojisi Pierre Bourdieu'nün de belirttiği gibi neoliberal bir ideoloji olarak "sosyal Darwinizme" (Bourdieu, 2015, s. 55) dayanır. Kolektivitenin ortadan kalktığı, bireyselliğin ve heterojenliğini teşvik edildiği bu süreçte ekonomi politiğin dönüşümü söz konusudur.

Post fordist üretim ya da neoliberal yönetim aklı neticesinde ekonomi politiğin dönüşümü birikim yaratmanın kapsamını genişletmiş ve her şeyin meta değeri ile kuşatılmasının önünü açmıştır. Dolayısıyla post fordist üretim aklı esnek ve güvencesiz çalışmanın ötesinde her şeyin Pazar için yeniden canlandırıldığı ekonomi yönetimini tarifler. Bir bakıma artık kapitalist birikim yaratma aklı her şeyi metaya dönüştürme istenci içindedir. Dolayısıyla yaratıcı aklın işe koşulduğu bu süreçte, ruh ve arzu birikimin kuralları içinden kendini yeniden örgütler. Bu nedenle fordist üretimde bedenin sömürüsüne post fordist üretimde ruhun da dâhil edilmesi söz konusu olur. Artık yaratıcı pratik nereye dokunuyorsa onu emtia aklı ile sarma hedefiyle hareket eder. Öyle ki bu bilgi ekonomisinin yükselişine sebep olurken en arkaik kalıntının bile nasıl emtia olunacağı sorunsalını doğurur (Hardt & Negri, 2011b, s. 141). Bu bakımdan ilkel bir kabilenin şifalı bitkiler üzerine elde ettiği deneyim batılı ilaç şirketleri tarafından ele geçirilip pazara sunulmakla kalınmaz, kültürel motifleri de postmodern aklın tüketim pratiği ile yeniden pastij edilerek üretilir. Örneğin, Fransız müzik grubu Deep Forest'ın şarkıları ve klipleri postmodern dönemde neoliberal aklın her alanı metaya çevirmesine iyi bir örnek teşkil etmektedir. Deep Forest müzik grubunun çalışmaları arkaik olana nostaljik bir bakışı taşımaktadır ve bu nostaljik bakış grubu dünya çapında

şöhrete kavuşturmuş, büyük miktarda birikim değeri elde etmesini sağlamıştır. Ki grubun www.deep-forest.fr adlı internet sitesi vardır ve grubun konserlerini ve şarkılarını bu sitede bulmak mümkündür. Bu internet sitesine bakıldığında grubun hala dünyanın dört bir tarafında müzik konserleri verdiği görülmektedir. Deep Forest grubu yerel arkaik kültürel kabile müziklerini bulup modern müzikle harmanlayarak yeniden üretmektedir. Grup sadece şarkıları değil klipleri de arkaik kültürel motifler ile sunmaktadır. Her ne kadar Deep Forest'ın çalışmaları postmodernliğin geçmişle olan bağı ve saygısını gösteriyor gibi görünse de aslında yukarıda da ifade edildiği gibi neoliberal aklın bir tezahürü olarak ortaya çıkan eserler piyasa mantığıyla iç içedir ve arkaik olanı nostaljik bir bakışla ekonomikleştirme istenci taşımaktadır. Deep Forest'ın çalışmaları arkaik olana nostaljik bir bakış yöneltirken onu kendi zamanında yeniden emtia gibi ambalajlamıştır. "Ancak bu, ambalajlama ya da alıntılama yoluyla benzeşime dönüştürülen ve tarihsel değil tarihselci bir nitelik kazanan, -gerçek tarihin içinde çıkartılmış bir şimdiki zaman ya da gerçek tarihten çıkartılan bir geçmişe imada bulunulan bir şimdiki zamandır" (Jameson, 2011, s. 181). Dolayısıyla bu geçmişi içinde barındıran estetik üretim arkaik olanın kültürel motiflerini çağdaş kültür formlarıyla harmanlayarak doğallığı ve masumiyeti de yerinden ederken, aynı zamanda arkaik motiflerin endüstrinin hizmetine sokulmasına sebep olmuştur. Deep Forest'ın çalışmaları tarihsel olana da saldırı niteliği taşımaktadır. Çünkü bu arkaik motifleri ve değerleri ele alıp yeniden yorumlama, üretme aklı içinde oryantalist uzantıları da taşımaktadır. Örneğin Deep Forest'ın Sweet Lullably şarkısı dünyaca bilinen bir şarkıdır. Bu şarkıda arkaik motifler batılının egzotik fantezisini doyuracak şekilde işlenmiştir. Hem kişiler hem de mekân batılının ötekine

bakışını taşımaktadır. Ayrıca şarkıyı seslendiren yerel kişi de isimsiz ve kimliksizdir sadece ötekinin sesi olarak klipte yer alır. Şarkıyı seslendiren kişi mutlak bir öznesizleştirme şeklinde klip içinde sunulmuştur. Şarkıya değeri katan kişi ve klipte yer alan kabile üyeleri bilinmez, öteki, yabancı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece kliplerde değil, grubun canlı konserlerinde bile şarkıyı seslendiren kabile üyesi kişi, canlı konserlerde kimliksiz bir dış ses olarak ancak var olabilmektedir. Bu bakımdan postmodern dönemin arkaik olana bu nostalji güdümlü bakışı, sömürgeci emperyalist aklın çağdaş yönünü sergiler niteliktedir. Sömürgeci dönemde maddi kaynakların ve maddi emeğin sömürülmesine kültüre olanın da sömürülmesi eklenmiştir. Dolayısıyla postmodern dönemde otantikliğe, hakikiliğe ya da doğaya dönüş dürtüsünün ortaya çıkardığı tinselliğin yükselişi olgusuna ekonomi politik dinamikler içinden bakıldığında aslında postmodern dönemde kapitalist üretim aklının kapsamını ne kadar genişlettiği görülebilir. Çünkü postmodern akıl yeni tüketim biçimlerini farklılık ve heterojenlik ideolojisi içinden empoze etmeye çalıştığından dolayı, arkaik olanın fetişize edilerek egzotik bir tat içinden tüketilmesini mümkün kılmıştır. Dolayısıyla Deep Forest'ın şarkıları ve kliplerindeki arkaik kültürel motifler postmodern insan için ruhsal dinginlik ve arınma duygusu yaratıyor olsa da arkasındaki ekonomik birikim yaratma aklı hakikiliğe ve biricikliğe zarar vermektedir. Çünkü geçmişin şimdiki zamanda yeniden yorumlanması geçmiş gizemi aşındırmakla kalmaz onu kapitalist çıkarılara aynı zamanda kurban da eder.

Grubun logosu yandaki resimde görüldüğü üzere arkaik formların çizgileriyle tasarlanmıştır. Yerli kabile toplumların totem sembollerini içinde barındıran logo arkaik olanın motiflerini kendi hizmetine sokmuş ve geçmiş tarihi yeniden inşa ederken kapitalist ilişkilerin yeniden üretimi ile ilişkilendirmiştir.

Kaynak:

https://www.google.com/search?q=deep+forest&safe=strict&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjj_aeBqoipAhWltw6YKHTBkBDUQAUoAXoECBYQA&biw=1093&bih=517#imgrc=VDGghLSTbwP2M

Örneğin Deep Forest'ın Marta's Song şarkısını ve klibini ele alalım. Şarkı kabile müziği ile modern müziğin melodileri ile harmanlanmıştır. Şarkıyı seslendiren kadın Afrika kabile tınları ile müziğe eşlik etmekte ama kadın ekranda görünmemekte ve bilinmemektedir. Şarkı Afrika kabile müziği ve sesi ile başlarken görüntü olarak onu modern bale kıyafetleriyle dans eden kadın dansçılar takip eder. Dansçılar ilk önce bir bale salonunda belirir sonra görüntü kayar ve aynı dansçılar bir ormanda danslarına devam ederler. Klip içinde sekanslar döngüsel bir zamansallığı işaret eder ve karmaşık bir karakter temsili yansıtılır. Klipin sonunda ise yüzü beyaza boyanmış Afrikalı bir yüz belirir. Netice de hem klipin görselliği hem de müziği arkaik olan ile modern olanın kolajlanması mantığı ile hazırlanmıştır. Deep Forest'ın neredeyse bütün çalışmaları bu kurgu çerçevesinde oluşturulmuş ve arkaik olanın yeniden cisimleşmesi egzotik bakış yörüngesinde işlenmiştir. Fisher'in de belirttiği gibi: "Kapitalist gerçekçiliğin gücü kısmen kapitalizmin önceki tarihin tamamını tüketip tüketme biçiminden kaynaklanır: ister dini ikonografi, pornografi veya

Das Kapital olsun, ister kültürel ikonik olsun, tüm kültürel nesnelere metaya çevirme gücüne sahiptir” (Fisher, 2009, s. 10). Bu bakımdan arkaik Afrikalı'nın kültürel motifi de artık kapitalist ideolojinin hizmetine sokulur. Keza postmodern düşünce ile yerelliğin canlanması sadece yerelliğin öneminin artmasını beraberinde getirmemiştir, yerelliğin kültürel değerleri de zaman içinde hem popüler kültürde hem de diğer meta üretim alanlarında araçsal hale gelmiş ve tüketim piyasasına sokulmuştur.

Kaynaklar

- Benjamin, W. (2015). *Teknik Olarak Yeniden Üretilbilirlik Çağında Sanat Yapıtı*. İstanbul: Zeplin Düşünce.
- Bennett, A. (2013). *Kültür ve Gündelik Hayat*. (N. Tokdoğan, B. Şenel, & U. Kara, Çev.) Ankara: Phoenix.
- Berman, M. (2013). *Katı Olan Her şey Buharlaşıyor*. (B. Peker, & Ü. Altuğ, Çev.) İstanbul: İletişim.
- Bewes, T. (2008). *Şeyleşmez, Geç Kapitalizmde Endişe*. (D. Soysal, Çev.) İstanbul: Metis.
- Bourdieu, P. (2015). *Karşı Ateşler-1*. (S. Canbolat, Çev.) İstanbul: SEL.
- Brown, W. (2018). *Halkın Çözülüşü, Neoliberalizmin Sinsi Devrimi*. (B. E. Aksoy, Çev.) İstanbul: Metis.
- Debord, G. (2019). *Gösteri Toplumu*. (A. Ekmekçi, Çev.) İstanbul: Ayrıntı.
- Dellaloğlu, B. (2003). Adorno Yüz Yaşında. *Cogito*, 13-36.
- Eco, U. (2004). *Güzelliğin Tarihi*. (A. Akkoyunlu, Çev.) İstanbul: Doğan kitap.
- Fisher, M. (2009). *Capitalist Realism*. London: Zero Books.
- Foucault, M. (2015). *Öznenin Yorumbilgisi*. (F. Keskin, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Han, B.-C. (2017b). *Şeffaflık Toplumu*. İstanbul: Metis.
- Han, B.-C. (2020). *Eros'un İstirabı*. (Ş. Öztürk, Çev.) İstanbul: Metis.
- Hardt, M., & Negri, A. (2011b). *Ortak Zenginlik*. İstanbul: Ayrıntı.
- Harvey, D. (1997). *Postmodernliğin Durumu*. (S. Savran, Çev.) İstanbul: Metis.
- Jameson, F. (2011). *Postmodernizm ya da Geç Kapitalizmin KoltOrel Mantiği*. (N. Plümer, & A. Gölcü, Çev.) Ankara: Nirengi.

- Kant, İ. (2005). Aydınlanma Nedir? *Liberal Düşünce*, 10(38-39), 225-230.
- Kumar, K. (2013). *Sanayi Sonrası Toplumdan Post-modern Topluma*. (M. Küçük, Çev.) Ankara: Dost.
- Lukacs, G. (1967). *Tarih ve Sınıf Bilinci*. (Y. Öner, Çev.) İstanbul: Belge Yayınları.
- Lyotard, J.-F. (2013). *Postmodern Durum*. (İ. Birkan, Çev.) Ankara: BilgeSu.
- Rossi, A. (2018). Neoliberal Ruhlar. *Cogito*(91), 121-153.
- Touraine, A. (2002). *Modernliğin Eleştirisi*. (H. Tufan, Çev.) İstanbul: Cogito: Yapı Kredi Yayınları.
- W. Adorno,, T., & Horkheimer, M. (2014). *Aydınlanmanın Diyalektiği*. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Willams, R. (1990). *Marksizm ve Edebiyat*. (E. Tarım, Çev.) İstanbul: Adam Yayınları.

Uluslararası İlişkiler Açısından Siber Güvenlik ve NATO'nun Siber Güvenlik Stratejileri

Özge GÜLEÇ¹

Zülfükar Aytaç KİŞMAN²

Öz

Soğuk savaşın bitmesiyle ülkelerin güvenlik tedbirleri ve uluslararası güvenlik sistemi tamamen değişmiştir. Soğuk savaşın getirmiş olduğu tehditlerin ortadan kalkmasıyla Kuzey Atlantik Paktı Örgütü (NATO) yeni ve çok farklı bir güvenlik ortamıyla karşı karşıya kalmıştır. Siber uzayda kritik altyapıların korunması meselesi NATO üyesi ülkelerin önemli gündem maddelerinden biridir. Bu konuda çalışma yapan üye ülkeler, kritik altyapıların korunması ile ilgili yasal alanda ve teknik uygulamalarda ciddi yol almıştır. Bu çerçevede İttifakın sistemdeki yapısal değişiklikleri incelenip, yeni duruma uyum sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaştığı ve bu sorunlar karşısında ne gibi politikalar uygulandığı ve konunun uluslararası ilişkiler bağlamındaki önemi incelenmiştir. Çalışmanın birinci bölümde, siber güvenliğin tanımı, günümüzdeki önemi, uluslararası ilişkiler açısından siber güvenlik; ikinci bölümde NATO'nun tarihi, NATO'nun siber güvenlik stratejileri ve NATO'nun dahil olduğu siber kriz örnekleri; üçüncü bölümde NATO üyesi ülkelerin siber güvenlik çalışmaları ve sonrasında da sonuç yazılarak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: NATO, Siber Güvenlik, Uluslararası İlişkiler.

¹ YL Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Dış Ticaret Bölümü, E-mail: ozgegulec232323@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Dış Ticaret Bölümü, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5573-5448> E-mail: aytac@firat.edu.tr

Güleç, Ö. & Kişman, Z. A. (2021). Uluslararası ilişkiler açısından siber güvenlik ve NATO'nun siber güvenlik stratejileri. *Akademik Açı*, 1(1), s. 127-154.

Cyber Security From the Perspective of International Relations and Cyber Security Strategies of NATO

Abstract

With the end of the Cold War, the security measures and international security system of the countries were completely changed. With the disappearance of the threats posed by the Cold War, the North Atlantic Treaty Organization (NATO) faced a new and very different security environment. The issue of the protection of critical infrastructures within the cyber space is one of the important agenda items of NATO member countries. Member States have made significant progress in the the protection of critical infrastructures in terms of legal and technical issues. In this context, the structural changes in the system of the Alliance were examined and the problems faced during the adaptation process to the new state and the policies implemented against these problems and the importance of the issue with regard to international relations were examined. In the first part of the study, the definition of cyber security, its current importance, cyber security in terms of international relations, the history of NATO; in the second part, NATO's cyber security strategies and examples of the cyber crisis involving NATO; in the third part, the cyber security studies of NATO member countries and the conclusion part has been added with suggestions.

Keywords: NATO, Cyber Security, International Relations.

Giriş

Güvenlik, insanoğlunun var oluşundan beri en temel ihtiyaçlarından biri olmuştur. Toplumların ve devletlerin temel taşı olan insan, güvenlik problemleriyle karşılaşmamak için gerekli tedbirler almıştır. Geçmişte uygulanan ilkel güvenlik tedbirleri teknolojinin gelişmesiyle, yerini modern uygulamalara bırakmıştır. Bilgisayarın yaşamımıza girmesiyle, insanlar ve kurumlar bilgisayarları aktif bir şekilde kullanmaya başlamıştır. Emniyet bilgilerinden, şirket sırlarına; ticari konulardan, milli istihbarata kadar birçok bilgi bilgisayarlarda depolanmaktadır. Dış dünyaya açık olan bu bilgisayarların ve kullanılan ağların korunması siber güvenlik alanını oluşturmaktadır. Siber güvenlik, teknolojinin gelişmesiyle daha da önem kazanmıştır. Hayatımızı kolaylaştıran teknolojik gelişmelerin insanoğluna sunduğu en önemli aygıtlardan olan cep telefonları bugün cebimizde taşıdığımız bir iletişim cihazı olmaktan çok hayatımızın tabiri caizse kumandası durumundadır. Ancak teknolojik gelişmelerle kullanımı artan cep telefonu, tablet ve benzeri birçok elektronik alet, sunduğu kolaylıkların yanında birçok güvenlik risklerini de beraberinde getirmiştir. Siber güvenlik, özellikle son yıllarda gelişen teknolojiler ve bu teknolojilerle beraber çoğalan tehditler karşısında elektronik sistemlerin korunması için en iyi metotları sunmayı hedefleyen, gelişmekte olan bir alandır. Bu bağlamda eski tedbirlerin yanı sıra önlemler almak zorunda kalan devletler ve toplumlar kritik bilgi altyapılarını korumak için siber güvenlik alanında çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Siber tehdit ve saldırılardan korunmak isteyen ülkeler ve

uluslararası kuruluşlar da siber güvenlik stratejileri ve politikaları oluşturmaktadır.

Uluslararası bir kuruluş olan NATO, kurulduğu 1949 yılından itibaren kendi üye ülkeleri arasında eşsiz bir bağ oluşturarak NATO ittifak ülkelerini her türlü saldırıya karşı korumaya çalışmıştır. Gelişen teknolojilerle yeni bir güvenlik alanı olan siber uzayda da güvenlik politikaları ve stratejileri geliştirmek NATO için son derece önemli hale gelmiştir. Uğranan siber saldırılar sonrasında ittifakın ve üye ülkelerin güvenliğini korumak adına çeşitli siber güvenlik politikaları oluşturulmuştur. NATO'nun konvansiyonel güvenlik politikalarının yanında siber güvenlikle ilgili politika ve stratejiler geliştirmesi uluslararası düzeyde iş birliğinin gerekliliğinin anlaşılması açısından önemlidir. Zira siber saldırıların engellenmesi için uluslararası iş birliğine ihtiyaç vardır. Ancak bu alanda çok az uluslararası antlaşma imzalanabilmiş durumdadır. Belirli uluslararasılar siber saldırılarla mücadele etmeyi hedeflemiştir. Bunda tetikleyici etmenler daha çok bazı Avrupa ülkelerine karşı düzenlenen siber saldırılardır. Bu saldırılar sonrası AB, G8, NATO gibi uluslararası kuruluşlar harekete geçmiş ve siber saldırılara karşı birlikte hareket etmek üzere çaba sarf etmişlerdir (Gürkaynak & İren, 2011, s. 275).

Bu makalenin amacı siber güvenlik, NATO ve NATO ittifakının siber güvenlik algısı ve çalışmalarını konularını araştırmaktır. Zira siber güvenlik kavramıyla değişen devlet anlayışları ve dünyada yaşanan siber saldırıların sonuçları NATO'nun siber güvenlik stratejileri oluşturmasında önemli bir yere sahiptir. Siber kavramını NATO ittifakıyla değerlendiren bu çalışma

NATO'nun siber güvenlik stratejilerini anlatan çalışmalara katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Konu ile ilgili literatür dinamik bir yapıya sahiptir. Hem teknolojik gelişmelerin hız kesmeden devam etmesi ve bu gelişmelerin bireysel ölçekten devletler ölçeğine kadar pek çok etkisinin olması, konunun çalışılabilirliğini artırmakta ve bu çalışma gibi yeni çalışmalara imkân tanımaktadır. Konuyu güncel olarak takip edilmesi bu yönüyle önem arz etmektedir. Bu çalışmada NATO ile ilgili bazı temel bilgilere yer verilerek NATO üyesi devletlerin siber güvenlik ile ilgili ulusal güvenlik stratejileri ve siber güvenlik kavramının önemi güncel rapor, kitap, dergi, makale ve tezlerden yararlanılarak aktarılmaya çalışılmıştır.

1. Siber Güvenlik Nedir?

Teknoloji, yaşamımızın her alanını çok hızlı bir şekilde etkilemektedir. Özellikle teknolojilerin ve internet kullanımının her alanda hayatımıza girmesi ve yaygınlaşmasıyla insan yaşamı kolaylaşmış, zaman ve mekân ayrımı gözetmeksizin günlük yaşamımızda yerine getirmekte zorunlu olduğumuz birçok işlevi kolaylıkla yerine getirme imkânı vermiştir. Günümüzde akıllı mobil cihazların, kullanımının artmasıyla aylık periyodik ödemeler, her türlü bankacılık işlemleri, eğitim, alışveriş daha birçok uzak erişim işlemleriyle hayatımızı kolaylaştırmış ve vazgeçilmediğimiz bir olgu haline gelmiştir (Aytekin, 2015, s. 1). Siber uzay, teknoloji ve bu teknolojileri kullananlara paralel olarak sürekli değişim ve gelişim göstermektedir. Gelişen teknoloji ile cep telefonlarının artan işlem gücü bilgisayarlarla rekabet eder hale gelmiş ve hayatın her safhasında arabalara, varana kadar, yaygınlaşmıştır. İnternet, dolayısıyla siber uzay, kullanımı önceleri sadece iletişim amaçlı iken

günümüzde Internet of Things (IoT) kavramı olarak da ifade edilen bir kapsamda alarak altyapı sektörleri de dâhil olmak üzere, ticaret, gıda, bankacılık, sağlık, ulaşım ve daha birçok alanda işlevsel hale gelmiştir. Devletlerin kurum ve vatandaşlarla iletişimde interaktif bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Somuncu, 2018, s. 7). Zaman ve mekân gözetmeksizin kullanılabilen internet, kişisel bilgilerin, yer bildirimlerini, banka hesap bilgilerini, iş verilerini sanal ortamda kaydetmektedir. Bu durum bazı güvenlik problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu problemlerden biri Siber Güvenliktir. Dünyada her geçen gün artan siber güvenliğin önemini açıklamadan önce “Siber Güvenlik” tanımlarına bakmak faydalı olacaktır.

Dünyadaki çatışmaların yönelimi küresel düzeyde teknolojik, ekonomik, kültürel ve politik gelişmeye göre zaman zaman değişmektedir. Son yıllarda bahse sıklıkla konu olan siber çatışmalar da yeni tip bir çatışma türü olarak dünyanın çatışma eğilimini etkilemiştir (Akyeşilmen, 2017, s. 173-174). Siber güvenlik; bilgi, veri güvenliğinin alt yapıları olan bilgisayar ve bilişim sistemleri güvenliği kavramının internet kullanımının yaygınlaşması sonucu ortaya çıkan risklere dair yeni bir kavramsal çerçeve olarak tanımlanabilir (Güngör, 2015, s. 19). Bu bağlamda Siber Güvenlik, siber alan bilgi sistemlerinin her türlü tehdit ve saldırıya karşı korunması, bu alanda işlenen bilgilerin gizliliğini ve erişilebilirliğini kontrol edilmesi ve güvenceye alınması, siber saldırıların ve siber güvenlikle ilgili olayların tespit edilmesi ve otomatik kontrol yanıt mekanizmalarının tekrar ön plana koyulması anlamına gelir (Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve 2013-2014 Eylem Planı, 2013, s. 9).

Nispeten yeni bir kavram olması hasebiyle bu konuda temel yaklaşımların geliştirilmesi gerekli hale gelmiştir. En genel çerçeveye ile “Siber Güvenliğin” temin edilebilmesi için aşağıda sıralanan maddelerin bilinmesi ve azami seviyede uygulanması gerekmektedir (İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilgi ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü, 2012, s. 4):

- Siber güvenlik stratejisinin belirlenmesi ve oluşturulması,
- Devlet bünyesinde siber güvenlik yapılarının oluşturulması,
- Uyum içerisinde çalışabileceği akıllı bir alt yapının kurulması,
- Siber güvenlik alanındaki hukuki yapının oluşturulması,
- Bu sahada çalışacak nitelikli personel ihtiyacının karşılayacak eğitim programlarının verilmesi,
- Gelişimleri takip ederek bu alanda AR-GE merkezlerinin kurulması.

1.1. Uluslararası İlişkiler Açısından Siber Güvenlik

Günümüzde, ağ üzerinden yapılabilecek bilgi hırsızlığı, siber saldırı gibi tüm entegre sistemlere zarar verebilecek tehditler önemli bir sorun haline gelmiştir. Dolayısıyla daha kapsamlı bir kurumsal boyutun yanı sıra siber güvenlik tehditleri, siber istihbarat, siber suç gibi kavramları da içine alacak şekilde toplumsal, ulusal ve uluslararası boyutlara ulaşmıştır. Bu da devletlerin siber alanı bir hâkimiyet unsuru olarak görmeye başlamalarına neden olmuş ve siber güvenlik alanları daha bağımsız bir hale dönüşmüştür (Güngör ve Güney, 2017, s. 138). Siber tehdit ve saldırılardaki artış nedeniyle, birçok ülke bu alanda güvenlik stratejilerine önem vermeye başlamıştır. Özel kurumlar

dahi bu alan hakkında görüşlerini aldıkları özel BT uzmanlarını bünyelerine katma ve yetiştirme ihtiyacı duymaktadırlar. Siber saldırılara karşı gerek resmî kurumlarca gerekse de özel firmalarca büyük yatırımlar yapılmakta ve büyük bütçeler ayrılmaktadır. Bu amaçla, ülkeler bireysel vatandaşların bilgi güvenliğini sağlamak için çeşitli altyapı, kamu bilgi ve dokümanları ve siber güvenlik politikaları oluşturmakta ve uygulamaktadırlar (İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilgi ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü, 2012, s. 4).

Daha kapsamlı olacak şekilde Avrupa Konseyi, G8, BM, NATO, gibi uluslararası kuruluşlar çeşitli stratejiler üreterek siber güvenlik ve altyapısının korunması ve güçlendirilmesi konusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Avrupa Konseyi konuyla ilgili olarak 2004'te yürürlüğe giren uluslararası bir siber suç sözleşmesine ilişkin bir anlaşmaya varmıştır. Avrupa Konseyi Siber Suçlar Konvansiyonu, siber suç konusunda ilk ve tek uluslararası sözleşme olan Avrupa Birliği Siber Suçlar Konvansiyonu'nda uluslararası arena ve siber suçlara karşı mücadelede çok önemli bir rol oynamaktadır. Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin kırk ikisi sözleşmeyi imzalamış ve bunlardan yirmi beşi kanunu onaylamıştır (Turhan, 2010, s. 71-72). G8 ülkeleri 1995'ten bu yana siber güvenlik, bilgi toplumunun ve kritik bilgi altyapısının korunması gibi alanlarla daha fazla ilgilenmiş ve 1995'teki Halifax Zirvesi'nde, mevcut uluslararası anlaşma ve örgütlerle mücadele mekanizmalarını incelemek ve değerlendirmek üzere Kıdemli Uzmanlar Grubu atanmıştır. Bu zirveden sonra, G8 Kıdemli Uzman Grubu tarafından birçok öneri kabul edilmiştir. G8 Kıdemli Uzman Grubu, ileri teknoloji suçlarının önemini anlayan ilk uluslararası forum olarak nitelendirilmektedir (Turhan, 2010, s. 78). Birleşmiş Milletler (BM) Bilgi

Güvenliği Devlet Uzmanları Grubu'na (GGE) liderlik etmektedir. İstikrar ve siber alandaki anlaşmazlıkların önlenmesi için gerekli adımları belirlemeyi amaçlayan çalışma grubunun, uluslararası normlar oluşturmak temel amaçları arasındadır. Sorumlu devlet davranışlarını ve siber uzayda devletlerin politikalarını sınırlayan bu normlar, kural ve ilkelerin belirlenmesi konusunda bir rapor yayınlamıştır. Çalışma grubu 2004 yılından itibaren aktif olarak faaliyet göstermektedir (Dijital Türkiye, 2017, s. 14).

Ülkelerin siber güvenlik yapılanmaları birbirinden farklılıklar gösteren unsurlara sahip olmakla birlikte genel itibarla benzerlikler görülmektedir. Bazı ülkeler siber güvenlikle ilgili alt yapılarını teşkil etmek üzere yeni kurumlar oluştururken bazı ülkeler ise mevcut kurumlarının görev alanını genişleterek bu yeni güvenlik kavramına adapte olmaya çalışmışlardır (Ada, 2018, s. 61). Yine ülke bazında bakıldığında zaman siber saldırılara ve olası siber tehditlere karşı her ülkenin tutumu değişmektedir. Bazı ülkeler siber alanı daha az kullanıyorken, bazıları da kendi çıkarları doğrultusunda daha sık kullanmaktadır. Siber etkinlikleri çok sık kullanan ülkelere baktığımızda, teknolojik olarak daha ileri düzeyde oldukları ve genellikle küresel bir siber güvenlik oluşumunu desteklemedikleri gözlenebilir. Bunun sebebi uluslararası bir düzenlemenin kendi çıkarlarına ve hareket alanlarına uygun olmama ihtimalidir. Bununla birlikte, siber saldırıların kötü niyetli insanlar veya kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmesi ve daha büyük devletlerin daha fazla acı çektiği gerçeği, siber alandaki gelişmelerin klasik uluslararası ilişkiler faaliyetlerinde bulunmasını gerektirmiştir. Çünkü siber uzaydaki gelişmeler

uluslararası ilişkiler alanında yeni aktörler yaratmış ve yeni güvenlik riskleri oluşturmuştur (Gürkaynak & İren, 2011, s. 265).

Siber güvenliğin devletlerarasındaki ilişkiler açısından önemli rol oynadığına dair birçok veri mevcuttur. Siber alanının uluslararası ilişkiler boyutunda görüldüğü ve günümüzde “siber politikalar” adıyla çalışmaların yapıldığı ve devletlerin güncel çalışmalarında ciddi bir artış görülmektedir. Değişen dünya açısından çıkar mücadelesinin ön planda olduğu, siber güvenlik ve temelindeki araçlarla siber saldırılara karşı, devletler siber saldırının nerede geldiği ile ilgili tespitler yapabilmekte ve bu durum uluslararası sistemi olumsuz etkilemektedir. Siber tehditlerin varlığı ve olası siber saldırılar devletleri sıcak çatışmalara sürükleyecek hale gelmiştir (Güntay, 2018, s. 80-81). Ancak siber güvenliğin sağlanması ve siber savaşla mücadele, yalnızca devletlerin çabalarıyla mümkün değildir. Devlet ve devlet dışı birçok kurum, kuruluşların küreselleşen dünyada topyekûn hareket ettiği görülmektedir. Örneğin, Avrupa Konseyi tarafından imzalanan ve 2004’te yürürlüğe giren Budapeşte Konvansiyonu ilk sözleşme ve bu sözleşmeyi ifade eden Şubat 2005’teki AB’nin 2005/222 / JHA hükmüdür. Hüküm daha sonra 14 Ağustos 2013 tarihinde Bilgi Sistemlerine Saldırı Yönergesi olarak değiştirmiştir. İmzalanan bu anlaşma aynı zamanda AB için siber sahada yapılan ilk anlaşmadır (Tarhan, 2018, s. 47).

2. Nato ve Siber Güvenlik

2.1. Nato Hakkında

İkinci dünya savaşı sırasında ve özellikle de savaş sonrasında geniş alanları kontrolü altına almanın çabası içinde olan Sovyetler Birliği, 1940-1945 yılları arasında Avrupa'da 450.000 Km. toprağı ve 24 milyon kadar nüfusu sınırlarına katmıştır.1945-1948 yılları arasında 1 milyon Km. toprak ile 92 milyon nüfusu da himayesine almayı başaran Sovyetler Birliğini dengelemek ve durdurmak isteyen Amerika Birleşik Devletleri ise bazı tedbirler başvurmayı gerekli görmüştür. Bu tedbirlerin en etkilişi hiç şüphesiz "4 Nisan 1949' da 12 Batılı ülke arasında kurulan ve kısa adı NATO olan (North Atlantic Treaty Organization) Kuzey Atlantik İttifakı olmuştur. Antlaşmanın ilk başlığında NATO ülkelerinin demokrasi ilkeleri ile kişi hürriyetleri ve hukuk üstünlüğüne dayanan özgürlüklerini ve ortak savunmaları ile barış ve güvenliklerini korumak amacıyla bir araya geldikleri belirtiliyordu. NATO anlaşmasının en dikkat çeken özelliklerinden birisi üye ülkelerden birine yapılmış bir saldırının diğer ittifak ülkelerine yapılmış sayılacağı olmasıdır (Armaoglu, 1989, s. 229-230). Bu savunma temelli ittifak Soğuk Savaş dönemi boyunca üye sayısını ve etki alanını genişletmiştir. Günümüzde NATO'nun 29 üyesi bulunmaktadır. Yıllara göre NATO üyesi olan ülkeler ve üye oluş tarihleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Yıllara göre NATO üyesi olan ülkeler ve üye oluş tarihleri (NATO, 2017).

Fransa (1949)	Lüksemburg (1949)	Bulgaristan (2004)
Belçika (1949)	Norveç (1949)	Estonya (2004)
Birleşik Devletleri (1949)	Türkiye (1952)	Letonya (2004)
Birleşik Krallık (1949)	Yunanistan (1952)	Litvanya (2004)
Danimarka (1949)	Almanya (1955)	Romanya (2004)
Hollanda (1949)	İspanya (1982)	Slovakya (2004)
İzlanda (1949)	Polonya (1999)	Arnavutluk (2009)
İtalya (1949)	Macaristan (1999)	Hırvatistan (2009)
Kanada (1949)	Çek Cumhuriyeti (1999)	Karadağ (2017)
Portekiz (1949)	Slovenya (2004)	K. Makedonya (2020)

NATO ilk kurulduğu zamanlarda, geleneksel ittifaklardan ayrı bir özellik göstermiyordu. Bu anlayış 1950 yılında Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla değişti. Saldırının, kısa bir süre sonra Batı Avrupa'ya da yönelebileceğini düşünen üyeler; ortak bir harekât planı hazırlamaya başladılar. Bu andan itibaren NATO geleneksel ittifaklardan uzaklaşarak askeri bir ittifak haline gelmiş oldu. Çin'de komünistlerin başarıya ulaşmaları ve 1949 yılında Sovyetlerin atom bombası patlatarak bu güçlü silahın ABD'nin tekelinde olamayacağını göstermesi de NATO'daki bu geçişi etkileyen diğer önemli unsurlardır (Sarıncı, 1988, s. 76). 1960 sonlarına kadar SSCB ve ABD arasında uzun yıllar süren nükleer silahlarda ve gönderme araçlarında yarış olmuştur. Bu durumların yaşanmasıyla ekonomilerine getirilen yükler sonucunda 1970'lerin başında kutuplar arası yumuşama dönemine girilmiştir. Yaşanan barışçıl ortam sonucunda silahsızlanma görüşmeleri de yapılmaya

başlanmıştır (Gürkaynak, 2005, s. 9). Bu yumuşama (detant) döneminde bile NATO etkisini kaybetmemiş ve önemli bir savunma ittifakı olma özelliğini sürdürmüştür.

NATO İttifakı temel hedefi olan güvenlik görevini yerine getirmek için aşağıda belirtilen belli başlı maddeleri yapmaya çalışır.

- NATO, siyasi ve askeri yollarla mükelleflerini korur. Ayrıca, savunma reformları, barışı koruma gibi konularda NATO üyesi olmayan ülkelerle iş birliği çağırısı yapar.
- NATO, üye ülkelerinin topraklarındaki ve topraklarının dışındaki çatışmaları engellemeye çalışır.
- NATO, çıkan anlaşmazlıkları barışçıl yollarla çözülmesini sağlar, barışçıl çabalar sonuç vermediğinde tek başına veya uluslararası örgütlerle iş birliği içine girer.
- NATO, üyelerinin doğal afetlerle mücadelesinde yardım eder ayrıca bilim ve çevre konularında iş birliğine teşvik edecek faaliyetlerde bulunur (NATO Otan).

NATO, görevlerini yerine getirmek amacıyla askeri olmayan alanlarda da (siyasi ve ekonomik) üye ülkelere danışmanlık ve üyeleri arasında iş birliği ortamı sağlamaktadır. Bunlara ek olarak uzmanlaşma gerektiren sahalardaki çalışmaların eş güdümlenmesi maksadıyla, NATO üyesi ülkeler aracılığıyla kurulan ajansları da içinde bulunduran karmaşık bir sivil ve askeri yapı oluşturulmuştur. Uzmanlaşmaya gidilmiş söz konusu sahalara, askeri kuvvetlerin komuta ve kontrolünü, siyasi danışmanlığı ve kuvvetlerin devamını sağlamak amacıyla gerekli lojistik desteğin muhafazasını

kolaylaştıran bir iletişim sistemi örnek olarak verilebilir (Ortaklık ve İş Birliği,1995, s. 19). NATO'nun çok daha geniş bir perspektifte iş birliği sağlıyor olma özelliği "NATO, demokrasiler ittifakıdır ve üyesi olan tüm ülkelerin parlamentoları NATO ülkelerinin halkı ile NATO liderleri arasındaki en önemli iletişim kanalıdır. NATO'nun aldığı tüm kararlar üye ülkeler arasında tartışma ve istişare sonrasında, oy birliği ile alınmaktadır" ifadesinde daha net olarak anlaşılmaktadır (Ada, 2018, s. 28).

2.2. NATO'nun Siber Güvenlik Stratejileri

Eski savaş sistemlerin etkisinin azalmasıyla birlikte her geçen gün büyüyen ve karmaşık hale gelen siber tehditler ve savaşlar ülkelerin ulusal güvenlikleri açısından daha zararlı hale gelmiştir. Kimilerine göre "kirli savaş" olarak görülen kimilerine göre ise "savaşanların her türlü şiddet ve suç eylemiyle beraber, medyanın ve bilgi akışının da silah olarak kullanılabilmesi" bir kavram olarak gördüğü hibrit savaşlar; tarafların birbirleriyle sadece sahada çatışmadığı aynı zamanda, hedef kitlelerinin "zihinleri kazanma savaşı" amacıyla ellerinden geleni yaptığı çatışmadır. Hibrit Savaş'ın hedef kitleleri yalnızca halk değil, aynı zamanda uluslararası aktörlerdir. Askeri avantaj sağlamak kadar, "manevi güç ve zafer" elde etmek için yapılan bu savaşlar hedef ülkenin stratejik internet noktalarını çökertme biçiminde gerçekleştirilir (Altınışık, 2017). Hibrit savaşın bir parçası olarak görülen Siber Savaş da yine ülkelerin hem toplumlarını etkileme hem de bazen direk olarak ülkelerin savunma anlamda stratejik sayılabilecek hedeflerine yönelebilmektedir. NATO ittifakı da soğuk savaşların bitmesiyle birlikte hibrit savaşın parçası olarak görülen bu siber saldırılardan ciddi boyutta etkilenmiş

ve çok çeşitli saldırılara uğramıştır. NATO bu saldırıların sonrasında yeni ortaya çıkan bu tehditlere karşı korunmak amacıyla son yirmi yılda çeşitli stratejiler ve yöntemler üretmiştir. NATO'nun siber güvenlik stratejiler oluşturmasına zemin hazırlayan önemli siber krizler gerçekleşmiştir. NATO da bu krizlerden hareketle siber savunma, siber saldırılara karşı iş birliği gibi alanlarda stratejiler benimsemiştir. Ancak Siber Savunma, konvansiyonel savaş taktiklerine göre dizayn edilmiş askeri güçler için yeni bir alandır ve farklı parametreleri barındırmaktadır. Siber Savunma konusunda düşünülebilecek önemli bir yanılığ NATO merkezli bir siber savunma stratejisinin üye devletlerce hemen kabul edilebileceği ve üye devletlerin bu stratejiye hızlı bir şekilde adapte olabilecekleri hususudur. Üye ülkelerin kendi özellik ve altyapılarına göre NATO tarafından geliştirilen/geliştirilecek olan siber güvenlik strateji ve uygulamalarına karşı pozisyon almaktadırlar (Somuncu, 2018, s. 67).

2.2.1. NATO'nun Dâhil Olduğu Siber Kriz Örnekleri

NATO'nun siber güvenlik stratejileri oluşturmasında internetin gelişmesi ve yaygın kullanımıyla beraber artan siber tehditler ve saldırılar etkili olmuştur. Kosova saldırısı, Estonya'ya yönelik siber saldırılar ve Gürcistan krizi NATO'nun strateji oluşturmasında ana tetikleyiciler olmuştur (Arı ve Özdal, 2015, s. 411). Bu bağlamda NATO zaman zaman siber güvenlikle ilgili krizlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu krizlerden önemli olanları şu şekilde sıralanabilir:

2.2.1.1. NATO-Kosova Krizi (1999)

Kosova krizi sırasında NATO uçakları yanlışlıkla Çin elçiliğine çarpmış ve Çin Kırmızı Hacker İttifakı NATO ve ABD askeri web sitelerine saldırmıştır. Bu siber saldırı neticesinde, NATO'nun resmî web sitesinin sık sık kesintiye uğradığı ve NATO üye devletlerinin e-posta hesaplarının günlerce erişim dışı olduğu tespit edilmiştir. Bu olay dünya tarihindeki ilk siber savaş olarak tanımlanmaktadır. NATO bu olaydan sonra siber güvenlik alanında ilk adımı atmıştır. NATO, Kosova Savaşı'nda amacına ulaşmış gibi görünse de, siber saldırılar karşısında yetersiz kalmıştır. NATO ülkelerinin web sitelerinde bırakılan mesajlar, saldırganların kim olduğunu ve neden yaptıklarını açıkça göstermektedir. Dolayısıyla bu siber saldırı NATO'yu yeni bir stratejik belge hazırlamaya zorlamıştır (Ada ve Çakır 2017, s. 638). Kosova krizinden sonra çıkarılan resmi NATO belgelerinin hemen hepsi siber güvenlik ve "bilgi sistemlerinin korunması" konularını içermekte idi. Ancak bilgi sistemlerinin nasıl korunacağı, nasıl güvence altına alınacağı ve neyin güvenli olacağı gibi sorulara cevap verememekteydi. Bu belgelerde siber tehditlere nadiren değinilmiş olmasına ve kesin bir çözüm sunmamasına rağmen NATO'nun siber güvenlik konusundaki ilk adımı bu şekilde atılmıştır (Bıçakçı, 2012, s. 212).

2.2.1.2. Estonya Siber Savaşı (2007)

Nisan ve Mayıs 2007'de, Estonya'nın savunma sistemini felç eden kamu ve özel kuruluşların, özellikle devlet kurumlarının, bankaların ve medyaların web sitelerini hedef alan büyük çapta siber saldırılar NATO'nun

siber saldırılar ile ilgili tehdit algısını tamamen değiştirmiştir. Bir başka deyişle, İttifak siber saldırıları “21. yüzyılda siyasi, ekonomik ve BT güvenliğine zarar verebilecek öncelikli bir risk tehdidi olarak tanımlamıştır. Sonraki yıl yapılan 2008 Bükreş Zirvesi'nde, üye devletlerin siber saldırılara karşı kapasitelerinin geliştirilmesi ve bu bağlamda savaş stratejilerinin oluşturulması ihtiyacı bir kez daha güçlü bir şekilde teyit edilmiştir. Bu çerçevede NATO, onayladığı siber savunma politikası kapsamında “Sanal Savunma Yönetim Otoritesini” (CDMA) ve Estonya merkezli Merkez Siber Savunma Mükemmeliyet Merkezini (CCD COE) kurmuştur (Seren, 2016, s. 16-17).

2.2.1.3. Gürcistan Siber Savaşı (2008)

Gürcistan'da ayrılıkçı grubun provokasyonuna Gürcistan güçlerinin karşılık vermesi üzerine 7 Ağustos 2008'de gerçekleşen olayların hızla büyümüş ve akşam saatlerinde hadiseler Gürcistan'a siber saldırılarla sıcak bir çatışmaya dönüşmüştür. Gürcistan'ın bilgi altyapısının Estonya kadar gelişmiş olmaması, saldırının yol açtığı zararın etkisini azalttığı, ancak olayların gelişimi ve saldırı sırasında izlenen yöntemlerin Estonya'dakilerle neredeyse aynı olduğu görülmüştür (Bıçakçı, 2014, s. 101-130). Gürcistan'a yapılan siber saldırıların en önemli sonucu gerçek bir melez savaş olmasıdır. Geleneksel savaş yöntemlerini kullanarak, Rusya aynı anda siber saldırılara başlamıştır. Bu savaş, Rusya'nın karma savaşı olarak tanımlanabilir. Ayrıca hem geleneksel hem de siber alanda cereyan eden çatışmalar NATO'nun melez savaşa olan inancını güçlendirmiştir (Bıçakçı, 2012: 205-226). Gürcistan'daki siber saldırıların ardından Kasım 2008'de NATO Ortak Siber Savunma Mükemmeliyet Merkezi (CCDCOE), “Gürcistan'a Karşı Siber Saldırılar:

Belirlenmiş Hukuki Dersler” başlıklı bir açıklama yapmıştır. Rapor, Silahlı Çatışma Kanunu'nun SOO'nun Rusya-Gürcü Savaşı sırasındaki siber saldırılara karşı uygulanabilirliği hakkında fikirler öne sürmektedir (Ada ve Çakır, 2017, s. 639).

3. Nato Üyesi Ülkelerin Siber Güvenlik Çalışmaları

Bugün dünyadaki en önemli uluslararası kuruluşlardan biri olan Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü 30 ülkeyi bir araya getirmiştir. NATO üye ülkelerine bakıldığında siber güvenlik alanına en çok önem veren devletlerin ABD ve Almanya olduğu görülmektedir. Çalışmanın bu bölümünde NATO üye ülkelerinden; ABD, Almanya, Estonya, Birleşik Krallık, Fransa, Kanada ve Türkiye'nin siber güvenlik faaliyetleri kısaca incelenmiştir.

3.1. ABD

ABD, siber güvenlik, siber uzay konularında diğer ülkelere önder konumdadır. Özellikle Avrupa ve Asya'daki ülkelere siber sorunlarla mücadele konusunda örnek olarak bir rol model durumuna gelmiştir. 11 Eylül 2001'deki ABD'deki saldırıların ardından siber güvenlik ve kritik bilgi altyapılarının korunması alanlarında çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Siber güvenliğin sağlanması için DHS bünyesinde Altyapı Koruması (OIP) ve Siber Güvenlik ve İletişim Departmanı (CS&C) kurulmuştur. OIP, mevcut altyapıların korunması konusundaki çalışmalarını koordine etmekten, mevcut altyapı sektörlerindeki güvenlik açığı değerlendirmesine yönelik çalışmaları desteklemekten ve uluslararası güvenlik kültürünün oluşturulmasını teşvik eden uluslararası programlar ve ilişkiler kurmak ve sürdürmekten ve ayrıyeten

kritik altyapıların korunmasından sorumludur. Öte yandan CS&C, siber tehditler, risk yönetimi, acil durumlarda iletişim ve müdahale merkezlerinin kurulması gibi konularda özel sektör ile işbirliği kurmaya yetkilidir (Turhan, 2010, s. 103).

3.2. Almanya

Almanya siber güvenlik yarışına ABD'den daha sonra başlamıştır. 2011 yılında ilk ulusal siber güvenlik stratejisini oluşturmuş, ancak o yıldan sonra büyük ve hızlı bir gelişme göstermiştir. Almanya 2015 yılında siber güvenlikle ilgili stratejisini günün şartlarına göre revize etmiştir. Stratejilerinde, Almanya kritik bilgi sistemi altyapılarının korunmasına önem vermektedir. Ek olarak, internet kullanımının her geçen gün artması ve yayılmasıyla, sadece her ülkenin kendi sistemlerinde değil diğer ülkelerin sistemlerindeki saldırılardan da etkilenebilecek duruma gelinmiştir. Bu nedenle de siber güvenlik ve siber savunma mekanizmalarının uluslararası düzeyde önemi ve iş birliğinin gerekliliği Almanya'nın ilgili stratejilerinde vurgulanmaktadır. Ayrıca stratejide Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NATO, G8 ve diğer uluslararası kuruluşların birlikte çalışması gerektiğini vurgulamaktadır. Almanya'daki kritik altyapıların siber tehditlerden korunmasından ve bu konudaki çalışmaların koordinasyonundan sorumlu olan Federal Bilgi Güvenliği Ofisi'nin (BSI), 2011 yılında hazırlanan ve daha sonradan güncellenen stratejik planın ardından yetkileri arttırmıştır. Ancak Almanya günümüzde siber güvenlik konusunda ABD tarafından geliştirilen askeri yazılımlarına kısmen bağlı kalmaya devam etmektedir (Sanalp ve Denker, 2016, s. 28,30).

3.3. Estonya

2007'de Estonya'ya yapılan siber saldırılar, ülkenin siber yeteneklerini ve politikalarını ciddi şekilde sorgulamasına sebep olmuştur. Olaylar sonucunda Estonya'daki siber savunma faaliyetleri Savunma Bakanlığı nezaretinde yürütülmeye başlanmıştır. Ayrıca, Estonya'da Savunma Birliği adlı bir kuruluş ülkenin siber savunma kuvvetlerini iyileştirmek için çalışmalar yürütmektedir. Savunma Birliğinin bir parçası olan Siber Güvenlik İttifakı, görevlerini üç ana başlık altında yerine getirmekle sorumludur. Bu görevler;

- Estonyalıların elektronik hayatlarını korumak,
- BT uzmanlarının eğitimi,
- Siber Savunma ile ilgili kamuoyu bilgilendirme faaliyetlerinde bulunmak şeklinde sıralanabilir. Bir NATO üyesi olan Estonya, NATO altındaki Bilgi Güvenliği alanında uluslararası iş birliğinin önemini tecrübe etmiş ve bu amaçla aktif bir rol oynayan ülkelerden birisidir. Bu iş birliğiyle savunma yetkinliğini arttırmanın yanı sıra NATO üyesi ülkelere de katkı sağlamaktadır. 2008 yılında Tallinn'de bir NATO kuruluşu olarak kurulan Siber Savunma Mükemmeliyet Merkezi, üye ülkeler arasındaki iş birliğini arttırmak, bilgi paylaşmak ve siber güvenlik alanında araştırma yapmak için çalışmalar yapmaktadır (İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilgi ve Teknoloji Hukuku, 2012, s. 22, 23).

3.4. Birleşik Krallık

Ekim 2010'da İngiltere hükümeti Ulusal Güvenlik Strateji Raporunu İngiliz parlamentosuna sunmuş ve bu rapor kabul edilerek yayınlanmıştır. Bu rapor, Birleşik Krallık'ın karşılaşılabileceği riskleri gruplara ayırmış ve siber saldırıları en yüksek risk grubu olarak kabul etmiştir. Raporda ayrıca siber saldırı alanındaki diğer ülkelerin siber saldırıları ve terörist grupların ve örgütlü ağların yönlendirdiği siber saldırılar da konu edilmiştir. Ulusal Güvenlik Strateji Raporu, birçok ülkenin Birleşik Krallık'a siber saldırılar gerçekleştirdiğini açıkça göstermektedir ve siber güvenliğin, rapor yılı boyunca ve takip eden beş yıl boyunca en yüksek dereceli ulusal güvenlik risklerinden biri olarak görülmesi gerektiğini vurgulamaktadır (İstanbul Bilgi Üniversite Bilgi Teknolojisi ve Teknolojisi Hukuk Enstitüsü, 2012, s. 30).

3.5. Kanada

Kanada'da siber güvenliğin sağlanması ve siber olaylarla mücadelede ulusal ve uluslararası mevzularda liderlik görevi üstlenen Kanada Siber Olaylara Müdahale Merkezidir (CCIRC). CCIRC, gerçek zamanlı olarak herhangi bir siber tehlike olup olmadığını incelemekte ve anında müdahale etmektedir. Merkez, kritik altyapı sektörlerine olaylara müdahale, koordinasyon ve destek sağlama, izleme ve siber güvenlik tehditleri analiz etme; bilgi teknolojileri alanlarında danışmanlık sağlama ve farkındalığın artırılması ile ilgili eğitim faaliyetleri yürütmektedir (Turhan, 2010, s. 114-115).

3.6. Fransa

Fransa'nın siber alandaki ulusal stratejisi; siber güvenliği sağlamak ve bu alanda kararlı politikalar çizmek olarak belirlenmiştir. Fransa'nın bilgi güvenliği konusundaki çalışmaları, İkinci Dünya Savaşı'na kadar uzanmaktadır. 1943'te Fransız ulusal direnişi altındaki Fransız topraklarının çoğunluğu ile 1943'te Fransız ulusal direnişiyle kurulan Direction Technique du Chiffre (DTC), savaş sırasında Almanların şifreli iletişimi önlemeye çalışmış ve direnişin de iletişiminin gizliliğini sağlamıştır. Savaştan sonra, 1953 yılında, birim, Service Central Technique du Cchiffre STC-CH'ye dönüşmüştür. 1977 yılında kurulan İletişim Güvenliği ve Parola Hizmetleri Merkezi (Service Central du Chiffre et Sécuritédes Télécommunications), 1986 yılında Bilgi Sistemleri Güvenliği Merkezi'ne (Service Central de la Sécuritédes Systèmes D'information-SCSSI) dönüştürülmüştür. Merkez daha sonra Direction Centrale de la Sécuritédes Systèmes Bilgi Sistemleri Güvenlik Merkezine (DCSSI) dönüştürülmüştür. Fransa'da bilgi güvenliği politikalarının uygulanmasını koordine etmek amacıyla, DCSSI 2008'de Fransız Ulusal Bilgi Güvenliği Ajansı (ANSSI) ile değiştirilmiştir. Fransa'ya yeni bir kavramsal güvenlik çerçevesi sağlayan Ulusal Güvenlik ve Savunma Hakkında Beyaz Kitap (Défense et Sécuriténationale: Le Livre Blanc), Fransa'nın siber ortamdaki savunma kapasitesinin artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Devletin en önemli görevlerinden biri olarak, ulusal bilgi sistemlerinin güvenliğinin sağlanması ve hem ISS'ler hem de kritik altyapı sağlayıcıları ile kamu kurumları arasında etkin koordinasyonun temin edilmesi olarak belirtilmiştir. Beyaz Kitap, Fransa'nın ulusal güvenlik tehdidinin başında siber saldırılar

görmekte ve bu riski en aza indirmek için bir koordinasyon yapısı oluşturulması önermektedir. Beyaz Kitap ile önerilen koordinasyon yapısı, kitabın yayınlanmasından sonra kurulmuş ve ANSSI olarak adlandırılmıştır. ANSSI'nin görevlerinden bazıları şunlardır:

- Siber Güvenlik Operasyon Merkezi ile iş birliği içinde, devlete yönelik siber saldırılara karşı zamanında hareket etmek ve kamu kurumlarının ve elektronik kamu hizmetlerinin sunulduğu ağların bu tür saldırılara hazırlanmak için gerekli önlemleri almasını sağlamak,
- Kamu ve özel sektör kuruluşlarının bilgi güvenliği risklerini önlemek,
- Kamu kurumlarının ağ ve ürün güvenliği alanında ihtiyaç duyduğu güvenlik ekipmanını sağlamak veya geliştirmek
- Devletin bilgi güvenliği politikalarının askeri kurumlarla iş birliği ve uyum içinde uygulanmasını sağlamak (Güngör, 2015, s. 85-86-87).

3.7. Türkiye

Türkiye'nin siber güvenlik stratejisi çalışma tarihi oldukça yakındır. Siber güvenlik açısından öne çıkan en önemli çalışmalardan biri, bu alanı düzenleyen bazı yasaların onaylanmasıdır. 2004 yılında kabul edilen 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile 2008 yılında iletişim sektörünü düzenlemek üzere kabul edilen Elektronik İletişim Güvenliği Yönetmeliği bu düzenlemelerden ilk olanlardır. Ayrıca, Yüksek Planlama Kurulu kararında yer alan Bilgi Toplumu 2006/38, 2006 yılında 28242 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ayrıca konu ile ilgili bir Strateji ve Ek Eylem Planı

geliştirilmiştir. Bu plan içerisinde öncelikle bilgi güvenliği için yasal düzenlemeler yapılması ve bilgisayar etkinlikleri ve kamu kurumlarının bilgi güvenliğini sağlamaya yönelik faaliyetler için acil bir müdahale merkezi kurulması yer almıştır. Bu kapsamda, Bilgisayar Olayları Müdahale Ekibi (TR-BOME), TÜBİTAK Bilgi ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojileri Araştırma Merkezi (BİLGEM) kurulmuştur. Siber güvenlik konusunda en somut adım, Ulusal Siber Güvenlik Çalışmalarının Yürütülmesi, Yönetimi ve Koordinasyonu ile ilgili 2012/3842 Bakanlar Kurulu Kararıdır. Siber güvenlikle ilgili kararları belirlemek, 155 Siber Suç ve Türkiye'nin Siber Güvenlik Politikası planlarını, programlarını, raporlarını hazırlamak, ilkeleri ve standartları onaylamak ve uygulamalarını ve koordinasyonlarını sağlamak için" Siber Güvenlik Konseyi" kurulmuştur. Konsey içerisinde Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarlığı, İçişleri, Milli Savunma, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Müsteşarları, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, Ulusal İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Haberleşme Elektronik ve Bilişim Sistemleri Müdürlüğü, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanlığı, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'ndan üyelerin bulunması kararlaştırılmıştır. Ulusal siber güvenliğin sağlanması amacıyla politika ve strateji geliştirme ve eylem planları hazırlama görevi Ulaştırma Bakanlığına verilmiştir. Ulaştırma Bakanlığı da ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini alarak bir siber güvenlik eylem planı hazırlamıştır (Hekim & Başbüyük, 2013, s. 154-155).

Sonuç

Teknolojik gelişmelerin hızlı bir biçimde ilerlemesi ile insanların yaşamında birçok değişim olmuştur. Bu değişiklikler birçok alanda fayda sağladığı gibi bazı tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Bu tehlike ve tehditler bireysel ve toplumsal boyutu aşmış devletler için de geçerli olmaya başlamıştır. Siber saldırılar var olan güvenlik tedbirlerinin arttırılmasını teşvik etse de ama çoğu ülke kritik bilgi ve altyapılarını korumakta yetersiz kalmaktadır. Siber uzaydaki güvenlik açıklarının diğer ülkelere de zarar verme ihtimali ve potansiyeli çok yüksek olduğundan ötürü küresel bir hal alan siber savaşlar, saldırılar vb. için ortak düzenlemeler ve çözümler gerekmektedir. Hâlihazırda üyeleri arasında birincil olarak savunma iş birliği kuran NATO'nun siber saldırılara karşı benimsediği strateji ve aldığı tedbirler ile NATO üyesi bazı ülkelerin siber güvenlik hususundaki çalışma, tedbir ve politikaları bu çalışmaya konu edilerek meselenin, ulusal boyuttan çok uluslararası bir boyutunun olduğu ve klasik "blok" çerçevesinde cereyan etmese bile Soğuk Savaş sonrası oluşan yeni dünya düzeni dinamiklerinden de tamamen bağımsız olmadığı vurgulanmak istenmiştir. 1999 Kosova krizi sırasında Çin'in ABD'nin ve NATO'nun web sitelerine saldırması dünyada ilk siber saldırı olarak görülmüştür. Sonrasında da 2007 yılında ise NATO üyesi Estonya'nın uğradığı siber saldırı sonucunda ülkede pek çok online işlem gerçekleştirilememesi saldırının ardından Estonya'da ordu bünyesinde siber savaş birimi kurulmasına sebep olmuştur. Estonya krizinin ardından birçok siber saldırıya uğrayan NATO güçlü stratejiler oluşturularak siber güvenlik adına çeşitli stratejiler geliştirmeye çalışmalar yapmaya başlamıştır. Bu durum

NATO üyelerinden herhangi birisine yapılacak geleneksel olmayan herhangi bir saldırının da NATO ve üyesi ülkeler için kayda değer bir güvenlik meselesi olduğunun göstergesidir. Bireysel olarak NATO ülkelerinin BT altyapılarına veya NATO'nun bizzat kendi BT altyapılarına yapılan siber saldırılar, NATO ittifakının savunma amaçlı ve silah sistemlerinde kullandığı bilgi işlem altyapılarını da tehlikeye atmaktadır. Günümüzde teknolojik gelişmelerin geldiği nokta düşünüldüğünde siber saldırı, siber savaş, siber güvenlik vb. gibi kavramların ne kadar ulusal ve uluslararası güvenlik stratejileri içerisinde yer alması gerektiği anlaşılacaktır. Zaten NATO üyesi çeşitli ülkelerin özellikle ABD, Almanya, Fransa gibi güçlü ülkelerin, siber tehlikenin farkında oldukları ve ciddi çalışmalar yürüttüğü ve siber tehditlere karşı önlem aldıkları görülmektedir. NATO'nun dünya üzerindeki savunma ve güvenlik anlamındaki etki alanı düşünüldüğünde NATO ve/veya üyeleri tarafından benimsenen siber güvenlik strateji ve tedbirleri, konunun Uluslararası İlişkiler alanının odak noktası haline gelmeye başladığını göstermektedir.

Kaynaklar

Makaleler

- Ada, M., Çakır, H. (2017). Kuzey Atlantik Antlaşma Örgütü'nün (NATO) Siber Güvenlik Stratejisinin İncelenmesi. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 5(2), 632-656.
- Akyeşilmen, Nezir. "Rethinking Cybersecurity: A Quick Transformation." Cyberpolitik Journal 2.3 (2017): 173-179.
- Bıçakçı, S. (2012). Yeni Savaş ve Siber Güvenlik Arasında NATO'nun Yeniden Doğuşu. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 9(34), 204-226.
- Bıçakçı, S. (2014). Nato'nun Gelişen Tehdit Algısı: 21. yüzyılda siber güvenlik. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 10(40), 100-130.

- Darıcı, B. (2015). Nato'nun Siber Güvenlik Stratejisi'nin Analizi. Uluslararası İlişkiler Konferansı Uluslararası Sistemde Yeni Düzen Arayışları, 21-22 Ekim 2015, s.407-417.
- Güngör, U., & Güney, O. (2017). Uluslararası İlişkilerde Güvenliğin Dönüşümü Çerçevesinde Bilgi Güvenliği ve Siber Savaş. Karadeniz Araştırmaları, (55), 131-146.
- Güntay, V. (2018). Siber Güvenliğin Uluslararası Politikada Etki Aracına Dönüşmesi ve Uluslararası Aktörler. Güvenlik Stratejileri
- Gürkaynak, M., & İren, A. A. (2011). Reel Dünyada Sanal Açmaz: Siber Alanda Uluslararası İlişkiler. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2), 263-279.
- Gürkaynak, M. (2005). Soğuk Savaş Sonrasında Nato ve Avrupa Güvenliği. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (1), 7-27.
- Hekim, H., & Başbüyük, O. (2013). Siber Suçlar ve Türkiye'nin Siber Dergisi, 14(27), 79-111. Güvenlik Politikaları. Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi, 135-158.

Raporlar

- Dijital Türkiye Platformu, (2017). Türkiye'nin Siber Güvenlik Stratejisine Yönelik Değerlendirmeler. İstanbul: Dijital Türkiye.
- İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü, (2012). Siber Güvenlik Raporu. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim Ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü.
- Seren, M. (2006). Siber Tehditlerle Mücadelede Farkındalık ve Hazırlık. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Analiz, (183).
- Ulaştırma D. & Bakanlığı, H. (2013). Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve 2013-2014 Eylem Planı. T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Ankara, 8(2018), 2013-2014.

Tezler

- Ada, M. (2018). NATO Üyesi Ülkelerin Siber Güvenlik Stratejileri Açısından İncelenmesi. Ankara: Adli Bilişim Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Aytekin, A. (2015). Türkiye'nin Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planının Değerlendirilmesi. Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi.
- Güngör, M. (2015). Ulusal Bilgi Güvenliği Strateji ve Kurumsal Yapılanma. Ankara: Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi.

- Sanalp, S. (2016). Çeşitli Ülkelerde Uşom ve Some Yapılandırılması ve Türkiye Modeli Önerisi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi Üniversitesi Doktora Tezi.
- Somuncu, G. (2018). NATO'nun Güvenlik Alanında Yeni Bir Boyut: Siber Güvenlik. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Tarhan, K. (2018). Uluslararası Güvenliğin Bir Bileşeni Olarak Siber Güvenlik. Konya: Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Turhan, M. (2010). Siber Güvenliğin Sağlanması Dünya Uygulamaları ve Ülkemiz İçin Çözüm Önerileri. Ankara: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Uzmanlık Tezi.

Kitaplar

- Armaoğlu, F. (1989), 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, 1914-1995 (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları,229-230).
- NATO. (1995). NATO El Kitabı Ortaklık ve İşbirliği. Brüksel: NATO Basın Yayın ve Enformasyon Bürosu.
- Sarınay, Y. (1988). Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları Kültür Eserleri Dizisi.

İnternet Kaynakları

- Siber Güvenlik Nedir? <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/definitions/what-is-cyber-security> Erişim Tarihi: 24.03.2019
- NATO. (2017). Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) https://www.nato.int/nato-welcome/index_tr.html Erişim Tarihi: 12.02.2019
- Altınışık, H. Hibrit Savaş ve Siber Saldırıları. <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:bHvUyQuekg4J:www.siberteror.org/siberteror2017/files/HalimAltinisik.pdf+&cd=5&hl=tr&ct=clnk&gl=tr> Erişim Tarihi: 01.10.2019.
- NATO. (2010). NATO'yu Keşfedin https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20111116_Discover_NATO_TUR.pdf. Erişim Tarihi: 12.02.2019.

Türkçe Ders Kitaplarının Grafik Okuryazarlığını Karşılama Düzeyleri

Yavuz Selim BAYBURTLU*

Öz

Ders kitaplarında öğrencilere sunulan bilgi ve kavramlar salt metinler yerine çeşitli resim, tablo ve grafiklerle birlikte verilmektedir. Öğrencilerin ders kitaplarına olan ilgilerini arttırmak ve öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap ederek bilgi ve kavramları kalıcı öğrenmelerine yardımcı olmak amacıyla artık ders kitapları resim, tablo ve grafiklerle zenginleştirilmektedir. Bilgi ve kavramların tablo ve grafiklerle sunulması grafik okuryazarlığı isimli bir okuryazarlık türünün oluşmasına sebep olmuştur. Türkçe dersi öğretim programında grafik okuryazarlığı ile ilgili kazanımlara yer verildiğinden bu araştırmada Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin grafik okuryazarlık becerisini karşılama düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırmada 2019-2020 eğitim öğretim yılında kullanılan Türkçe ders kitapları incelenmiştir. İncelenen Türkçe ders kitaplarında tespit edilebilen grafik okuryazarlık becerisi ile ilgili etkinliklerin genel olarak yetersiz olduğu ve temaların çoğunda grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerin hiç yer almadığı ve temalarda dengesiz bir dağılım olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Grafik Okuryazarlığı, Okuryazarlık, Türkçe Ders Kitapları, Grafik.

* Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6128-6239>, E-mail: yavuzselimbayburtlu@gmail.com

Bayburtlu, Y. S. (2021). Türkçe ders kitaplarının grafik okuryazarlığını karşılama düzeyleri. *Akademik Açı*, 1(1), s. 155-182.

Level of the Graphic Literacy of Turkish Course Books

Abstract

The knowledge and concepts presented to students in textbooks are given with a variety of paintings, tables and graphics instead of texts, and textbooks are now enriched with pictures, paintings and graphics to increase their interest in textbooks and to help students learn information and concepts permanently by addressing multiple senses. Presenting information and concepts with tables and graphics has led to the formation of a type of literacy called graphic literacy. Since the turkish course curriculum includes gains related to graphic literacy, the levels of meeting the graphic literacy skills of the activities in turkish textbooks have been determined in this study. In the study, turkish textbooks used in the 2019 2020 academic year were examined the graphic literacy skills that can be determined in the turkish textbooks examined were generally inadequate, some themes were never included in the activities related to graphic literacy skills and generally unbalanced distribution was concluded.

Keywords: Graphic Literacy, Literacy, Turkish Textbooks, Graphic.

Giriş

Teknolojideki ilerleme ve gelişmelerin etkisiyle bilgi ve bilgi türlerinin hızlı değişimi kaynakların bilgiyi sunma tarzlarında da değişikliklerin oluşmasına sebep olmuştur. Ders kitaplarında öğrencilere sunulan bilgi ve kavramlar salt metinler yerine çeşitli resim, tablo ve grafiklerle birlikte verilmektedir. Bazı bilgi ve kavramlar salt resim şekil, tablo ve grafikler şeklinde verilmekte ve öğrencilerin bu tablo ve grafikleri okuyarak ya da çözümlyerek öğrenmeleri beklenmektedir. Bu durum öğrencilere yöneltilen sınav sorularına da yansımıştır. Sınav sorularında grafiklerin tercih edilmesi karmaşık ve uzun soruların grafikler aracılığıyla daha kolay ve anlaşılabilir şekilde sunulabilmesinden kaynaklanmaktadır (Akgün, 2010). Öğrencilerin ders kitaplarına olan ilgilerini arttırmak ve öğrencilerin birden fazla duyusuna hitap ederek bilgi ve kavramları kalıcı öğrenmelerine yardımcı olmak amacıyla artık ders kitapları resim, tablo ve grafiklerle zenginleştirilmektedir. Tablo ve grafikler öğrencilerin sayısal ve sözel bilgileri öğrenmelerini kolaylaştırmaklardır (Yazıcı, 2006). Tablo ve grafiklerin ders kitaplarında kullanımı öğrencilerin bunlar ile sunulan bilgi ve kavramları öğrenirken çeşitli zihinsel süreçleri kullanmalarını sağlamaktadır. Öğrenci tablo ve grafikteki verileri okurken kıyaslama, yordama, çıkarım yapma, bir sonuca varma, ilişki kurabilme gibi çeşitli bilişsel işlemleri gayri ihtiyari de olsa kullanmaktadır. Bu da öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Öğrencilerde karşılaştırma ve kıyaslama yeteneği tablo ve grafiklerin eğitimde kullanımı ile zenginleştirilebilir (Akyol, 2011). Bilgi ve kavramların tablo ve grafiklerle sunulması grafik okuryazarlığı isimli bir okuryazarlık türünün oluşmasına

sebepler olmuştur. Önal (2010) çalışmasında yeni uzmanlıklar ve bu uzmanlıkların okuryazarlıkları olarak; E-Okuryazarlık, Eleştirel Okuryazarlık, Gazete Okuryazarlığı, Görsel Okuryazarlık, Grafik Okuryazarlığı, İnternet Okuryazarlığı, Kütüphane Okuryazarlığı, Matematik Okuryazarlığı, Medya Okuryazarlığı, Teknoloji Okuryazarlığı, Web Okuryazarlığı vb. okuryazarlık türlerinden bahsetmiştir. Grafik okuryazarlığı, bir grafik ve tabloda sunulan veri, kavram ve bilgilerin anlamlandırılıp okunabilmesi ve neticesinde bir çıkarıma varılabilmesi olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada da önceleri ağırlıklı olarak matematik ve fen bilgisi gibi sayısal derslerde kullanılan günümüzde ise tüm derslerde yaygın bir şekilde kullanılan grafiklerin Türkçe ders kitaplarındaki durumu incelenmiştir. Literatür tarandığında da tespit edilebilen benzer çalışmaların öncelikle matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler eğitimiyle başladığı, Türkçe eğitimiyle ilgili grafik okuryazarlığı türündeki çalışmaların ise oldukça az olduğu görülmektedir. (Krand & Akpınar, 2020; Talaslıoğlu & Şahin, 2018; Maden & Altunbay, 2016; Gültekin & Nakiboğlu, 2015; Kaynar & Halat, 2012; Akgün, 2010; Temiz & Tan, 2009; Göksel, 2007; Taşdemir, Demirbaş & Bozdoğan, 2005; Sülün & Kozcu, 2005). Bu nedenle bu çalışmanın Türkçe ders kitaplarının grafik okuryazarlığı becerisini karşılama düzeylerini tespit etmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Türkçe eğitiminde grafik okuryazarlığı öğrencilerin akademik başarısını arttırmaktadır (Çam, 2006). Türkçe eğitiminde öğrencilere tablo ve grafik okuyabilmeyi, oluşturabilmeyi öğretmek onların sentez ve yaratıcı düşünme yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır (Maden ve Altunbay, 2016). Türkçe eğitimin yol haritası olan Türkçe dersi öğretim programında grafik okuryazarlığına her şube düzeyinde kazanım olarak yer verilmiştir. Türkçe

dersi öğretim programında grafik okuryazarlığıyla ilgili kazanımlar aşağıda sıralanmıştır (MEB, 2019):

5. Sınıf düzeyindeki kazanımlar:

T.5.3.34. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgilere ilişkin soruları cevaplar.

T.5.4.2. Bilgilendirici metin yazar. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanmalarını sağlar.

6. Sınıf düzeyindeki kazanımlar:

T.6.3.35. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.

T.6.4.5. Yazdıklarını desteklemek için gerektiğinde grafik ve tablo kullanır.

7. Sınıf düzeyindeki kazanımlar:

T.7.3.34. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.

T.7.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.

8. Sınıf düzeyindeki kazanımlar:

T.8.3.32. Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgileri yorumlar.

T.8.4.5. Anlatımı desteklemek için grafik ve tablo kullanır.

Bu çalışmanın amacı ortaokul Türkçe ders kitaplarının grafik okuryazarlığı kazanımlarını karşılama düzeylerini tespit etmektir.

Yöntem

2019-2020 eğitim öğretim yılında okutulan ortaokul Türkçe ders kitaplarını grafik okuryazarlığı bağlamında incelemeyi amaçlayan bu araştırtma doküman analizi yöntemiyle yapılan nitel bir çalışmadır. Araştırmada inceleme nesnesi olarak; Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 5. sınıf ders kitabı Anıttepe Yayınları (2019), Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6. sınıf ders kitabı MEB Yayınları (2019), Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6. sınıf ders kitabı Ekoyay Yayınları (2019), Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7 MEB Yayınları (2019), Ortaokul ve

imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7. sınıf Özgün Yayıncılık (2019), Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 7. sınıf ders kitabı MEB Yayınları (2019), Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı MEB Yayınları (2019). 5. sınıf 1 ders kitabı, 6. Sınıf 2 ders kitabı, 7. Sınıf 3 ders kitabı ve 8. sınıf 1 ders kitabı olmak üzere toplamda 7 ders kitabı incelenmiştir. Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini desteklemek amacıyla birbirinden bağımsız 4 alan uzmanından yardım istenmiştir. Alan uzmanları her ders kitabından rastgele 1 temayı incelemiştir. Alan uzmanlarının incelemeleri sonucunda tespit edilen verilen tutarlı olduğu görülmüştür. Alan uzmanları ile araştırmacının verileri Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı formülü ile hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Bu formül ile araştırmanın güvenilirlik uyum oranının 0,95 olduğu görülmüştür.

Bulgular ve Yorumlar

Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programında bahsedilen grafik okuryazarlığı kazanımlarını karşılama düzeylerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmaya ait bulgular aşağıda verilmiştir. Araştırma bulguları 5. sınıf seviyesinden başlayarak sırayla tablolar halinde verilmiştir. Verilen tablolar betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Ardından incelenen ders kitaplarında tespit edilen grafik okuryazarlığına ait olduğu düşünülen bölümlerden örnekler sunulmuştur.

Anıttepe yayınlarına ait 5. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili tespit edilebilen bulgular tablo 1’de aşağıda sunulmuştur.

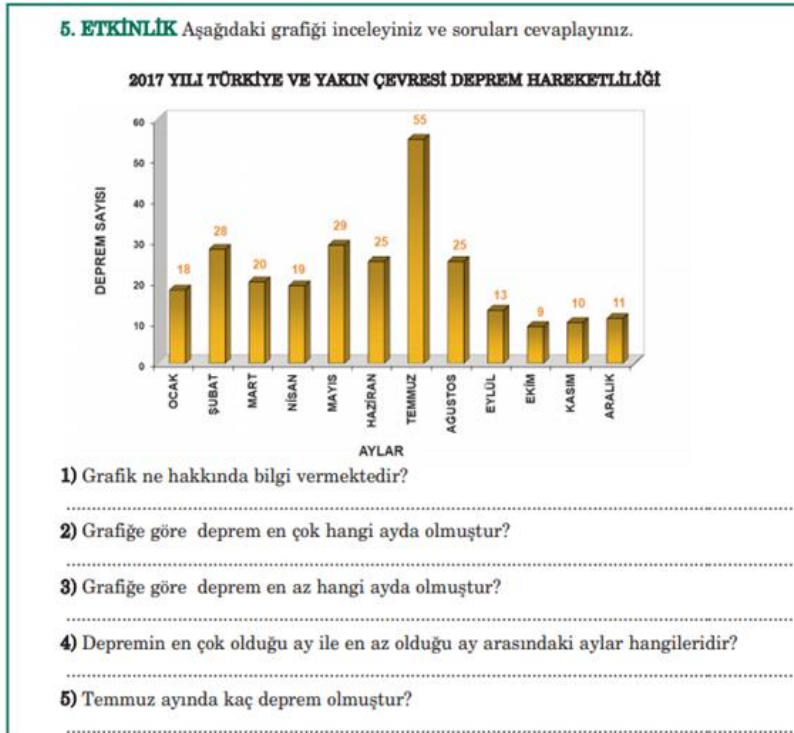
Tablo 1. Türkçe 5. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı sıklığı Anıttepe Yayınları

Tema	Sıklık	Sayfa no
1.Birey ve toplum	-	-
2.Millî Mücadele ve Atatürk	-	-
3.Doğa ve Evren	2	89,90
4.Milli Kültürümüz	-	-
5.Vatandaşlık	-	-
6.Sağlık ve Spor	-	-
7.Erdemler	-	-
8.Bilim ve Teknoloji	1	228
Toplam	3	

Tablo 1 incelendiğinde 5. Sınıf Türkçe ders kitabında toplam 3 grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verildiği görülmektedir. Doğa ve evren temasında 2 etkinliğe yer verilirken, bilim ve teknoloji temasında 1 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmiştir. Geriye kalan 6 temada grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmediği görülmektedir. Öğrenciler tablo ve grafiklerden oluşan veri setleri ve kavramlarla çok sık karşılaşmaktadır. PISA gibi uluslararası sınavlarda, LGS gibi ulusal sınavlarda grafik

okuryazarlığı ile ilgili sorular öğrencilere yöneltilmektedir. Her temada en az bir adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmesi öğrencileri zihinsel açıdan geliştirecek ve öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyecektir (Çam, 2006). İncelenen Türkçe ders kitabında tespit edilebilen grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerden birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Türkçe 5. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği

Şekil 2. Türkçe 5. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği

b) Grafiği örnek olarak siz de okuduğunuz kitapların sayısını aylara göre gösteren bir grafik çiziniz.

Şekil 3. Türkçe 5. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği

7. ETKİNLİK <http://www.tuik.gov.tr/> adresinden alınan Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2017 anket sonuçları aşağıdaki grafikte verilmiştir. Grafiği inceleyerek tabloyu örnekteki gibi işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
Araştırma 16 ile 74 yaş arası bireyler üzerinde yapılmıştır.	X	
2008 yılından 2017 yılına kadar olan sürede internet erişim imkânı olan hanelerin sayısı azalmıştır.		
İnternet erişim imkânı olan hanelerde 16 ile 74 yaş arası bireyler internet ve bilgisayar kullanmaktadır.		
2017 yılında 16 ile 74 yaş arası bireylerin internet kullanım oranı bilgisayar kullanım oranından fazladır.		
2008 yılından 2017 yılına kadar olan sürede 16 ile 74 yaş arası bireylerin internet kullanımı her geçen gün artmıştır.		
2013 yılına kadar hanelerinde internet erişim imkânı olmayan 16 ile 74 yaş arası bireyler bilgisayar ve interneti kullanmışlardır.		

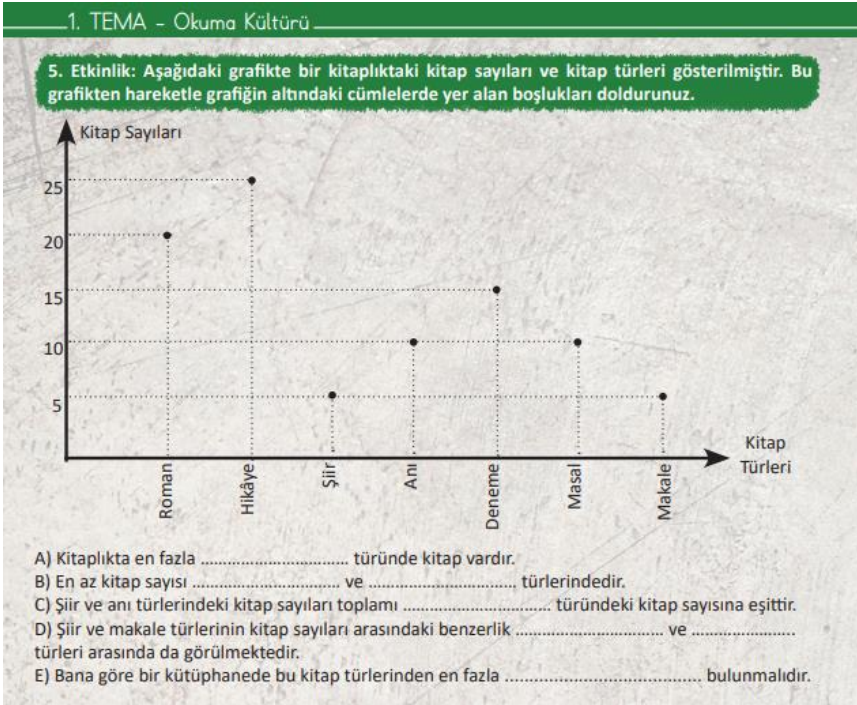
MEB yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili tespit edilebilen bulgular tablo 2’de aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Türkçe 6. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı sıklığı MEB yayınları

Tema	Sıklık	Sayfa no
1.Okuma Kültürü	1	30
2.Milli Mücadele ve Atatürk	-	-
3.Bilim ve Teknoloji	-	-
4.Erdemler	-	-
5.Doğa ve Evren	2	148,164
6.Milli Kültürümüz	-	-
7.Sağlık ve Spor	4	212,225,228,234
8.Birey ve Toplum	1	248
Toplam	8	

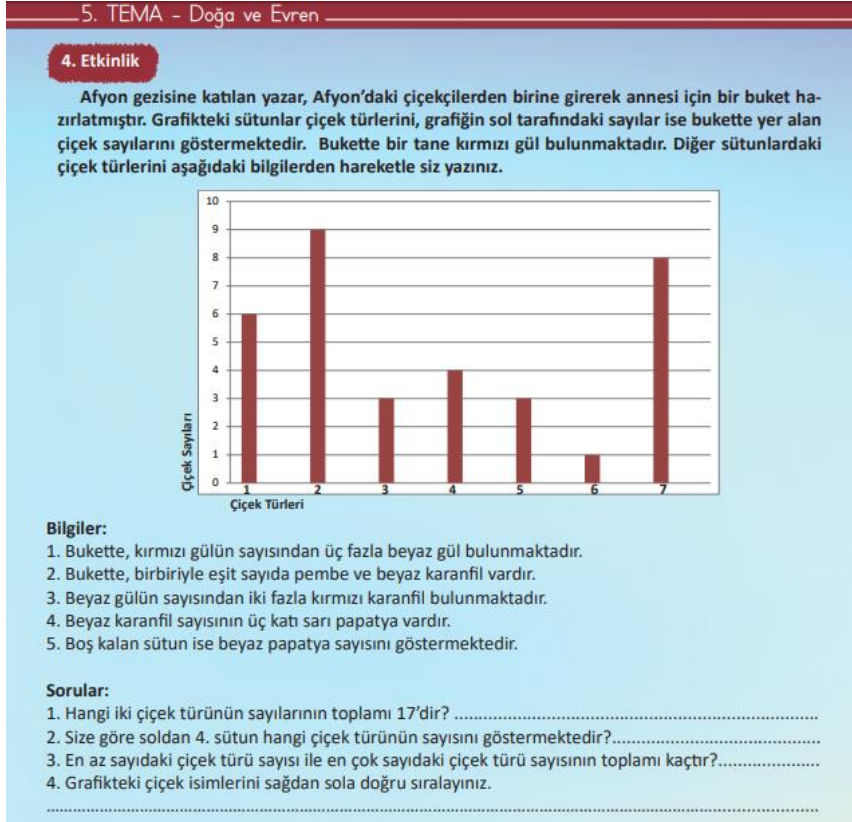
Tablo 2’ye göre incelenen 6. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 8 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verildiği anlaşılmaktadır. Okuma kültürü temasında 1, doğa ve evren temasında 2, sağlık ve spor temasında 4, birey ve toplum temasında ise 1 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmiştir. 5. Sınıf Türkçe ders kitabına oranla daha fazla grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmesi öğrencilerin bu beceriyi daha kolay

öğrenebilmeleri bakımından yerinde bir uygulamadır. Ancak geriye kalan milli mücadele ve Atatürk, bilim ve teknoloji, erdemler, milli kültürümüz temalarında da grafik okuryazarlığı ile ilgili bir etkinliğe yerilmesi faydalı olacaktır. Tabloya göre grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerin temalar arasındaki dağılımının dengeli olmadığı anlaşılmaktadır. Özellikle bilim ve teknoloji gibi sayısal verilerin çok sık kullanıldığı bir temada grafik okuryazarlığı ile ilgili hiçbir etkinliğe yer verilmemiş olması düşündürücüdür.

İncelenen Türkçe ders kitabında tespit edilebilen grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerden birkaç örnek şekil 4 ve 5'te sunulmuştur.

Şekil 4. Türkçe 6. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği MEB yayınları

Şekil 5. Türkçe 6. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği MEB yayınları.

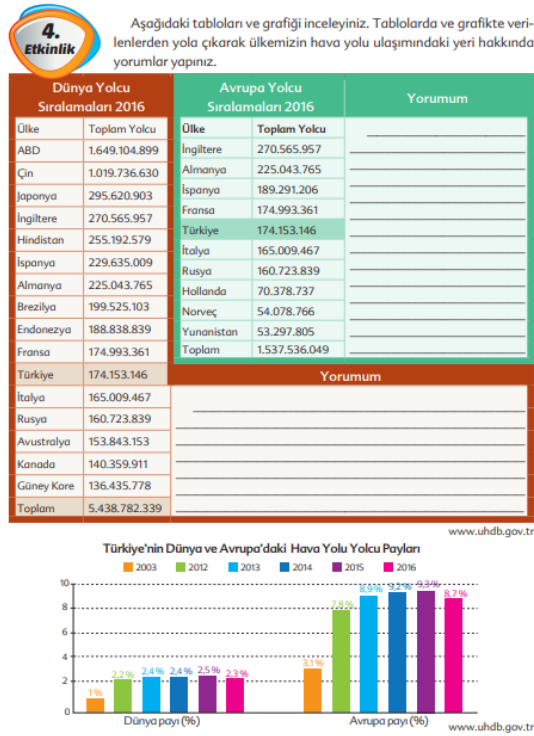
Ekoyay Yayıncılık 6. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili tespit edilebilen bulgular Tablo 3'te aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Türkçe 6. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı sıklığı Ekoyay Yayıncılık

Tema	Sıklık	Sayfa no
1. Doğa ve Evren	-	-
2. Millî Mücadele ve Atatürk	-	-
3. Çocuk Dünyası	-	-
4. Erdemler	-	-
5. Milli Kültürümüz	-	-
6. Bilim ve Teknoloji	2	189,212
7. Sanat	-	-
8. Vatandaşlık	1	248
Toplam	3	

Tablo 3'e göre incelenen 6. Sınıf Türkçe ders kitabında toplam 3 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verildiği görülmektedir. Bilim ve teknoloji temasında 2 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilirken vatandaşlık temasında 1 adet etkinliğe yer verildiği anlaşılmaktadır. MEB yayınlarının Türkçe ders kitabına göre bu ders kitabında daha az grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmiştir. Sadece 2 temada grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinlik yer alırken geriye kalan 6 temada hiç yer verilmemiştir. Bu durum öğrencilerin grafik okuryazarlık becerilerini olumsuz etkileyecek sonuçlara yol açabilir. Her temada grafik okuryazarlığı ile ilgili

etkinliğe yer verilmesi öğrencilerin akademik başarılarını geliştirme bakımından olumlu bir adım olacaktır. İncelenen 6. sınıf Türkçe ders kitabında tespit edilebilen grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerden birkaç örnek şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. Türkçe 6. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği Ekoyay Yayıncılık

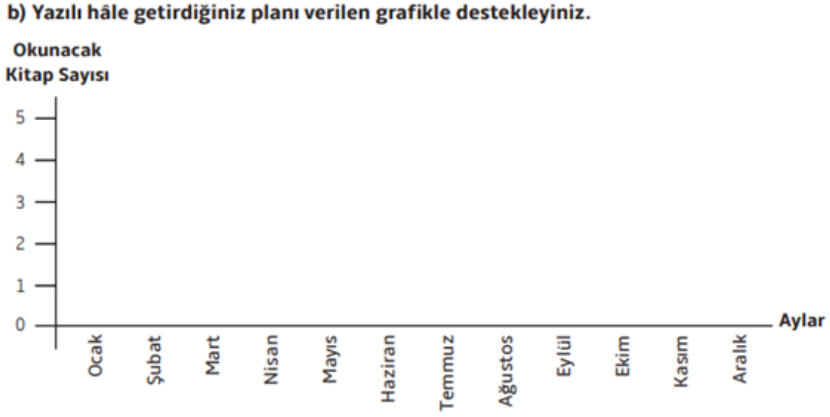
MEB yayınları (Ed. E. Kırman) 7. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili tespit edilebilen bulgular tablo 4’te aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Türkçe 7. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı sıklığı MEB yayınları (Ed. E. Kırman)

Tema	Sıklık	Sayfa no
1. Duygular	-	-
2. Millî Mücadele ve Atatürk	-	-
3. Okuma Kültürü	2	76,95
4. Erdemler	-	-
5. Kişisel Gelişim	2	142,148
6. Milli Kültürümüz	-	-
7. Sağlık ve Spor	-	-
8. Sanat	-	-
Toplam	4	

Tablo 4'e göre incelenen 7. sınıf Türkçe ders kitabında sadece 2 temada grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verildiği görülmektedir. Toplamda ders kitabında 4 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinlik yer almıştır. Okuma kültürü temasında 2 adet, kişisel gelişim temasında 2 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmiştir. Grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerin dağılımının dengeli olmadığı ve 6 temada hiç yer verilmemesi grafik okuryazarlığı becerisi bakımından kaygı verici bir tespittir. İncelenen 7. sınıf

Türkçe ders kitabında tespit edilebilen grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerden örnek şekil 7’de sunulmuştur.

Şekil 7. Türkçe 7. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği MEB yayınları (Ed. E. Kırman)

MEB yayınları (Ed. N. Demirer) 7. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili tespit edilebilen bulgular tablo 5’te aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Türkçe 7. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı sıklığı MEB yayınları (Ed. N. Demirer)

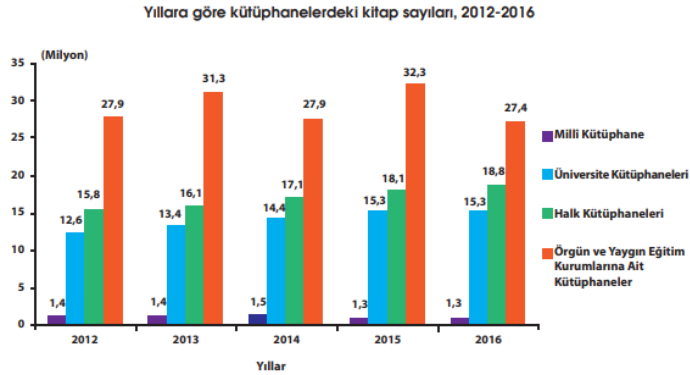
Tema	Sıklık	Sayfa No
1. Erdemler	-	-
2. Millî Mücadele ve Atatürk	-	-
3. Kişisel Gelişim	-	-
4. Milli Kültürümüz	-	-
5. Bilim ve Teknoloji	-	-
6. Okuma Kültürü	3	185,187,195
7. Doğa ve Evren	1	211
8. Zaman ve Mekân	-	-
Toplam	4	

Tablo 5 incelendiğinde MEB yayınları (Ed. N. Demirer) 7. Sınıf Türkçe ders kitabında sadece 2 temada grafik okuryazarlığıyla ilgili etkinliklere yer verildiği anlaşılmaktadır. Okuma kültürü temasında 3 adet grafik okuryazarlığıyla ilgili etkinlik tespit edilirken, doğa ve evren temasında 1 adet etkinlik tespit edilebilmiştir. Ders kitabının 6 temasında ise grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili hiçbir etkinliğe yer verilmemiştir. Sadece 2 temada grafik

okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliğe yer verilmesi tema dağılımı bakımından dengesiz bir dağılımın olduğunu göstermektedir.

Şekil 8. Türkçe 7. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği MEB yayınları (Ed. N. Demirer).

6. ETKİNLİK: Aşağıdaki grafiği inceleyerek verilen yönergeleri uygulayınız.

a) Aşağıdaki yargıları grafiğe göre yorumlayınız. Grafiğe göre doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız.

- Örgün ve yaygın eğitim kurumlarına ait kütüphanelerdeki kitap sayısı, 2016 yılında 2015 yılına göre azalmıştır.
- 2012-2016 yılları arasında Halk Kütüphanelerindeki kitap sayısında artış yaşanmıştır.
- Üniversite kütüphanelerindeki kitap sayısı sürekli artış göstermektedir.
- 2013 yılında Milli Kütüphanedeki kitap sayısı bir önceki yıldan fazladır.
- Milli Kütüphanedeki kitap sayısı 2014'te artmıştır.
- 2015 yılında kütüphanelerdeki toplam kitap sayısı elli iki milyon üç yüz bindir.

Özgün Yayıncılık 7. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili tespit edilebilen bulgular Tablo 6'da aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Türkçe 7. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı sıklığı Özgün yayıncılık

Tema	Sıklık	Sayfa no
1. Erdemler	-	-
2. Millî Mücadele ve Atatürk	-	-
3. Duygular	-	-
4. Milli Kültürümüz	-	-
5. Doğa ve Evren	-	-
6. Sanat	-	-
7. Kişisel Gelişim	1	225
8. Bilim ve Teknoloji	-	-
Toplam	1	

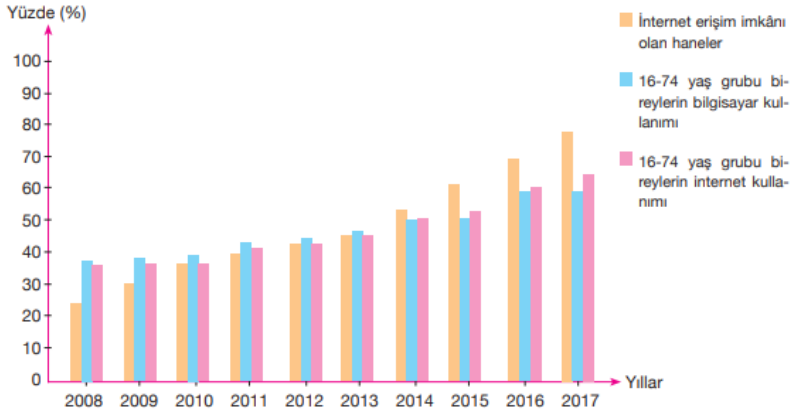
Tablo 6'ya göre incelenen Türkçe ders kitapları içinden grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili en az etkinliğe Özgün yayıncılığa ait Türkçe ders kitabında yer verildiği anlaşılmaktadır. Ders kitabında sadece kişisel gelişim temasında 1 adet grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliğe yer verilmiştir. Geriye kalan 7 temada hiç yer verilmemiştir. Bu durum grafik okuryazarlığı becerisinin gelişmesi bakımından oldukça kaygı verici bir tespit olarak düşünülmektedir.

İncelenen 7. sınıf Türkçe ders kitabında tespit edilebilen grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerden örnek şekil 9’da sunulmuştur.

5. ETKİNLİK

a. Aşağıdaki grafiği inceleyiniz.

Grafik: Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı

b. Aşağıdaki soruların grafiğe göre yanıtlayınız.

1. Hanelerin internete erişim imkânının en düşük olduğu yıl hangisidir?

.....

2. Hangi yıllarda 16-74 yaş grubu bireylerin bilgisayar kullanımı ve 16-74 yaş grubu bireylerin internet kullanımı oranları birbirine en yakındır?

.....

3. Hanelerin internet erişim imkânı hangi yıllarda bireylerin internet kullanımını geçmiştir?

.....

Şekil 9. Türkçe 7. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği Özgün yayıncılık

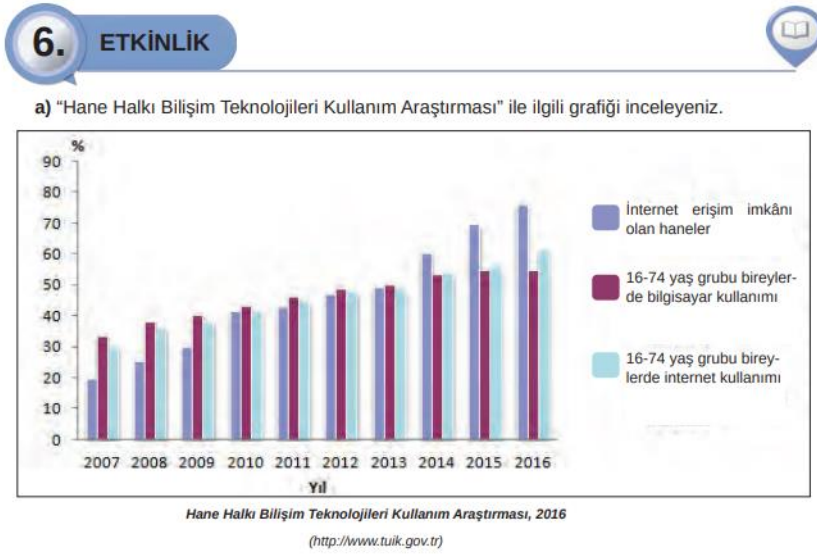
MEB yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili tespit edilebilen bulgular tablo 7'de aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7. Türkçe 8. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı sıklığı MEB yayınları

Tema	Sıklık	Sayfa no
1. Erdemler	-	-
2. Millî Mücadele ve Atatürk	-	-
3. Bilim ve Teknoloji	1	84
4. Birey ve Toplum	-	-
5. Zaman ve Mekân	1	175
6. Milli Kültürümüz	-	-
7. Doğa ve Evren	2	211,241
8. Vatandaşlık	2	274,279
Toplam	6	

Tablo 7 incelendiğinde 8. Sınıf Türkçe ders kitabında 4 temada toplamda 6 adet grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliklere yer verildiği anlaşılmaktadır. Bilim ve teknoloji temasında 1 adet, zaman ve mekân temasında 1 adet, doğa ve evren temasında 2 adet, vatandaşlık temasında ise 2 adet grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliklere yer verilmiştir. 4 temada grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliklere hiç yer verilmemiştir. 8. Sınıf öğrencileri LGS

(liselere giriş sınavı) Türkçe sorularında grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili sorularla karşılaşmaktadır. 8. Sınıf Türkçe ders kitabında grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliklere az yer verilmesinin öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. İncelenen 8. sınıf Türkçe ders kitabında tespit edilebilen grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerden örnek şekil 10'da sunulmuştur.

b) Grafiğe göre doğru olan bilgilerin başına "D", yanlış olan bilgilerin başına "Y" yazınız.

- () 16-74 yaş grubu bireylerde 2016 yılında internet kullanımı bilgisayar kullanımına göre daha azdır.
- () 16-74 yaş grubu bireylerde bilgisayar kullanımı 2011 yılında %50'nin üzerindedir.

Şekil 10. Türkçe 8. sınıf ders kitabı grafik okuryazarlığı etkinlik örneği MEB yayınları

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre ortaokul Türkçe ders kitaplarında grafik okuryazarlık becerisini kazandıracak etkinliklere yeteri kadar yer verilmediği anlaşılmaktadır. Türkçe dersi öğretim programında her şube düzeyinde grafik okuryazarlığı becerisi kazanımlarına yer verilmiş olmasına rağmen incelenen Türkçe ders kitaplarında yeteri kadar yer verilmemesi bu becerinin kazandırılmasını olumsuz etkileyecektir. Araştırma bulgularına göre incelenen 5. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 3 grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Grafik okuryazarlığı becerisinin öğrencilerin sentez ve yaratıcı düşünme yeteneklerinin gelişmesine katkı sağladığı (Maden & Altunbay, 2016) düşünüldüğünde 5. Sınıf Türkçe ders kitabında sadece 3 etkinliğe yer verilmesi öğrencilerin akademik gelişimini olumsuz etkileyecektir.

İncelenen MEB yayınları 6. sınıf Türkçe ders kitabında toplam 8 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitabındaki 4 temada grafik okuryazarlığı becerisiyle ilgili etkinliklere yer verilirken geriye kalan 4 temada yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Kıyaslama yapıldığında 6. sınıf Türkçe ders kitabında 5. sınıf Türkçe ders kitabına oranla daha fazla grafik okuryazarlığı becerisiyle ilgili etkinliğe yer verildiği anlaşılmıştır. Ekoyay Yayınlarına ait 6. Sınıf Türkçe ders kitabında ise toplam 3 adet grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliğe yer verilmiştir. MEB yayınlarının Türkçe ders kitabına göre bu ders kitabında daha az grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verilmiştir. Sadece 2 temada grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinlik yer alırken geriye kalan 6 temada hiç yer

verilmemiştir. Bu durum öğrencilerin grafik okuryazarlık becerilerinin gelişmesini olumsuz etkileyecek sonuçlara yol açabileceği düşünülmektedir.

MEB yayınları (Ed. E. Kırman) 7. sınıf Türkçe ders kitabına ait grafik okuryazarlığıyla ilgili olarak sadece 2 temada grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliğe yer verildiği ve toplamda ders kitabında 4 adet grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinlik olduğu tespit edilmiştir. Grafik okuryazarlığı ile ilgili etkinliklerin dağılımının dengeli olmadığı ve 6 temada hiç grafik okuryazarlığı becerisi ile ilgili bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür. İncelenen diğer MEB yayınları (Ed. N. Demirer) 7. Sınıf Türkçe ders kitabında sadece 2 temada grafik okuryazarlığıyla ilgili etkinliklere yer verildiği anlaşılmıştır. Ders kitabının 6 temasında ise grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili hiçbir etkinliğe yer verilmemiş olması tema dağılımı bakımından grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili dengesiz bir dağılımın olduğunu göstermektedir. Ders kitabının geriye kalan 7 temasında grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili hiçbir etkinliğe yer verilmemiş olması öğrencilerde bu becerinin gelişmesinde arzu edilen neticelerin alınmamasına sebep olacaktır.

İncelenen 3. ve 7. sınıf Türkçe ders kitabı olan Özgün yayıncılığa ait Türkçe ders kitabında sadece 1 adet grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliğin olduğu tespit edilmiştir. İncelenen ders kitapları için grafik okuryazarlık becerisi sıklığı bakımından en zayıf ders kitabının Özgün yayıncılığa ait. 7. sınıf Türkçe ders kitabı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

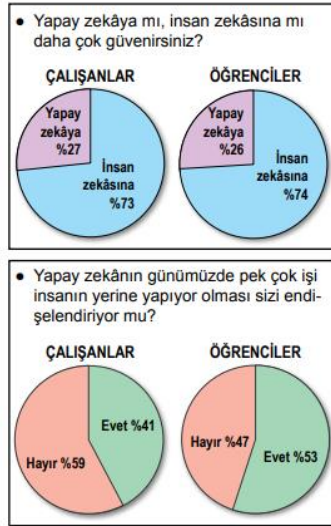
İncelenen 8. sınıf Türkçe ders kitabında ise 4 temada toplamda 6 adet grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliklere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Geriye kalan 4 temada ise bu beceriye ait etkinliklere hiç

değnilmemiştir.8. Sınıf öğrencilerinin girmiş olduğu LGS (liselere giriş sınavı) Türkçe sorularında grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili sorular çıkmaktadır.8. Sınıf Türkçe ders kitabında grafik okuryazarlık becerisiyle ilgili etkinliklere az yer verilmesi öğrencilerin LGS başarılarını olumsuz etkileyebilir.

Araştırmada sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde toplamda 7 adet Türkçe ders kitabının incelendiği görülmektedir. Bunlar; 5. sınıf 1 ders kitabı, 6. Sınıf 2 ders kitabı, 7. Sınıf 3 ders kitabı ve 8. sınıf 1 ders kitabıdır. Türkçe dersi öğretim programında grafik okuryazarlığı becerisiyle ilgili her sınıf düzeyinde kazanımlara yer verilmiştir. Ancak incelenen ders kitaplarında grafik okuryazarlığı becerisiyle ilgili etkinliklere istenilen düzeyde yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Tespit edilen etkinliklerinin sadece birkaç temada olduğu diğer temalara ise hiç yer almadığı görülmüştür. Grafik okuryazarlığı becerisi LGS, PISA gibi sınavlarda öğrencilerin çok sık karşılaştıkları soru tarzlarından biri olmuştur. Öğrenciler bu tarz soruları çözmekte zorluk yaşamaktadır (Krand & Akpınar, 2020). Öğrencilerin akademik başarılarının olumsuz etkilenmemesi ve zihinsel süreçlerinin gelişimine katkı sağlamak amacıyla grafik okuryazarlığı becerisi ile ilgili etkinlik ve sorularla çok sık karşılaşması öğrenciler açısından oldukça faydalı olacaktır. Milli eğitim Bakanlığının 20 Haziran 2020 tarihinde gerçekleştirdiği LGS' de de Grafik okuryazarlığı becerisi ile ilgili soruların çıktığı bilinmektedir. Türkçe ders kitaplarının her temasında en az 1 adet grafik okuryazarlığı becerisi kazandırabilecek etkinliğe yer verilmesi bu becerinin kolay ve kalıcı izli öğrenimi bakımından etkili olacaktır. Özellikle bilim ve teknoloji teması gibi sayısal verilerin çok sık kullanıldığı bir temalarda grafik okuryazarlığı becerisi ile ilgili etkinlikler daha sık kullanılabilir.

Şekil 11. 20 Haziran 2020 LGS Türkçe 8. sınıf grafik okuryazarlığı becerisi soru örneği (MEB LGS 2020)

7. Yapılan bir ankette, sorulara verilen cevapların yüzdesi grafiklerde gösterilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu grafiklerin raporlaştırılmış hâlidir?

Kaynaklar

- Akgün, İ. H. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler 7. sınıf öğrencilerinin grafik okuma ve hazırlama becerisini kazanma düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Akkül, A., Demirer, N., Gürcan, E., Karadaş, D., Karahan, İ., Uysal, A. (2019). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 7. Sınıf Ders Kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Akyol, H. (2011). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, S., Duru, K., Erkek, G., Pastutmaz, M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.

- Çam, B. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeyleri ile Okuduğunu Anlama, Eleştirel Okuma ve Türkçe Dersi Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çapraz Baran, Ş. & Diren, E. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 5 ders kitabı*. Ankara: Anıttepe Yayınları.
- Demirel, T. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6. sınıf ders kitabı*. Ankara: Ekoyay Yayınları.
- Erkal, H. & Erkal, M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7. sınıf*. Ankara: Özgün Yayıncılık.
- Eselioğlu, H., Set, S., Yücel, A. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Göksel, O. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde harita ve grafik kullanımının eğitimi destekleme düzeyi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Gültekin, C. & Nakiboğlu, C. (2015). Ortaöğretim kimya ders kitaplarının grafikler ve grafiklerle ilgili aktiviteler açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43, 211-222.
- Kaynar, Y. & Halat, E. (2012, Haziran). Sekizinci sınıf öğrencilerinin sıklık tablosu okuma ve yorumlama becerilerinin incelenmesi. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde Üniversitesi, Niğde*.
- Kır,T., Kırman, E., Yağız, S. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7*. Ankara: MEB Yayınları.
- Kranda, S. ve Akpınar, M. (2020). Grafik okuma ve çizmede yaşanan zorluklara ilişkin öğrenci görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 35(2), 415-427 [2020]
- Maden, S. & Altunbay, M. (2016). Türkçe eğitiminde görsel sunu ve görsel okuma aracı olarak grafik ve tabloların kullanımı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1971-1983.
- MEB. (2019). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara: MEB.
- LGS 2020 Soru kitapçığı. Erişim Tarihi: 23 Haziran 2020. https://cdn.eba.gov.tr/icerik/2020/06/2020_sozel_bolum_a.pdf
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook* (2nd ed.). USA: SAGE Publications.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye Deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 2010, vol. 11, n. 1, pp. 101-121.

- Sülün, Y. & Kozcu, N. (2005). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin lise giriş sınavlarındaki çevre ve popülasyon konusuyla ilgili grafik sorularını algılama ve yorumlamalarındaki yanılığları. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 25-31.
- Talashoğlu, S. S., & Şahin, F. (2018). Ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin grafik okuryazarlığı etkinlikleri ile karar verme becerileri ve kavram öğrenmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 15(1), 62-76.
- Taşdemir, A., Demirbaş, M. ve Bozdoğan, A. E. (2005). Fen bilgisi öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin grafik yorumlama becerilerini geliştirmeye yönelik etkisi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 81-91.
- Temiz, B. K. & Tan, M. (2009). Lise 1. sınıf öğrencilerinin grafik yorumlama becerileri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28, 31-43.
- Yazıcı, K. (2006). Sosyal bilgilerde kullanılan görsel araçlar: Haritalar-küreler, resimler, tablolar ve grafikler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 651-662.

Ebussuud Efendi'nin Manzum Fetvâları II: Düzeltilme ve Eklemeler

Muhittin ELİAÇIK*

Öz

Fetvâ; *yiğit, genç, kavî* manasındaki *fetâ* kökünden gelmekte olup, müşkül bir meselenin hükmünü kaynaklarından araştırarak ortaya koymayı ifade etmektedir. Fetvâ verme zorlu ve ciddi bir iş olduğundan fetvâyı veren şeyhülislam veya müftüler için *ukde-güşâ-yı işkâl, müşkil-güşâ* gibi sıfatlar kullanılmıştır. Osmanlı fetvâ kitapları bilim dalları için çok önemli bilgi ve belgeler içermekte olup, dil ve edebiyat alanı da bunlar arasındadır. Fetvâ kitaplarında hukukî konuların yanı sıra dil ve edebiyat konuları da sıklıkla geçmekte, manzum fetvâlar ise bu konuların en önemli kısmını oluşturmaktadır. Osmanlı manzum fetvâ geleneğinin ilk isimlerinden birisi de Şeyhülislam Ebussuud Efendi'dir. O, tespit edilen Osmanlı manzum fetvâlarının önemli bir kısmını vermiş ise de fetvâ kitaplarında bazı fetvâları isimsiz, yanlış ve iç içe geçecek biçimde kaydedildiğinden yanlış tasniflere yol açabilmiştir. Daha önce yaptığımız bir çalışmada da böyle bir karışıklığın oluştuğu görüldüğünden hem düzeltme yapmak hem de sonradan tespit edilen fetvâ veya fetvâ mahiyetindeki sözlerini eklemek amacıyla bu çalışma yapılmış bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Şeyhülislam Ebussuud Efendi, manzum fetvâ, düzeltme, ekleme.

* Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5137-3275>, E-mail: meliacik63@kku.edu.tr

Eliacık, M. (2021). Ebussuud Efendi'nin manzum fetvâları II: düzeltme ve eklemeler. *Akademik Açı*, 1(1), s. 183-196.

Ebussuud Efendi's Poetry Fatwas II –Corrections- Additions-

Abstract

Fatwa; It comes from the root of brave, young, curse, and refers to revealing the verdict of a difficult issue by researching its sources. Since giving fatwa is a difficult and serious task, adjectives such as ukde-güşâ-yı işkâl, muşkil-güşâ were used for the sheikhulislam or muftis who gave the fatwa. Ottoman fatwa books contain very important information and documents for branches of science, language and literature are among them. In addition to legal issues, language and literature issues are frequently mentioned in fatwa books, and poetry fatwas constitute the most important part of these subjects. One of the first names of the Ottoman poetic fatwa tradition was Sheikh-ul-Islam Ebussuud Efendi. Although he gave an important part of the Ottoman poetry fatwas found, some fatwas were recorded anonymously, inaccurately and in an intertwined manner, which led to incorrect classifications. Since it was seen that such a confusion occurred in a previous study, this study was carried out in order to both correct and add the words in the form of fatwa or fatwa that were determined later.

Keywords: Sheikh-ul-Islam Ebussuud Efendi, poetry fatwa, correction, additions.

Giriş

İslam dünyasında yazılan dinî eserler sıkça manzum biçimde yazılmış ve fıkhi eserler arasında yer alan fetvâlar da buna dâhil olmuştur. Bu biçimin tercih edilmesinde genellikle yazarın şâir, anlatım ve ezberin nispeten kolay ve asıl eserin de manzum oluşu etkili olmuştur. Osmanlı'da manzum biçimde de yazılan fetvâlarda bu uygulama zamanla bir geleneğe dönüşmüştür. Osmanlı manzum fetvâları genellikle şeyhülislam veya müftülerin şairliğinden dolayı kendilerine sualin manzum biçimde sorulmasından dolayı verilmiştir. Mesela Şeyhülislam Bostanzade Muhammed Efendi, şair vaiz Emir Efendi'nin 12 beyitle sorduğu kahvenin hükmünü 52 beyitle cevaplamıştır. Osmanlı'da manzum biçimde verilen fetvâlar ilk olarak 16. yüzyılın ilk yarısında Şeyhülislam Kemalpaşazâde, Sadullah Sadi Çelebi ve Ebussuud Efendi tarafından verilmiş ve böylece bir gelenek oluşmuş, yüzyılın sonlarında ise Hoca Sadeddin Efendi ile oğul ve torunları bu geleneği zirveye taşıyıp çok sayıda manzum fetvâ vermişlerdir.

Fetvâ

Fetvâ; *yiğit, genç, kavî* anlamındaki Arapça *fetâ* kökünden bir sözcük olup, müşkül bir meselenin çözümü için verilen güçlü cevaptır. Fetvâ ile, meselenin hükmü ve cevabı güçlü biçimde çözümlenip ortaya konulduğundan kelime bu anlamı kazanmıştır (M. Asım, 1305, s. 895). Osmanlı'da şeyhülislamların yaptıkları en önemli iş fetvâ vermek olmuştur. Şeyhülislamlık, Osmanlı Devleti'nde 15. yüzyılın başlarında kurulmuş; vilâyet, sancak ve kazalarda da müftüler bu makama bağlı olarak görev yapmış, özel hukuku ilgilendiren fetvâlar kişilerin, kamu hukukunu ilgilendiren fetvâlar da

idarecilerin isteği üzerine verilmiştir. Fetvâlarda erkekler için *Zeyd, Amr, Bekir*, kadınlar için de *Hind, Zeyneb, Hadice* gibi hayali adlar kullanılmıştır. Fetvâ kitapları fıkhî konulara göre tasnif edilmiş, belli bir müftünün fetvâlarını içeren kitaplarda ise fetvâların sonundaki ad kaldırılmıştır. Osmanlı müftüleri öncelikle Hanefî mezhebinin *zâhirü'r-rivâye* kitaplarından görüşler almışlar ve mukallit müftülere yardım etmek için şeyhülislam ve müftülerin fetvâları kitap hâline getirilmiştir (Atar, 1995, s. 486-496).

Ebussuûd Efendi

Osmanlı Devleti'nde 1545-1574 yılları arasında en uzun süre ile şeyhülisamlık görevi yapmış bir Osmanlı âlimi olup asıl adı Muhammed, künyesi ise Ebussuûd'dur. Şeyh Muhyiddin Muhammed Yavsî'nin oğlu olup, 1490'da İstanbul yakınlarındaki Meteris köyünde doğmuştur. İlk tahsilini babasından almış, daha sonra Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi, Mevlânâ Seydî-i Karamânî ve İbni Kemal'den dersler almış, hocası Mevlânâ Seydî-i Karamânî'nin kızı ile evlenmiştir. Sırayla İnegöl İshak Paşa, Dâvud Paşa, Mahmud Paşa, Gebze Vezir Mustafa Paşa medreselerinde müderrislik yapmış, 1533'te sıra ile Bursa ve İstanbul kadısı, 1537'de Rumeli kazaskeri olmuştur. Kara Boğdan, Estergon ve Budin seferlerinde padişahın yanında yer alıp Budin'in fethinde şehirde ilk cuma namazını kıldırmıştır. 1545'te şeyhülislam olmuştur. Kazaskerlik ve şeyhülisamlığında ilmî rütbe ve kademeleri sistematize etmeye çalışarak önce her pâyede âlimlerin ne kadar mülâzim vereceklerini belirlemiş, daha sonra da yedi yılda bir mülâzemet usulünü getirmiştir. Kendisiyle birlikte şeyhülisamlığın itibarı artıp maaşı günlük 600 akçeye çıktığı gibi, şeyhülisamlık her yönden kazaskerliğin üstüne çıkıp

müderris ve mevleviyet kadılarını da atama yetkisi eklenmiş, şeyhülislam olabilmek için önce Rumeli kazaskeri olma şartı getirilmiştir. 1574'te vefat etmiş ve Eyüp Camii civarında kendi yaptırdığı sıbyan mektebinin avlusuna defnedilmiştir. Oğullarından biri Halep kadılığı, biri de Anadolu ve Rumeli kazaskerliği yapmıştır. Şeyhülislam, kazasker, kadı vd. ilmî mevkilerde görev yapmış birçok âlimin hocası olup tasavvuf, kelâm ve felsefe ile ilgilenmemiş, bazı tasavvufi ritüellere dair sert görüşler ileri sürmüştür, Şeyh İsmâil Maşukî, Muhyiddin Karamanî ve Hamza Bâlî hakkında idam fetvâsı vermiştir. Türkçe, Arapça, Farsça şiirler yazmış, manzum sorulan meselelere manzum cevaplar vermiştir. Tefsir, fıkıh, dil-edebiyat konularında 30'a yakın eser yazmış, fıkıh ve tefsirdeki üstün durumundan dolayı *Müftî's-sakaleyn*, *Ebû-Hanîfe-i Sâni*, *Muallim-i Sâni Allâme-i Kül*, *Hoca Çelebi* gibi unvanlarla anılmıştır (Atai, 1268, s. 183; A. Rifat, t.y., s. 23-26; Akgündüz, 1994, s. 365-371).

Ebussuûd Efendi'nin Manzum Fetvâları

Şairliği ile öne çıkmış bir şeyhülislam olan Ebussuûd Efendi bu kimliğini fetvâlarında da göstermiş ve hem kendisine nazmen sorulan meselelerde hem de direkt açıkladığı görüşlerinde sıkça manzum anlatımı tercih etmiştir. Yaşadığı devirde bir gelenek hâline gelen nazımla anlatımın fetvâlarda da uygulanması büyük ölçüde kendisi ile zirveye taşınmış ve bu alanda ayrı bir gelenek oluşmuştur. Onun manzum fetvâları hem kendi adına düzenlenmiş fetvâ kitaplarında hem de çeşitli şiir ve fevâid mecmualarında en sık rastlanan metinler olmakla beraber, bazen bu durum karışıklığa da sebep olmuştur. Bunun sebebi ise fetvâlarının başka kişilerin fetvâlarıyla iç içe yazılması, fetvânın altında isminin olmaması, fetvânın altında kendi ismiyle

karışabilecek “Ahmed” gibi bir ismin yazılması, farklı nüshalarda isimlerin yanlış kaydedilmesi gibi sebeplerdir. Ona ait manzum fetvâların bir kısmını daha önce tanıtıştık (Eliaçık, 2016, s. 105-118). Bu çalışmada ise o çalışmada yer almayan, yanlış yer alan veya nüshalarda isimsiz geçen manzum fetvâlar üzerinde durulacaktır.

Düzeltilmeler

1. Esrar hakkındaki Manzum Fetvâ

Ebussuûd Efendî'nin fetvâlarının nüshalara en çok kaydedilip alıntılanan ve çok varyantı olan metinler olmaları bakımından hemen ayırt edilebilmeleri beklenir. Ancak, bu fetvâların yüzlerce nüshada derleme mahiyetinde, üstelik başka müftülerin fetvâlarıyla iç içe karışık biçimde yer alması yanlışlıkları da beraberinde getirmektedir. Bizim önceki çalışmamızda da bundan dolayı bir karışıklık oluşmuş ve Ebussuud Efendî'nin fetvâları arasında Ahmed imzası ile kaydedilmiş esrarla ilgili bir manzum fetvâ Ebussuud Efendî'ye izafe edilmiştir. Ancak, sonradan yaptığımız araştırmalarda bu fetvânın çeşitli nüshalarda İbn Kemal imzasıyla Kemalpaşazâde adına kayıtlı olduğu görülmüştür. Bu karışıklığa büyük ölçüde, o çalışmada incelediğimiz 342 varaklık nüshada baştan sona Ebussuud Efendî'nin fetvâlarının kayıtlı olması, asıl adı Muhammed olan Ebussuud Efendî'nin Ahmed adını da kullanabileceğinin düşünülmesi ve tartışmalara yol açan esrarla ilgili söz konusu manzum fetvâyâ Ebussuud Efendî'nin adeta kendi fetvâsı gibi bir açıklama yazmış olması sebep olmuştur. Birçok nüsha taranıp fetvânın başka örnekleri de görülünce bu fetvânın genellikle İbn Kemal imzası ile fetvâlar veren Kemalpaşazâde'ye ait olduğu kesin olarak anlaşılmış ve başka bir

çalışmamızda bu durum belirtilmiştir (Eliaçık, 2019, s. 41). Öte yandan bu fetvânın Ebussuud Efendi ile hiçbir ilgisi olmadığını söylemek de doğru olmayıp, bu fetvâya yazdığı şerhin fetvânın doğru anlaşılması açısından daha etkili olduğu görülmektedir. Kemalpaşazâde'nin esrara cevaz veren söz konusu fetvâsı ile Ebussuud Efendi'nin fetvâ hakkındaki şerhi aşağıdadır:

mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün

Esrârî halâl eyledün ey müfti-i devrân

Billahi di yâ bâde-i gülgûna ne dirsın

El-cevâb

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Bâdenün hıllında bir hoş nükte buldum gûş idün

Mest olun teklîf sâkit olsun andan nûş idün

Bundan murâd sekerât-ı mevti gördükden sonra cinânda içesiz

dimekdür; ol zamânda insân teklîfden kurtulur, Allahu taâlâ

müyesser ide. Bu şerh gâlibâ Ebussuûd Efendiniündür; cevâb-ı şerîf

*nazm ile Kemalpaşazâdenün olmak fehm olunur.*¹

Görüldüğü üzere, bu notu yazan da “gâlibâ” şeklinde zannî bir ifade kullanıp şerhin Ebussuûd Efendi'ye, cevabın ise Kemalpaşazâde'ye ait olduğunu bildirmiştir. Sonuç olarak, nüshadaki binlerce fetvâ arasına Ahmed adıyla tek tük kaydedilen fetvâlar bir karışıklığa sebep olmuştur. Ancak, nüshalar tarandıkça, asıl adı Şemseddin Ahmed olan Kemalpaşazâde'nin fetvâlarının genellikle *İbn Kemal* veya *Ahmed bin Kemal* şeklinde kayıtlı olduğu da müşahede edilmiştir. Söz konusu çalışmamızın 117. sayfasındaki dipnotta da aynı karışıklıktan dolayı bir düzeltme yapılması gerekmekte olup, orada esrarla ilgili sual Ebussuûd Efendi'ye değil, Kemalpaşazâde'ye sorulmuştur.

¹ Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphanesi (DİB), demirbaş nr. 001923, vrk.115a.

2. Arapça Rübai-müstezad Şeklinde Manzum Fetvâ

Ebussuud Efendi'nin manzum fetvâlarından bazıları nüshalarda imzasız olarak kaydedilmiş ve bu da onların aidiyetini bir süre belirsizleştirmiştir. İşte böyle bir fetvâ bizim önceki bir çalışmamızda ele alınmış ve altında imza bulunmadığından yazarı sunulamamıştır (Eliaçık, 2016, s. 709-717). Ancak, sonraki araştırmalarımızda ortaya çıkan yeni bilgiler neticesinde aşağıdaki fetvânın Ebussuud Efendi'ye ait olduğu anlaşılmıştır.²

El-fetvâ³

mef'ûlü mefâ'ilün mefâ'ilün fa' / mef'ûlü fe'ûl

Hâzâ Ramazân ve küllünâ nahşâhu

Mîn ecli sıyâm

Mâ kavlüke yâ fakîhu fi-fetvâhu

Accil bi-keîâm

Men bâte mu'ânikan li-men yehvâhu

Fî cinhi zalâm

Hel yefturu indehu yukabbilu fâhu

Em savme tamâm

El-cevâb

Yâ sâ'ile men yufakkahu fi-fetvâhu

Eş-şer'u fesih

² DİB Kütüphanesi, demirbaş nr. 003407-II, vrk.33a; Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, el-Fetâvâ , nr. 06 Mil Yz A 7468, vrk. 22a.

³ Afyon Gedik Ahmet Paşa İl Halk Kütüphanesi, 03 Gedik 18002, Mecmûa-i Mesâil-i Fıkhiyye, vrk. 35a.

İsma' bi-makâlinâ ve'ttebî' ma'nâhu
 İn kâne melîh
 Lâ yefturu 'indemâ yukabbilu fâhu
 Es-savmu fasîh

Eklemeler

Önceki çalışmamızda Ebussuud Efendi'nin toplam 6 adet manzum fetvâsı ile ona ait olması muhtemel görülen bir fikhi manzume tanıtılmıştı. Bunlardan esrarla ilgili fetvâ Kemalpaşazâde'ye ait olduğundan geriye 5 manzum fetvâsı kalmaktadır. Ancak daha sonraki araştırmalarımızda Ebussuud Efendi'ye ait başka manzum fetvâlarla vecize şeklinde söylenmiş fetvâlar tespit edilmiştir. Bunlara ait bilgiler de aşağıdadır.

a. Manzum Fetvâlar

1. Zamane şâirlerinin hüsniyât ve hicviyâtla ilgili şiirleri için verdiği fetvâ:

*Mes'ele: Zamâne şâirleri hüsniyyâta ve hicviyyâta müteallik şi'r
 dimeleri câiz olur mu?*

El-cevâb:

Terk it hevâ-yı şi'ri ki sevdâ-yı hâmdur

Sihr-i halâl olursa da dime harâmdur

Ebussuûd ufiye anh⁴

2. Allah'ı zikretmede yüsür veya mercan tespihin değil, ihlasın esas olduğu:

*Mes'ele: Hak sübhânehu ve taâlâ hazretinün esmâsın zikr itmekde
 yüsür tesbîh mi efdaldür yoksa mercân tesbîh mi?*

⁴ DİB Kütüphanesi, demirbaş nr.3577, vrk.337b.

El-cevâb:

Yüsr ü mercân değil vesîle-i Rabb

Yürü ihlâs dürrin eyle taleb

Ebussuûd ufiye anh⁵

3. Şair Gubârî'nin bir gazeline nazire yazılmasıyla ilgili manzum bir fetvâ bir nüshada Şeyhülislam Sa'dî Çelebi'ye, başka bir nüshada ise Ebussuûd Efendi'ye izafe edilmiştir. Bu fetvâda Gubârî'nin "üstüne" redifli gazeline nazire yazana bir altın verilmesine dair bir bahis sorulmuş, cevabı da aşağıdaki şekilde verilmiştir:

Sa'dî Çelebi:

Zeyd-i şâ'ir da'vâ-i lâfeylerise vecchi var

Hüsn-i nazmı dâldur itdügi da'vâ üstine⁶

Ebussuûd Efendi:

Zeyd-i şâ'ir şi'riyile lâf iderse vecchi var

Hüsn-i nazmı dâldur itdügi da'vâ üstine⁷

b. Vecize Şeklinde Fetvâlar

Ebussuûd Efendi'nin fetvâları arasında çok görülen bu tür fetvâlar, verdiği özlü bilginin yanı sıra sual eden kişiye tazir ve kınamayı da içermektedir.

1. *Siklet-i mahz ile mahz-ı sikletün farkı var midur lutf idüp beyân buyurıla*

⁵ DİB Kütüp., demirbaş nr.1923, vrk.110a; Milli Kütüp. Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 4211, vrk. 6b.

⁶ Millet YEK, AEfrs837/2, vrk.31b.

⁷ Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphanesi, demirbaş nr. 1923, vrk. 118a.

El-cevâb:

Mahz-ı sıkletle sıklet-i mahzun farkını bilmemek cehâletdür.

*Ebussu'ûd ufiye anh*⁸

Bilüben yine itmek istifâ, sıklet-i mahza mahz-ı sıkletdür.

Bu fetvâda “yumurta-tavuk” meselesine benzer bir husus sorulmuş, cevapta da soran kişiye “Bunu bilmemek cahilliktir.” diye bir tazir yöneltilmiştir. Altındaki şerh ise muhtemelen başkasınca yazılmıştır.

2. *Suâl-i müşkil Hılâl-ı vudû'da hades nâkız-ı vudû' midur? El-cevâb: Vudû'-ı nâkız hades-i nâkız degildir. Ebussuûd*⁹

Bu fetvâda “Abdest alırken meydana gelen hades, abdesti bozar mı?” diye sorulmuş, cevapta ise “Boz(ul)an abdest, bozan hades değildir.” denilmiştir. Yani, abdest alırken bir hades olsa o abdestin yeniden alınması gerekir; ama bu, abdestten dolayı değil, abdesti bozan hadesten dolayıdır.

3. *Mâ-kavlüküm radıyallahu ta'âlâ ankümü'r-Receb munsarif em lâ? El-cevâb: Sum Receben terâ aceben. Ebussuûd*¹⁰

Arapça bir gramer konusunun geçtiği bu fetvâda: “Receb kelimesinin munsarif mi olduğu, yani esre veya tenvin alıp almadığı hakkındaki görüşünüz nedir?” diye sorulmuş, cevapta ise: “Tut Receb'i, görürsün acebi.” denilerek Receb kelimesinin munsarif olduğu, yani tenvin aldığı bu veciz sözle gösterilmiştir.

⁸ *Mecmûa-i Eş'âr ve Fevâ'id*, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2657, 63b.

⁹ Diyanet İşleri Başkanlığı Kütüphanesi, demirbaş nr. 5451, vrk. 222a.

¹⁰ DİB Kütüp., demirbaş nr. 5451, vrk. 222a.

4. Bir Açıklama

Önceki çalışmamızda yer alan “sirkenin hamra dönüşmesi” ile ilgili manzum fetvâ için bir nüshada müstensihin aşağıdaki açıklaması ilave edilmiştir:

Lâkin fakîr bu cevâbı merhûmun takvîmi zahrında hatt-ı şerîfleri ile bulup bi-aynihi nakl eyledüm: El-cevâb: Hall hamr olmaga imkân yokdur ammâ asîr-i heyûlâtı hasebiyle hamra teveccüh eylese tâm ümmü'l-habâis oluncaya degin tabakât-ı habâset ü necâsetde terakkî ve derecât-ı tahâret ü nezâhetden taaddî üzerine olur egerçi erbâb-ı lehv ü mücûn ve ashâb-ı lagv u fütûn aks-i tevehhüm iderler sonra yâ mürûr-ı zamân yâ muhâlata-i maslih ile hall olmaga teveccüh eylese medâric-i fesâddan tenezzül ve meâric-i salâhate terakkî üzerine olup hall oldukda kâmil ü mükemmel olup her mülâkî olduğın kendüye müstahîl ider kendi gayriye müstahîl olmak muhâl olur. Ebussuûd¹¹

Bu cevapta, sirkenin hamr olamayacağı vurgulanarak bazı aşamaları açıklanmış ve neticede mükemmel sirke olduğunda her karşılaştığını kendisine dönüştüreceği, kendisinin ise başka bir şeye dönüşmesinin imkânsız olduğu belirtilmiştir.

¹¹ DİB Kütüphanesi, demirbaş nr. 1271, vrk.241a.

Sonuç

Ebussuûd Efendi Osmanlı'nın önemli izler bırakmış şeyhülislamlarından olup kendi devrinde ve sonraki asırlarda birtakım övgü lakapları ile anılmıştır. Kanuni'nin kendisine 'sırdaş ve karındaş' kabul ettiği bu âlim devlet adamı, verdiği hüküm ve fetvâlarda daima bir şiiyret ve îcâz göstermiş, Osmanlı manzum fetvâ geleneğinin de kökleşmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Üç dile vakıf bir âlim ve şair olan bu zat, fetvâlarında mecaz, kinaye, nükte ve cinasların güzel örneklerini sergilemiş, bazen de tarizkâr ve mizahî bir üslup kullanmıştır. Manzum fetvâları fetvâ kitaplarına veya derlemelerine sık kaydedilen metinler olduğundan karışıklık ve yanlışlıklara sebep olabilmiş, bu da genellikle fetvâlarının başka kişilerin fetvâlarıyla iç içe, isimsiz ve kendi ismine yakın bir isimle birlikte kaydedilmiş olmasından kaynaklanmıştır. İşte böyle bir durum, daha önce iki çalışmamızda gerçekleşmiş olduğundan bu çalışma ile bunlara ait düzeltme ve açıklamalar ortaya konulmuştur.

Kaynaklar

- Ahmed Rifat (t.y.), *Devhatü'l-meşâyih maa zeyl*, İstanbul.
- Atâî (1268). *Zeyl-i Şakâik li-Atâyî*, İstanbul.
- Akgündüz, A. (1994). "Ebüssuud Efendi", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, C.10, s.365-371, İstanbul.
- Atar, F. (1995). "Fetvâ", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, s.486-496, İstanbul.
- Eliaçık, M. (2016), "Ebüssuud Efendi'nin Manzum Fetvâları", *Turkish Studies*, Volume 11/15 Summer, s.105-118.
- Eliaçık, M. (2016). "Rubâî-Müstezâd Şeklinde Yazılmış Arapça Bir Manzum Fetvâ", *Journal of History School*, 9/XXVI s.709-717.
- Eliaçık, M. (2019), "Şeyhülislam Ebüssuud Efendi'nin Şiir ve Edebiyatla İlgili Fetvâları", *Researcher: Social Science Studies*, 7/3 s. 37-43.
- Mütercim Asım (1305), *Kamus Tercümesi*, Matbaa-i Osmaniye, İstanbul.

Melodrama as a “Foster Child” of Art and Literature

Yakut AKBAY*

Abstract

Melodrama is an exaggerated characterization of stereotypical characters expressed with strong and sentimental emotions. The major focus of this subgenre is family issues, love, and marriage. Apart from its dramatic features, melodrama has musical elements combining speech and song onstage. Accommodating both musical and dramatic elements, melodrama may be viewed as a form of art and literature. This article examines various views of literary scholars who attempt to pinpoint melodrama suggesting a range of dramatic and artistic peculiarities shared by such literary genres and movements as tragedy and realism. It is argued that despite having so many common theatrical characteristics, melodrama has never been regarded as the highest artistic form; instead, it has always been marginalized and viewed as a “foster child” of art and literature.

Keywords: Art, Drama, Genre, Melodrama, Tragedy.

* Asst. Prof. Dr., Ankara Science University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of English Translation and Interpretation, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1557-232X>, E-mail: yakut.akbay@ankarabilim.edu.tr

Akbay, Y. (2021). Melodrama as a “Foster Child” of Art and Literature. *Akademik Açı*, 1(1), s. 197-204.

Melodram: Sanat ve Edebiyatın “Üvey Evladı”

Öz

Melodram, güçlü ve duygusal duygularla ifade edilen basmakalıp karakterlerin abartılı bir şekilde ifade edilmesidir. Bu alt türün ana odak noktası aile sorunları, aşk ve evliliklerdir. Dramatik özelliklerinin yanı sıra, melodram, sahnede konuşma ve şarkıyı birleştiren müzik unsurlarına sahiptir. Hem müzikal hem de dramatik unsurları barındıran melodram, bir sanat ve edebiyat biçimi olarak görülebilir. Bu makale, trajedi ve realizm gibi edebi türler ve akımlar tarafından paylaşılan bir dizi dramatik ve sanatsal özelliği öne sürerek melodramı tanımlamaya çalışan edebiyat bilim adamlarının çeşitli görüşlerini incelemektedir. Bu kadar çok ortak teatral özelliğe sahip olmasına rağmen, melodramın hiçbir zaman en yüksek sanatsal tür olarak görülmediği savunulmaktadır; bunun yerine, melodram daima ötekileştirilmiş ve sanat ve edebiyatın “üvey evladı” olarak görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sanat, Drama, Tür, Melodram, Trajedi.

Melodrama as a “Foster Child” of Art and Literature

Melodrama is regarded as one of the romantic subgenres of drama. It is accompanied by music to emphasize the effect of certain scenes. The word “melodrama” originated from a combination of the Greek “melos”, meaning music and the French “drame”, representing its presence in theatre (Cuddon, 2013, p. 428). Combining the elements of speech and song, the emergence of melodrama is thought to coincide with the beginning of opera in the 16th century in Europe (428). The development of opera, which was “an attempt to revive Classical tragedy”, largely contributed to the flourishing of melodrama as the mixture of “music and drama”. (Cuddon, 2013, p. 428). However, the position of this subgenre in literature took place much later, towards the end of the 18th century, when French dramatists began to develop melodrama as a distinct genre. They elaborated the dialogue and added more of “spectacle, action and violence” to it (Cuddon, 2013, p. 428). As a result, with sensational and extravagant appeal to the emotions of the audience, it gained popularity throughout Europe.

Some of the most remarkable examples of melodrama of the 18th century were Rousseau’s *Pygmalion* (1775), Gabiot’s *L’Auto-da-fé* (1790) and Gilbert de Pixérécourt’s *Coelina, ou l’enfant du mystère* (1800) (Cuddon, 2013, p. 429). The 19th century, in its turn, witnessed the further development of this subgenre as “a kind of naively sensational entertainment” that contained protagonists being “excessively virtuous or exceptionally evil” (Cuddon, 2013, p. 429). Moreover, there was “an abundance of blood, thunder, thrills and violent action” making use of “spectres, ghouls, witches, vampires and

many a skeleton from the supernatural cupboard, and also (in more domestic melodrama) a sordid realism in the shape of extravagant tales of the wickedness of drinking, gambling and murdering” (Cuddon, 2013, p. 429). Indeed, with all the above-mentioned theatrical effects, melodrama was the most popular kind of entertainment of the 19th century.

Scholars suggest various definitions as to the position of melodrama in art and literature. Considering the presence of exaggerated and unnatural effects and the fact that most of its audience came from various social backgrounds, Professor John defines melodrama as a subgenre which “evolved with an uneducated audience in mind, thus offering an ideal aesthetic template through which to reach those often excluded from serious literature” (John, 2009, p. 2). He furthers his argument by stating that for this reason “more people went to the theatre during the nineteenth century than at any time in history” (qtd. in John, 2009, p. 1). On the other hand, Ben Singer believes that “a middle-ground position will be most useful” for the situation of melodrama in literature (2001, p. 7). He suggests placing melodrama “somewhere between a specific, fixed, coherent single genre and a pervasive popular mode spanning many different genres” (Singer, 2001, p. 7). Singer’s definitional scheme analyses melodrama as a “cluster concept” that involves different combinations of five key constitutive elements: “strong pathos; heightened emotionality; moral polarization; nonclassical narrative mechanics; and spectacular effects” (p. 7). Apart from its literary elements, Singer also emphasizes the factor of different historical phases undergone by melodrama, which adds more ambiguity to its position making it difficult to

pinpoint the genre. Furthermore, melodrama triggers another variety of agitation as well, which Singer explains as follows:

the agitation that comes from observing extreme moral injustice, the feeling of distress, of being profoundly disturbed or outraged when we see vicious power victimizing the weak, usually involving some kind of bodily violence. For instance, an animal being abused or a mother having her baby torn away from her are scenes designed to generate unbridled agitation, a mode of visceral excess in the spectator (p. 40).

Nevertheless, scholars strive to clarify the present position of melodrama in literature by putting forth more lucid and thus more intelligible description of this dramatic form. To illustrate, Booth explains that melodrama is “emotional theatre dealing with suffering, suspense, romance and evil deeds” and that “the main purpose of melodrama” is “not credibility, but the capacity to ignite the audience’s reactions” (1965, p. 117). He clarifies his definition by identifying melodrama as a dramatic genre that has the basic universal moral, which consists in the “struggle between good and evil, and the re-establishment of a morally correct and just society” (p. 117). Melodramatic plays are based on “extreme situations and extreme states of being”, such as “justice versus revenge, honesty versus dishonesty, and innocence versus corruption” (Booth, 1965, p. 117).

The plot structure in melodrama follows a neatly organized Freytag’s pyramid, which consists of exposition, rising action, climax, falling action and resolution. Melodrama is typically set in the private sphere, whose subject matter is usually family issues, love, and marriage. The introduction in melodrama presents characters and the conflict where a provocation serves as

an initial cause driving the story to move forward. In most cases this provocation stems from the avarice or jealousy of a wicked character. Throughout the play, the protagonist conflicts with the antagonist, which leads to the penalty of the wicked character and the hero saving the day. As a dramatic form, melodrama also requires the use of powerful facial expressions, movements, and gestures. Booth explains that this acting style was “the norm for actors in 19th-century melodramas” and “audiences of this period took this form of theatre seriously and would see the highly dramatic and meaningful gesture as part of a great actor’s success” (p. 118). Melodramatic characters are usually recognizable types often referred to as “stock characters”. This set of characters consists of a hero, who is described as handsome, strong, brave, honest and reliable and whose status is either middle class or higher; a heroine, who is beautiful, courageous, innocent, and vulnerable and belongs either to the middle class or higher class; a villain, who is cunning, without morals, dishonest, cruel and evil and whose status is either middle class or higher; a villain’s accomplice, who usually provides comic relief because he is the bumbling sidekick and whose status is lower class; a faithful servant, who comes from the lower class and who also provides comic relief, does the dirty work and usually discovers evidence against the villain; a maidservant, who is usually a lively a female character from the lower class, serving as a confidante of the heroine and flirting with the faithful servant (Booth, 1965, p. 118).

Despite the above characteristics and a stereotypical portrayal of characters, the status of melodrama as a dramatic form is still ambiguous. Distinguishing between tragedy and melodrama, Thompson states that “in

one fundamental respect both melodrama and tragedy have the same effect; both produce in the audience an illusion of reality”, by which “the audience willingly suspend disbelief; for the time they identify themselves with the action” (2014, p. 814). However, the extent and force with which this illusion is produced in melodrama is much more exaggerated than in tragedy; otherwise, as Thompson argues, the spectator “could not enjoy the horrors in a melodrama” and “no melodrama succeeds as melodrama unless it can create this illusion in the minds of the audience” (p. 814). As compared to tragedy, in conventional melodrama, there is a clear-cut division between the serious and comic characters, which allows “the farcical scenes to be played solely by comic and subordinate characters” (Thompson, 2014, p. 814). Indeed, “at times a fool may be seen on the stage with a hero; but then the folly of the one and the serious qualities of the other are heightened by contrast, not confused” (p. 814). Due to the strict separation of the serious and the comic, some scholars consider melodrama “illogical and sometimes irrational tragedy”, which “aims at startling, not at convincing, and is little concerned with causes so long as it attains effects” (Thompson, 2014, p. 815-6). Moreover, while tragedy deals with internal flaws, the focus of melodrama is external force.

Melodrama is also distinguished from another form of theatre – realism. Realism is an artistic representation of real life on the stage and for the characters to be believable, the actors must genuinely feel the same emotions as their character. Although there are certain melodramatic elements present both in realistic and naturalistic plays, melodrama is a presentational form of drama whose main purpose is not to convince the

audience in the plausibility of the events happening on the stage but to reach its audience igniting a reaction through exaggerated and sensational plots.

As a dramatic and artistic form, melodrama has never been regarded as one of the highest styles of expression either in art or in literature. Marginalized and hardly identified as drama, it has always been depicted as a light-hearted, unserious, and undesirable form of art. Its intensive and implausible characterization and plots emphasized by unnatural and thrilling effects have been disapproved by most of the art and theatre critics. Nevertheless, its existence within art and literature was made possible due to its major dramatic qualities and effects performed on the stage for centuries.

Works Cited

- Booth R., Michael. *English Melodrama*. ed. Herbert Jenkins. London. 1965. Print.
- Cuddon, J.A. *A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2013. Print.
- John, Juliet. "Melodrama and its Criticism: An Essay in Memory of Sally Ledger". *Interdisciplinary Studies in the Long Nineteenth Century*. London: Birkbeck, 2009. Print.
- Singer, Ben. *Melodrama and Modernity*. New York: Columbia University Press, 2001. Print.
- Thompson, Alan Reynolds. "Melodrama and Tragedy". *MLA*, 43, 17 May 2014. 810-835. Web. <<http://www.jstor.org/stable/457503>>.

Akademik Açı 1(1) Nisan Sayısı Hakemlerimiz

Dr. Öğr. Üyesi Aslı Yayak (Bursa Teknik Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Aygöl Nalbant (Bozok Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Sibel İzmir (Atılım Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kırca (Çankaya Üniversitesi)

Doç. Dr. Üyesi Mustafa Yeniasır (Yakındoğu Üniversitesi)

Doç. Dr. Ali Ayata (Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Sezgin Mercan (Başkent Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Nuri Yeşilyurt (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Ümit EKER (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

Öğr. Gör. Dr. Naile Sarmaşık (Atılım Üniversitesi)

Dr Öğr Üyesi Serra Sezgin (Ankara Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ali Çağıl Ömerbaş (Ankara Bilim Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Veysel Ergüç (Muş Alparslan Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Abuzer Kalyon (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)